

הקדמת רחובות הנהר

עיונים וביאורים בספר הקדמת רחובות הנהר לרבינו הרש"ש זי"ע *

פתח דבר

חיזור זה הנקרא ספר הקדמת רחובות הנהר, חיזרו רבינו הרש"ש זי"ע כהקדמה לספרו הגדול, ספר נהר שלום, שחיזר על סדר כוונות התפילות. ספר זה, על אף מיעוט כמותו, עומקו רב, עמוק מיני עמוק, והשגת אמיתות כוונת דבריו קשה מאוד, שלא רק זו

עיונים והוספות

והנה הדברים הנדפסים בזה נכתבו מהעתקת הטייפס מתוך השיעורים שנאמרו בישיבתנו הק', לפני תלמידים מתחילים, וכך גם ביאור זה, הינו תמצית השווה לכל נפש המתחיל בלימוד תורת הרש"ש. אך עלינו להודיע כי בכל ענין בכאן נאמר בשיעורים אחרים הרבה הרחבה ופילפול בעומק גדול הנמצא בכתבי התלמידים הוותיקים, יזכנו השי"ת להוציאם לאורה (ראה הערה שבריש מאמר 'סדר פסח' דלעיל, וקחנה משם דהיא שייכת גם כאן).

והנה סדר עריכת הביאור נכתב ג"כ בהשתדלות האפשרית, להקל על המעיין. והלכך חילקנו הביאור לב' חלקים, הא' ביאור צמוד לדברי הרש"ש בהשתדלות לכתוב רק תמצית ועיקר ביאור דבריו הק' בלא להכנס לאריכות ופילפול. והב' סביב חונה עליו, מדור ביאורים שם נתרחבו הדברים הרבה. אכן יש להדגיש כי בהרבה מן המקומות אין הביאורים בגדר הוספה יתירה, אלא מעיקר יסודות הביאור, ויש לשים לב לכך במקומות שציינו.

א. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו להתחיל להדפיס ביאורים על ספר רחובות הנהר להרש"ש. הנה ידוע ומפורסם לכל, עומק תורתו וסתרי צפונותיו דמין הרש"ש, אשר לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. ואף רבים אשר נכספה נפשם לדלות ממימי הנהר העמוקים, נלאו ויסוגו אחור, אחר כי לא יכלו לפענח צפונות רמיוותיו ולהשיג עומק ענייניו. וב"ה אשר לא השבית לנו גואל, מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה, ואת עלית על כולנה, בביאור עומק דברי מין הרש"ש זי"ע.

והנה ביאור זה אשר אנו נותנים לפניכם, נכתב מתוך שיעורים שנאמרו בישיבתנו הק'. ובביאורים אלו לא הניח מו"ר שליט"א כל חמירא לבאר בדברי מין הרש"ש, וליישב כל קושיות השמן זית זך, אחת מהנה לא נעדרה, ומיוסד עפ"י דרכו הנורא דמין התו"ח זי"ע, ומאוחד ומשולב עפ"י הדרכים הנלמדים בקודש, מרבתינו תלמידי בעש"ט הק', וגם לרבות שאר רבתינו הק', כמו הרמח"ל והגר"א זי"ע.

שקשה להצין פשט דבריו, אלא אף זו שקשה ביותר לרדת לעומקם, אחר היותם עמוק מכל עמוק, וככל שירצה לעסוק בו, ואפילו אלף פעמים, ימלא לעולם עומק יותר ויותר. וזוהי החיצור, גזר רציו זי"ע כל יסודותיו וכל מהלך הצנתו בלימוד הקצלה ובספר עץ חיים וכתבי מהרש"ו זי"ע בכללם להשיגם אל נכון. ולזאת לריך להעמיק בדבריו עד מאוד, שאין באפשרות להשיג השגה נכונה בדרך הרש"ש בלא ידיעת זו ההקדמה, ובלעדיה חבי האמת נעדרת מחסרון התפיסה וההצגה הנכונה בסוגיות רבות מכתבי האריז"ל.

ואף שנראה לכאורה, בהשקפה ראשונה, שכל הקדמה זו אינה אלא לבאר ביאורים מועטים בענין השצירה וממנה ואילך, אין הדבר כן כלל. שהמעין בעמקות דבריה, יראה בהמשך הזמן, שכלל רציו בדבריו כל כתבי האריז"ל, מראשם לסופם, דהיינו מהלמלום הראשון עד סוף סדר ההשתלשלות, ובכולם גילה מהלך חדש ודרך מיוחדת בהצגת לימוד הקצלה.

וכך העיד רציו זי"ע בעלמו, ראה לשונו בהצגתו לחכמי המערב ז"ל, (בס' נהר שלום דף ל"ב ע"א בדפוס ירושלים המ"ו). "וראיתי את השאלות אשר שלחו מעכ"ת מהתם לשאל דברים העומדים ברומו של עולם ממני, חרפת אדם נבזה וגמאם בער ולא אדע, אמנם ראיתי כי לא עת השב, כי נלע"ד כי עדיין לא נשתוונו בסדר לימוד עץ חיים והצגת דבריו. ע"כ אמרתי אל לבי לשלוח להם קונטרס של ברכות השחר, מן סדור סדר הכוונות אשר התחלתי לסדר לעלמי הנקרא נהר שלום, וגם קונטרס מתחילת הקדמת הסידור הנז' הנקרא רחובות הנהר, ובעה"י ממה שיתחדש מן הסידור הנזכר ומההקדמה הנזכר אשלח להם בעה"י, ובכן ישתוו דעותינו בהצגת דברי הרב ז"ל. אמנם חלתי היא, שיתנו לב בדברי האמורים שם, וצפרע צמה שכתוב בהקדמה שבה וכללו ונסתמו דברים גדולים וסודות נעלמים, להשקיף עליהם פעם ושמים בהשקפה עוצה כראוי וכנכון, כי לא דבר רק הוא. והנה עידי צשמים וסהדי צמרומים כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האריז"ל למוהרצ"ו ז"ל ואין עוד מלבדו, ואפי' בדברי שאר תלמידי האריז"ל זלה"ה לא למדתי ואין לי מגע יד בצפרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים ולא למדתי בהם ואין לי ידיעה מהם כלל, כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת, ולפיכך אמרתי שיעיינו בהם כי הם דברי הרב האריז"ל ז"ל. והשי"ת יאיר עינינו בתורתו כי"ר, ובזה יותרו כל השאלות ממילא. ואם אחר זה נשארו מהם איזה שאלות, ה' יתצרך יתן בלצנו צינה להצין ולהשכיל".

וראה עוד שם צנה"ש (דף ל"ד טור א') ז"ל "אמנם הכל כתוב שם בהקדמה אלא שריך השקפה עוצה, ולהצין דבר מתוך דבר".

עיונים והוספות

מבעליו. ולהשי"ת נקוה כי יעזרנו להשלים המלאכה כתיקונה, ולהדפיס ספר שלם בפנ"ע, ביאור על ספר רחובות הנהר, ואח"כ על הנהר שלום, אכ"ר.

ועל הכל נדגיש כי הספר נכתב בלא ההגה"ה והבירור בנפה אחר נפה כראוי לספרא דא, אך מה נעשה וטרדות הזמן בעוכרינו, ומ"מ הדפסנו הדברים כאשר הם, למען לא נמנע טוב

ספר זה בנוי באופן של סוגיות סוגיות, וכמה וכמה סוגיות ישנם בכאן, ונכתבו בקולר לשון עוצב כדרכו הק' דהרש"ש, ועתים יש שסוגיה אחת אינה אלא מספר שורות, ומקופיא נראה כי לא קרצ זה אל זה, אלא כל סוגיה וענין עומדים בפני"ע, בלא שייכות והמשך אחת לרעותה, ואין מוצן סדר הדברים שכיוון כאן רציו הרש"ש, אכן כשנכנסים בעומק הענין, מוצאים הקשר גדול ועמוק, ואיך שכל הסוגיות אחוזות זו בזו כעצמות בשלשלת, והכל מולך לעמקות מוראה שצא ללמדנו בכאן.

[ונקודת הדברים, מציאו לשלמות ההצגה בדברי האר"י, להציגם בדרך הייחוד והדזיקות. ולהצין בענין הייחודי, וענין המשכות המוחין, והולדת נשמות חדשות, שע"ז סוצב קוטצ דברי האר"י, שמהות אלו העניינים באמתתן הוא, ענין הגלוי והזיכך בכל העולמות עד העשיה הגשמית בתחתית הדרגות, שיתגלה שכולם אינם אלא אלקותו ית"ש, ושגלוי זה הוא הינו תכלית ומטרת כל העבודה ושלמות התיקון והגלוי דלעתיד לבא.

וכ"ז הלא מצואר הרצה בכל ספרי החסידות מרבותינו תלמידי צעש"ע הק', לאין שיעור, אכן שם נאמרו הדברים בלשון פשוט המוצן לכל, להתוודע כי כן הוא. אך רציו הרש"ש מציאו כאן בעומק דבריו להצגה זו, מלד עומק הצנת הקצלה בלשונה וסגנונה, ושע"ז נצין איכות ומטרת עיני הכוונות והייחודין על אמתות ענינם.

וצריח התיכון דגלוי זה, מתקבל מסוד ענין "הערכין" שהוא מעקרי היסודות בספר, דצזה מחצאר איך שכל העולמות והספירות אינם אלא ערכי הכינויים, שהכל הוא רק ענין של יחס וערך של עולם אחד לעומת עולמות שלמעלה הימנו ושלמטה הימנו. ואכן בתחילה אין מוצן החשיבות שבסוד זה כ"כ, אך בהמשך הזמן בהעמיק בדברי הספר זוכין לעמוד על עני"ז.

והנה הנכון הוא להתחיל בלימוד ההקדמה באופן פשוט ולהצין פשיעוהם של דברים, ומתוך כך ניתן בהמשך הלימוד לזכות להכנס לפנים ולפני פנים בעומק העניינים, מדרגא לדרגא, וכך דרכנו גם אנו צביאורינו זה, לנסות לעמוד על פשעם של הדברים, ולעתים נזכה להכנס זעיר שם זעיר שם יותר ויותר בעמקות סודן של דברים צעה"י, אכ"ר.

סוגיה דה' נקודות כלליות

א.

הקדמה

הנה סוגיה ראשונה בכאן, הוא עניינא דה' נקודות כלליות. והוא, שמצאר האר"י דעולם האלילות עם י"ם שצו, שלמדנו שילא מעיני א"ק, וצחי' ו"ק שצו נפלו ונשצרו וכו', ומשמע צפשעות כי אינו אלא עולם אצ"י אחד בקומה אחת בלצד, ומצאר כי לא כן הוא, אלא ה' צחי' עולם האלילות ישנם, שהם ה' קומות ד"ס דאלילות, ואותם ה' צחי' עולם האלילות נשצרו ונתקנו כ"א צפנ"ע. ושורש הדברים הוא, שהה' פרלפים אריך אור"א וזו"ן דאלילות הנודעים,

כל פרטוף מהם יש לו עלמו קומת י"ס דאלילות שלמה דחינתו. והם נקראים ה' נקודות כלליות, ר"ל פרטופים כוללים, אלילות שלמה. ועיקר ענין מקורו מדברי האר"י במקומות שמציא להלן אלא שמקדים תחילה להעמיד ביאור הדברים.

וג' ענינים מתבארים להלן בהאי עינא. א. דהם ה' פרטופים שלימים שכ"א ילא מהם בפני"ע מעיני א"ק, וכנ"ל. ב. ענין דשצירה בכלליות או צפרטיות, כלומר, אס נקודות ד' וה' שהם נקודות ז', נשצרו בכללותן, או רק ז' שצהם. ג. הסצרת גוף הענין דהה' נקודות א"ך הוא, וא"ך אופן עמידתם. וסם נתצאר דהם מלצישים זעג"ז [וכפשי"ת דהם כדמיון עור, צשר, גידים, עלמות ומוח שצעלמות, המלצישים זעג"ז, ולפי זה מתצאר, דאין צכאן שינוי התפיסה והליוור שלומדים צפשטות צכל הע"ח, אלא הוא פירוט גדול יותר צליוור קומת האלילות שנתצאר צמשך הע"ח]. (וג' סוגיות חוצרות המה, להשלים תמונת הענין דה' נקודות צשלימות ומישך שייכי אהדדי כפי שיצואר להלן, וממשך ציאור האי סוגיא עד להלן דף צ' עור ג' צסופו).

ב.

ה' נקודות-פרטופים שלמים

לשון רבינו הרש"ש ז"ע: ידוע כי ה' נקודות יצאו מעינים דא"ק מבחי' ב"ן. דצהתהוות עולם הנקודים ויילחתו מעיני א"ק, ילאו אז ה' נקודות שורשיות כוללות. והם: א] עתיק יומין ואריך אנפין (ושניהם חשיצי כחד), ב] אצא, ג] אמא, ד] ז"א, ה] נוק'. וההדגשה צדציו, שאותם ה' נקודות ילאו כ"א צפני"ע מעיני א"ק, לא כדרך הי"ס שנשצרו, דהם ילאו זמ"ז, דתחילה ילא הכתר כלול מכולם, ואח"כ נפרעו וילאו זמ"ז, כמצואר שס, א"ך ה' אלו הנקודות ילאו כל אחד מהם מעיני א"ק. וכל זה נתצאר צדצרי האר"י"ל, (צמקורות שמציא להלן) ומלמדך רבינו להצין צענין.

וברלן יצאו שלימות, כ"א מאותם ה' נקודות. שלימה בכל חלקי הנקודה ההיא, היינו שהיו צה י"ס שלימות שהם מתחלקים לה' פרטופים פרטיים דאותה הנקודה. באופן שכל אחת ואחת מאותן ה' נקודות. כוללת ה' פרטופים, עתיק וא"א ואו"א וזו"ן, וסדר שבירת הכלים היה בכל נקודה ונקודה מהם. דכל א' ואחת מהם, הג"ר-דהס-עתיק וא"א ואו"א שבו נתקיימו, וז"ת זו"ן שבו נשצרו. נתצאר צזה כי כל ענין מליאות דהשתלשלות האלילות, וענין השצירה והתיקון שצו, הכל נעשה ה' פעמים, לאותן ה' פרטופים, שהם ה' פעמים אלילות, שנשצרו ונתקנו. כמצואר כ"ז באורך בע"ח שער ט' פ"ז ופ"ז ופ"ג משער י"ז ובכמה מקומות משער הליקוטים ומשער מאמרי הרשב"י ע"ה וכן במבו"ש ש"ב ח"ג פ"ז יעו"ש ב.

עיונים והוספות

ב. ונעתיק מקצת לשון מבו"ש (שם) שהחייב מלכים, נבאר עתה עוד, כי זה המקרה שקרה הענין, "אחר שנתבאר בפרקין שעברו ענין ה' אל ז' מלכים של כללות עולם הנקודות קרה גם

[ומתצאר צאריכות צע"ח שער ע' פ"ו ופ"ז, ושם צהגהת השמ"ש (פ"ז אות א') הציא תמלית הענין, וז"ל "ג. צ. מפני שמה שכתב הרצ לעיל צפרקים שעצרו, ענין וסדר שצירת הכלים הוא צכללות, אמנם עתה צצ' צפרקים אלו, הודיענו שכל אותו ענין שצירת הכלים הנזכר צפרקים שעצרו, שהכלים ירדו לצ"ע, ואחורי נה"י דכתר, ואחוריים דאו"א שנשארו צאלילות, כ"ז צפרעות צכל אחד מהששה פרלופים, ע"י וא"א ואו"א וזו"ן, שאחורי נה"י דכתר ואחוריים דאו"א דכל אחד מהם נשארו צאלילות והכלים דז"ת נפלו לצ"ע" עכ"ל הנצרך לן.

שבירה בפרטות ולא בכללות

א.

קושיית הרח"ו

ואעפ"י שהניח שם הרח"ו שאלתו בצ"ע ז"ל הרח"ו צספ' מצו"ש שס. "הג"ה אמר הלעיר חיים, ל"ע אס ענין מלכים אלו שצכל פרלופ מהה' היה הכל קודם התיקון, א"כ קשיא, כי איך צנוק' דז"א היה צה צחי' ז' מלכים אחר לאת ג"ר שצה, והרי צפ"א מח"צ נצצאר כי מעולם לא ילא רק הכתר של הנוק' לצד" וסוף דצריז שס נשאר צל"ע.

עיונים והוספות

בפרטות, והוא כמש"כ ענין הי"ס שהם מקוריות ושורשים אל כל האצילות ולכן ג"פ היה ענין ביטול שבעת המלכים, א' דאריך, ב' בוז"א, ג' בנזק". ובהמשך ל' שם כתב "ודע כי אעפ"י שבארנו כי הם ג' מיני מלכים, הנה ה"פ הם, כי גם באו"א ישנם". [ועי"ש בדבריו, דלכן נזכר באדרת נשא ג"פ ענין דרוש אלו המלכים כנגד ג"פ שנתהווה מציאותם באריך בוז"א ובנזק', ושם ביאר דאו"א לא נזכרו כלל באדרת נשא, (מטעם דהם כלולים באריך דדיקנא דיליה חופפת אותם עי"ש)].

וממנה כי התורה היא בוז"א, וכמ"ש באדרא (דק"ל ס"א) שמיה דעתיקא סתים מכלא ולא אתפרש באוריתא בר מן אתר חד", עכ"ל מבז"ש. ובנה"ש בסדר כונות יוה"כ [דף ל"ח טור ד' בדפי דפוס ירושלים המצוי] מבואר דעיקר עבודתנו הוא בנקודה ד' וה' שהם זו"ן הכוללים דעולם האצילות, ונקודה ד' דהוא הז"א עיקר תיקונו הוא ע"י הזכרים, ונקודה ה' דהיא הנוק' הכוללת, עיקר תקונה ע"י הנקבות במ"ע שלהם שאהז"ג, [עי' בשמן ששון על שעה"כ דרוש א' מדרוש יוה"כ אות ב' שהרחיב בזה, ועוד שם בשמן ששון דרוש ד' ד"ה והנה בענין זה] ועי"ש עוד בהגהת הרש"ש, דבאמת נשלם התיקון גם בג' נקודות העליונות. וזה נתקן ע"י המאציל ב"ה, אחר עבודתנו בתיקון נקו' ד', דהג"ר הם למעלה מן התורה הנ"ל, ואי"ז נקרא "ע"י מעשינו", אלא שבעבודתנו בתיקון נקו' ד' וה', נשלם ע"י המאציל בג"ר.

וכתב שם עוד "לכן נזכרו ב"פ בתורה ענין ואלה המלכים אחד בפ' וישלח ואלה המלכים וגו' והם המלכים דז"א כי התורה היא בחי' ז"א כנודע, והב' בדברי הימים והם המלכים דנוק' דז"א כי כתובים הם בנזק' כנודע. אמנם המלכים של א"א (ואו"א) לא נזכר כלל אפילו בתורה כי גבה

ותוכן הקושיא הוא, דהלא צסדרי השצירה נאמרו הכללים וההלכות דסדר השצירה, ומהלכות השצירה הוא: א. דהזו"ן שנשצרו ילאו חסרים, הז"א ילא צו"ק צלצד, והנוק' צנקודה אחת. ב. דכל אלו הזו"ן היולאים נשצרו. ומעשה יקשה לך צצ' פנים, א. איך אמרת דנקודה ד' וז' שהם הזו"ן הכלליים, ילאו גם צי"ס שלמים, הלא מהלכות השצירה הוא, דהזו"ן הנשצרים ילאו חסרים. ב. דאף אי נימא לישצ שאכן ילאו הזו"ן הכלליים חסרים, אלא שהם גופא נחלקו לצי"ס, ורק ז"ת שמתוכם נשצרו, זה אינו, דמהלכות שצירה הוא דכל' הזו"ן נשצרו לגמרי, ואיך תאמר שכל פרטוף מהה', הז"ת שלהם נשצרו והג"ר נשארו, ע"כ ציאור הקושיא. ואף דהרח"ו כתב קושייתו על הנוק', כונתו גם על הז"א, אלא שצמוק' הקושיא צרורה יותר.

ב.

תי' רבינו עפי"ד, שבירה רק בפרטיות

הנה ידוע ופשוט וברור הדבר כי זה היה בתחילת לימודו עם האר"י זלה"ה שעדיין לא נתישב הענין בלבד, והוא מחמת שהבין שמקרה המלכים ההוא היה בכללות וגם בפרטות ולכן יצא לו קושיא, אבל האמת כי לא היה בכללות רק בפרטות

עיונים והוספות

רשות להוציאם ולפרסמם, כמובא בשם הגדולים מהחיד"א ז"ל, ובפשוט המובא מהר"י צמח, שהטעם שקבר המבו"ש, הוא מפני שיש בו סודות גדולים שלא היה ראוי אז לפרסמם, ויש מהכותבים היום בעניני הקבלה שהעלו סברא, דמה שקבר את המבו"ש הוא, מפני ששם כתב גם המסקנות וסברות דיליה, מה שלא קיבל מרבו האר"י הק'. ואמנם אי"ז נכון כלל של"מ כן מדברי המקובלים, וכמו דחז"י הכא, דהרש"ש לא בא לדחות דברי המבו"ש ע"י טענה שזה רק סברת הרח"ו עצמו, ואדרבה דהאש"ל כתב, דס' מבו"ש הינו מהדורא בתרא דבתרא ועדיפא על מהדורות שלפניה, ואלו היה לן כל המבו"ש בשלימות אזי לא היינו צריכים ללמוד כלל בע"ח. דהמבו"ש הוא שלימות הכולל, וא"כ ודאי דלא כדברים הנ"ל, ולא זו הסיבה דהרח"ו גנז ספר זה.

והנה מן הראוי לציין כאן הסברא שכתב הרב ר"י הלל שליט"א, בשוב הקו' דהשו"ז הנ"ל דמצינו כמה פעמים דהרש"ש מלאו לבו לחלוק

ג. הנה השמן זית זך (ממקובל קדום שלמד אצל תלמיד הרש"ש תורת הרש"ש ואח"כ כתב ספר מבוסס בקושיות להתוכח עם דברי הרש"ש ברחובות הנהר) מקשה, דהלא ידוע לן דס' מבו"ש הינו מהדורא בתרא דהמהרח"ו, ואלו ס' מאמרי הרשב"י הינו מהדו"ק, וא"כ איך כתב הרש"ש דזה כתב בתחילת לימודו. ואמנם אין זה קושיא, דהרש"ש ס"ל, דמצינו כמה מקומות כאלו, דכמה קושיות שהיו אצל מהרח"ו זלה"ה בתחילת לימודו, וכתבם בעת כתבו מה ששמע מהאר"י בעת לימודו, השאירם אח"כ גם במהדורא בתרא, ואף שכבר נתיישב ונתבאר אצלו הענין, מ"מ הניחם כך כדי ליתן פתח ללומד לעיין ולידע שיש בכאן מה שצריך להעמיק ולהבין.

ויש להעיר, שהנה ידוע דהס' מבו"ש שכתב הרח"ו בתור מהדורא בתרא לקחו להטמינו בקבר, והיה קבור עד דמוהר"י צמח ומוהר"א אזולאי עשו הפסקות ויחודים וקבלו משמיה

לבד ואז אין קושיא. דכל קושיית הרח"ו מתבססת ע"ז דמאחר דנקודות ד' וה' הם נקו' ז"ן כלליים, וצפרופי ז"ן הלל נאמר ענין השצירה וצאופן שהם ילאו חסרים וכולם נשצרו, וא"כ שאל הרח"ו דגם צנקו' ד' וה' הכלליים, עלינו לומר שילאו חסרים ונשצרו לגמרי. אכן זה שאל מפני שהצין דהשצירה היתה "צכללות", היינו דגם ז"ן הכלליים נחשבים לז"ן הנשצרים, אבל לאמת דהשצירה היתה רק צ"פרטות", היינו צז"ן פרטיים שצכל נקודה ונקודה שהרי כל אחד מהה' נקודות יש זה י"ם פרטיים שצב, וצב נאמר דהז' התחתונים שצבם נשצרו וג"ר נשארו, וכ"ה גם צנקודה ד' וה', אבל צכללות היינו צנקודה ד' וה', הכוללים לא נאמר צבם דין דשצירת ז"ן [וזה הוא הצנת השלמת דברי רצינו לתחילתם, שהתחיל דהה' נקודות ילאו כ"א שלימה צכל חלקי הנקודה ההיא, כונתו להדגיש, דגם נקודה ד' וה' ילאו שלמים אעפ"י שהם ז"ן, וזהו שהמשיך דאעפ"י שהרח"ו הניח צ"ע, מ"מ האמת דהיה השצירה רק צפרטות, ואח"כ דברי האר"י כמו שממשיך כאן עד סיום דצרייו].

ג.

ראיה דהרח"ו חזר בו

ובבמו' שאח"כ כתב הרח"ו זלה"ה עצמו בפשיטות ובאורך וביותר פרטות, בשער הליקוטים ובשער מאמרי הרשב"י ע"ה ובכמה מקומות, כי לא בפרטי הה' נקודות בלבד היה מקרה המלכים אלא היה בכל מין י"ם וי"ם דכל פרצוף דכל פרטי אבי"ע. הנה מציא להוכיח דהרח"ו עלמו חזר והודה דהשצירה לא היתה צכללות, והציא לזה לשון הרח"ו. אמנם הדברים תמוהים ביותר, דשגרת הלשון שמעתיק מוכח ההפך שהלא כותב, "דלא צפרטי הה' נקודות לצד היה מקרה המלכים, אלא צכל מין י"ם וי"ם דכל פרצוף דכל פרטי אבי"ע", ומצואר להדיא דצכל מין י"ם וי"ם דכל פרצוף היה מקרה המלכים, ומשמע כי לא רק צפרטי הה' נקודות היה המקרה, אלא גם צכללות, אמתה.

וקושיא זו הציא כאן צהגוז"י אות ח', משמיה דרצינו התו"ח ז"ל, וז"ל "לכא' נראה שהציא מו"ה ראה לסתור דצרייו שצזה הלשון כתוצו שהשצירה היתה צכלל וצפרט והוא כתב כי לא היתה רק צפרטות לצד".

והנה צפשטות היה אפשר לתרץ צדוחק, דהרש"ש פי' צכונת דצרייו, דכל הדגש קאי ונסמך, על סיפיה דלישניה, דמה שמדגיש "צכל מין י"ם וי"ם" "דכל פרצוף", נמשך ומכוון לסיום לשונו דכל "פרטי" אבי"ע, והכוונה להדגיש דיקא "פרטי" האבי"ע, ולא כללותם, דצכללותם לא היה שצירה, ודוחק.

עיונים והוספות

עם מהרח"ו, וה"נ כאן נתכון לחלוק, ואלא שמפני כבודו דמהרח"ו כתב זאת בסגנון שכזה. וכדמצינו כמה פעמים דרש"ש פליג עם מהרח"ו, וסברה זו יתכן לומר, ויש לה שורש בענין ממה שמובא דהרש"ש היה בו נשמת האר"י הק', וא"ש שיחלוק עם מהרח"ו.	
--	--

אמנם רבינו התו"ח האריך למעניתו, לזנות זכאן מהלך עמוק ומחודש צענין. ותמלית דבריו הם, שמחדש, דבאמת גם רבינו הרש"ש ס"ל דהיה שצירה גם בנקודות ז"ן הכוללים וגם הפרטיים, ומ"ש שלא נשברו הוא, עפ"י ענין דערכין. פירוש, דבערך עלמס חשיז שילאו שלימים זג"ר, ושרק ו"ק שזהם נשברו והג"ר נשאר, אמנם בערך ג' נקודות כלליות העליונים מהם, חשיזי כל הי"ס שלהם רק כו"ק, וכולם נחשבים כשצורים. וראה צביאורים ד' הסצרת הענין.

עיונים והוספות

השלישי, התמידו בלימודם היטב, כ"א כערכו הטוב, אך כשהגיע שבוע הרביעי תקפה עליהם משנתם ונחלשו ונשברו ונפלו מהתמדתם, והנה ג' לומדים מתוך אלו הה', היו מתחילה מתמידים מופלגים, שלא פסקו מלימודם במשך י"ח שעות בכל מעל"ע, וכשבא עת משברם, נפלו מדרגתם זו לפי ערכם, שלא למדו מעתה כ"א ט' שעות במעל"ע. אך ב' הלומדים האחרים, הנה אף מתחילה היו חלשים יותר בהתמדתם, שאף בתחילה לא למדו כ"א ט' שעות במעל"ע, וכשבא עת המשבר, ונפלו מדרגתם, הרי ששוב לא למדו מעתה כ"א ד' שעות במעל"ע.

והנה כשבאנו לדבר עם ג' הראשונים בעלי המעלה, בנוגע לב' הפחותים מהם, טענו ואמרו כי אלו הב' מלכתחילה לא חיו כלל חיי תורה, דט' שעות לימוד ביום לגבי ידיים מצב נפול ושבור הוא, ולא חיי תורה יקרא אצלם. אמנם אלו הב' האחרים, משנדברנו עמם בנוגע לעצמם, אמרו כי ודאי הרגישו בנפילה גדולה, וודאי שבג' שבועות הראשונים חשו הם חיות דחיי תורה לפי ערכם, ובשבוע ד' נפלו מזה, ונמצא שאותו הדרגה [היינו למשל לימוד דט' שעות במעל"ע, בציוור הנ"ל] ביחס לערך עצמו יוכל להחשב כמצב ודרגה שלמה, ולערך דרגה עליונה ממנה תחשב כמצב נפול ושבור ומבוטל.

וזהו שביאר לן רבינו התו"ח, דודאי דנקודות ד' וה' יצאו בדרגה פחותה מג' הקודמים, והיו

ד. ז"ל התו"ח [מועתק שם בהגוב"י] אלא כונתו ז"ל שסמך על מ"ש במקומות אחרים, כי השבירה לא היתה כ"א בפרטיות וגם היתה בכלליות, הא כיצד, שמ"ש שיצאו ג"ר דזו"ן ולא נשברו הוא בערך התחתון מהם, אבל בערך העליון מהם לא יצאו הג"ר דזו"ן, שאלו הג"ר דזו"ן שיצאו בערכם נקרא ג"ר דו"ק דזו"ן ונקרא בערך העליון שנשברו. נמצא שבערך העליון היתה שבירה גם בכללותו, אבל בערך התחתון מהם לא היתה השבירה כ"א בפרטות. ואין לך ראייה גדולה מזו, שהיא היפך דבריו הראשונים כמשי"ב, ובלי ספק שזה היה ג"כ דעת מהרח"ו ז"ל, אלא שסמכו על המעין בין מו"ה ובין מהרח"ו ז"ל, עכ"ל דהתו"ח.

ותמצית תרגום דבריו בפשטם הוא, שתי' דבאמת השבירה היתה גם בנקודות הכוללים וגם בפרטיים אך הוא עפ"י אופן דערכין, והיינו דביחס לנקו' ד' וה' הכוללים עצמם, נחשב דיצאו שלמים בי"ס, ורק ז"ת שבהם נשבר, אך ביחס לג' נקודות כוללות העליונים, נחשב שיצאו נק' ד' וה' חסרים וכולם נשברו, וא"כ את"ש דמ"ש האר"י דגם נקו' ד' וה' יצאו שלמים, זה דיבר ביחס להם עצמם, ומ"ש הרח"ו דנקו' ד' וה' יצאו חסרים ונשברו כולם זה דיבר ביחס לג' העליונות.

והנה דברים אלו טעונים ביאור. ונבאר הענין ע"י משל, לה' בני ישיבה שקבעו לימודם יחדיו בבהמ"ד אחד. והנה בשבוע ראשון ושני ואף

ד.

הוכחה נוספת דר"ח חזר בו

והנה צכדי לצנות הוכחה נוספת, דמהר"ח חזר בו ומסכים לשיטתו, מעתיק כאן קטע שלם מדברי האר"י בדרוש הדעת, המפרט סדר הדברים צעוני השצירה והתיקון, איזה צחי ילאו בתחילה וגשצרו ומה נמשך וילא צזמן התיקון, אמנס, אין כל הענין צזה שייך לענס ההוכחה-ועיקר הראיה הוא מהמשפט הצא המוצא צסוף הקטע, שאומר "וצאו כולם וכו' צז"ן שהס ז' קצות שצכל כלל וצכל פרט" ע"כ, דאומר צזה דהשצירה והתיקון הוא צכל צז"ן שצכל כלל וצכל פרט, ומדייק צזה, דמשמע דרך צז"ן דפרטות יש ענין השצירה והתיקון. אמנס כי גס כאן קשה דלכאורה ראיה לסתור הוא, דאדרצא הא להדיא כתצ "שצכל כלל וצכל פרט". וצדוחק ניישצ לפי פשוטו, דדייק דמדכתצ צ'כל כלל, משמע דהכוונה לפרטי הכללים ולא לכלל הכי כללי, דיש כאן כללות ופרטות ופרטי פרטות, [יצואר להלן צענין פרלופי העוצי]. אמנס זה דוחק, ועיקר הציאור הוא עפ"י דברי התו"ח שהוצא לעיל, דלפי"ז גס כאן מתצאר, דצערך העליון היה שצירה גס צכללות, אך צערך התחתון השצירה היא רק צפרטות. ונצאר דברי האר"י שס צקלרה.

ובמ"ש בדרוש הדעת וז"ל "כל פריצופי אבי"ע כלולים ממ"ה וב"ן שהם חסדים וגבורות. דהמ"ה הוא צחי חסדים. והצ"ן גבורות, וכל צחי משתייהם יש בה נרנח"י שבכל פריצוף. כל פרלוף יש צו נרנח"י דמ"ה ונרנח"י דצ"ן. ותחילה יצאו ז' מלכים

עיונים והוספות

דבהעתקת דברי התו"ח בהגוב"י כאן באות ח' חיסר מלהעתיק ב' תיבות, דהגוב"י העתיק "ושאלו הג"ר דזו"ן שיצאו, בערכם נקראו ו"ק דזו"ן" אמנס בספר תו"ח בפנים, הלשון הוא "בערכם נקראו – ג"ר – דו"ק דזו"ן" הוסיף ההדגשה "ג"ר" דו"ק דזו"ן, ודגש זה עיקרי בהבנת הת' לשאלה הב' כנ"ל דאע"פ שיצאו י"ס, בערך העליון נחשבים לו"ק, וג"ר דידהו נקרא ג"ר דו"ק].

ובשאלה ב'. הלא הזו"ן נשברו לגמרי, ואיך תאמר בזו"ן הכלליים דהג"ר נשאר – התשובה דמה שאמרנו שאותם ג"ר נשאר הינו רק ביחס לעצמם, אך ביחס לג' נקודות עליונות (שכלפיהם נקו' ד' וה' נקראים זו"ן), אכן גס אותם הג"ר נחשבים כשבורים.

חסרים משלמותם. אך ביחס להם עצמם, אנו מעריכים אותם כפי מה שהם, ומתחלקים לי"ס. וי"ס אלו ג"ר שמהם נשאר וז"ת נשברו. אך לעומת ג' נקודות ראשונות הרי כל מה שיצא מנקודה ד' וה' אינו נחשב אלא לדרגת ו"ק בלבד, וגס כשחלקת אותם לי"ס לא נחשבו הג"ר שלהם אלא כג"ר שבו"ק, ולערכם הרי גס ג"ר אלו כשבורים חשיבי.

נמצא לפי"ז תשובה לב' חלקי השאלה דמהר"ח"ו. דשאלה א. הלא הזו"ן יצאו חסרים ואיך אמרת שהזו"ן הכלליים יצאו שלמים – התשובה היא שרק כלפי עצמם הרי"ז נחשב כ"ס, אבל כלפי ג' נקודות ראשונות הרי כל נקודה ד' וה' אינם אלא כו"ק, וג"ר שחשבת בהם אינו אלא ג"ר שבו"ק. [ונצרך להבחין

והם זו"ן, ז' קצות שבכל פרצוף, בבחי' נפש, הנקרא ז' מלכויות, שבו' הקצות מבחי' ב"ן ונשברו. והוא כנודע ומזוהר, דבעת השצירה ילא הספירות כולם רק בצחי' מלכות - דהיינו צחי' נפש שזהם, ורק הם שנשצרו [- והוא הסוד 'נפש' כי תחטא, דכל צחי' חטא ושצירה הוא רק כשיש רק דרגת 'נפש', דמי שיש בו צחי' רוח, אינו חוטא כמעט, וכ"ש צצחי' נשמה ל"ש כלל חטא, וגם מי שזכה לצחי' נשמה, אס נכשל ח"ו צחטא, הרי"ז שצעת החטא, נסתלק ממנו צחי' נשמה, ולאותו שעה עכ"פ ירד מגדולתו מאד]. ואח"כ באו ז"ק של מ"ה מבחי' נפש והמשיכו עמהם נפש דב"ן ונתקנו, כידוע דהמ"ה מתקן צחי' הצ"ן הנשצרים, ומ' כאן דקודם יש התיקון מנפש דמ"ה לנפש דצ"ן, ורק אח"כ יולא שאר צחי' דמ"ה וממשיכים עמהם שאר צחי' דצ"ן, וכדלהלן. ואח"כ עד"ז באו רוח ונשמה וחייה ויחידה דמ"ה, והמשיכו את רוח נשמה חיה יחידה דב"ן, שלא נאצלו עדין [ומדויק דקודם יולאים ט"ס עליונות דמ"ה, שהם נח"י דמ"ה, והם שממשיכים ט"ס עליונות דצ"ן. ויש לדקדק בזה, צכוות צכ"פ שמכונים להמשיך ט"ס עליונות, דקודם הוא המ"ה ואח"כ הצ"ן, ולא כפי שנדפס לאחרונה צטעות צאחה מסידורי הכוונות]. ובאז בולם כלולים בסוד תוספת בזו"ן, שהם ז' קצות, שבכל כלל פרט, מש"כ דצאו צסוד תוספת, ל"ל הכוונה שצאו, צתוספת על צחי' נפש שכבר ילא-[אמנם דצ"כ, מכנים ענין 'תוספת', לצחי' נשמה חיה יחידה, שזהם הוא עצודתינו להשלימם צזו"ן, דצעת התיקון תיקן המאליל את הזו"ן והשלימם צצחי' נפש ורוח, ועצודתנו הוא להמשיך להם נח"י, כידוע סדר ההמשכה בזה דצימות השצוע ממשיכים נשמה [ורק נה"י דצוונה] וצצצת, צמשך סדר התפילות נשלם עד צחי' יחידה-אך הכא הלא איירי צזמן התיקון גופא, דמה שנמשך להם היה מעלס התיקון שנשאר צקציעות, לכן ע"כ דמש"כ סוד תוספת, הכוונה, לתוספת על צחי' נפש שילא צתחילה].

והנה נחצאר לעיל דממש"כ כאן, צכל פרע וצכל כלל מזה הוא עיקר ראייתו, ולשם כך העתיק כל הדיצור הזה מדצרי האר"י.

וב"ז תבין ממצות ירושת המתים בפר' פנחס (שער המלות צפר' פנחס). ובן עד"ז י"ם דעיגולים הם גבורות, ויצאו תחילה בבחי' נפש לבד שבהם, בסוד נקבה תסובב גבר, ואח"כ יצא חיושר שהוא חסדים, בח' מיני נפש ורוח שבו, ואז נשלמו העיגולים בנרח"י שבהם" עכ"ל. [- אכ"מ לצאר קטע זה, שאינו שייך לענין הגידון].

באופן שכל י"ם דכל פרצוף דפרטי פרצופי אבי"ע נכללים בח' נקודות ובכל נקודה ונקודה מהם היה מקרה המלכים. וצזה מסיק רצינו הענין דשצירה צפרטות ולא צכללות, באופן שדברי האר"י זלה"ה חיים וקיימים, כי אע"פ שימצא בדברי הרח"ו, איזו קושיא וצ"ע, לא מפני כך נדחים דברי רבינו האריז"ל, כי זה הקושיא הוא מחוסר ידיעתנו שלא חבנו דבריו אבל סוף סוף דבריו דברי אלקים חיים אמת.

ביאור ענין ה' נקודות כלליות, ואופן עמידתם

א.

הקדמה

צ' העמודים דלהלן, מרחיב רבינו הדיבור בראיות מוכחות, שע"י צא רבינו לצמות דרך צביאור הנכון בענין ה' נקודות, להצין עינים, אופן ליורם ולורת עמידתם. והנה רבינו פותח בקושיא על דברי האר"י דלעיל, ומציא שוב דברי האר"י בשער ל' בע"ח. וע"פ הסדרת רבינו את תוכן הדברים שם, נחודע מזה יסוד וענין חדש במציאות כל קומת הפרטופים ועפ"י מציא ענין ה' נקודות.

ודע כי צביאור ענין הזה, נפלו מריצות ומחלוקות גדולות בין ההרים הרמים הם גדולי המפרשים. ושורש הענין הוא, בהקושי להצין ולצאר על נכון כונת רבינו, צמה שלמד וצנה מדברי האר"י צש' ל', שעפ"י ביאור עני"ז משתנה כל הצנת המהלך של רבינו בכל הא' סוגין, וצדבריו בהמשך הספר, צכ"מ. אכן אנו נלך עפ"י הדרך המקובלת צהא' עיינא, אלל רוצ לומדי הקבלה, ונתצאר יסוד דרך זה, צסיפרא דמר, הוא ניהו כהנא רצה, הרצ צעל איפה שלימה ז"ל (שער הניקודים פ"ט אות ג', וצכ"מ). והיא הדרך הצהירה והחלקה יותר ממוקשי הקושיות. (ולהלן נליין אף לדעות האחרות בענין, צקולר אמרים).

ונקדים תמלית הדברים, ועי"כ ירוץ לך ביאור הענין בהמשך. דמצאר רבינו, שלאמת ענין ה' נקודות כלליות הוא, שהם ה' קומות של אצ"ע שלימות, כל נקודה, הינה קומת אצ"ע שלמה לכל ארכה. והם עומדים זה סביב זה ומלצישים זה את זה צגוצה וצקומה שוה ממש.

והנה צכל נקודה היה שצירה, צאופן דהז"ת דאלילות, שצאותה הנקודה, נשצרו ונפלו תחתיהם לצ"ע שצאותה הנקודה. ונמלא, דאם עד עתה ידעת מכל הע"ח, לראות קומת ההשתלשלות, צקומת אורך אחת של א"ק אצ"ע, והם ה' פרטופים כלליים, זה ע"ג זה, כד' צתים העומדים זה ע"ג זה, עתה נתצאר לך, לראות ה' פעמים של קומות אורך כאלו, והם עומדים צגוצה שוה, מלצישים זה סביב זה. והיינו דכשם דיש ה' פרטופי א"ק אצ"ע העומדים צאורך, זה תחת זה, כך עד"ז יש ה' פרטופי א"ק אצ"ע העומדים צעוצי, וכל פרטוף מהם הוא צעל אורך של קומת אורך דאצ"ע שלם.

ושורש הענין, ילא לו לרבינו, מכח פירושו צדברי האר"י בשער ל', ששם אמר האר"י דכל ספירה שנצבר צה בהמשך הע"ח, הינה אצ"ע. ופי' רבינו כונת דברי האר"י צזה, דהכוונה לאצ"ע שלם צכל אורכו (ולקמן יתצאר צאריכות). והעולה מציאור רבינו הג"ל, דמלצד מה ידיעת, סדר דקומת האורך דקומת אדם ישר דא"ק ואצ"ע, עליך לידע שצקומת אורך אחת ז', יש עוד ד' פעמים א"ק ואצ"ע שלימים של קומות אורך כאלו, שהם ה' קומות א"ק ואצ"ע הנקראים א"ק ואצ"ע דעוצי. והם כנגד א"ק ואצ"ע דאורך, דכפי כל מנין פרעי ספירות שיש צכל קומת האצ"ע הידוע, כמנין זה ישנם גם ספירות צעוצי, וכ"א מהם צקומת כל האצ"ע, ומלצישים ועומדים זה סביב זה, כולם צקומה שוה ז"ל.

ומה שנתפרט בהמשך כל הע"ח, סדר האורך דאצי"ע, הרי"ז אינו אלא פירוט של קומת אורך אחת מתוך כל הקומות שישנם, ושמלבישים זה סביב זה.

ומהבנת רבינו דדברי האר"י דכל ספירה הינה אצי"ע צעוצי, העלה לפרש דברי האר"י צמ"ש ענין דה' נקודות. דממה שאמר האר"י ז"ל דכל ספירה שבאורך נחלקת לאצי"ע דעוצי, א"כ מתקבל, שכשם דקומת אצי"ע דאורך מתחלק בכללי כלליות, לה' פרצופים כלליים, נקראים א"כ ואצי"ע, ה"נ גם צעוצי מתחלק האצי"ע לה' פרצופי עוצי כלליים נקראים א"כ ואצי"ע דעוצי. והם עלמס ה' נקודות כלליות דעוצי, אריך, אצא, אמא, זו"ן, שכ"א מהם הינה אורך דא"כ ואצי"ע שלם.

[וראה צביאורים ה', שם ציארנו היטב עני"ז, שלא צא האר"י להפוך כל הידוע מהליור הפשוט של כל הע"ח, ואינו אלא פירוט מפורט נכון יותר, של עוצי קומת האדם ישר שנתצאר בכל הע"ח].

עיונים והוספות

מורכבים יחדיו מלבישים זעג"ז, ויחדיו יוצרים מציאות דאדם שלם.

וזהו הציור הנכון דהה' נקודות כלליות דעובי, עפ"י הביאור שמלמדנו הרש"ש עכשיו. דהא ידענו לצייר כללות קומת ההשתלשלות, עפ"י ציור קומה אחת של אדם ישר, ועד"ז למדנו עכשיו להבין בזה ה' עוביים, המלבישים זעג"ז בהתלבשות גמורה. ואנו מכנים כל עובי בשם פרצוף דקומת אבי"ע שלם לעצמו, שהם ה' פרצופים כלליים שלמים, אך יחד עם זאת, במה שאמרנו דהם מלבישים זעג"ז, בזה נתבאר דהם מתאחדים להיות כללות אדם ישר אחד שלם, ואינם אלא פירוט העובי שלו, כדוגמת אדם התחתון. ונמצא א"כ שנשארת בציור הפשוט שידעת מכל הע"ח.

בן שורש ומקור הענין, דה' נקודות בעובי. ומעומק עני"ז, תוכל להבין שורש הענין מהו ומאיכן יצא. דהנה לימד לן האר"י בע"ח שכ"ז פ"א, לידע דכל קומת מוחין מורכבת מה' חלקים שהם – כלים, לבושין, צלמים, מוחין, אורות, והם מלבישים זעג"ז. פי', דהכלים הם כמשל גוף האדם עצמו, המקבל מוח מלוכש בב'

ה. א] הציור הנכון לענין העובי. ועלינו לבאר ענין פרצופי העובי, המתבארים כאן על נכון. שכפשוטו נראה כמהפך כל ציור השתלשלות המתבאר בע"ח. ומן הראוי ליתן הציור הנכון בהלבשת הה' נקודות זעג"ז, ובזה יתבאר, דבאמת אין כל שינוי מציור אילן הק' דהשתלשלות הנודע.

דהנה אמיתות הציור בזה הוא ע"ד המשל שמביא האר"י הק' מדוגמת אדם התחתון, שאע"פ שהוא אדם אחד שלם, הלא הוא מורכב ובנוי מה' חלקים בעוביו. שהרי האדם עשוי עור ובשר גידים ועצמות ומח שבעצמות. העור מלביש על הבשר, ובתוך הבשר גידים, והם מלבישים ע"ג העצמות, ובתוכם נמצא המח שבעצמות.

והנה כל אחד מהה' חלקים הללו, יש בו את כל קומת האדם לעצמו, דמהעור יש לך הראש שבעור, והגוף שבעור, והרגלים שבעור, וכו'. וכך גם מהבשר, יש קומה שלמה של אדם מבשר, וכן מכל הה' חלקים. ויוצא א"כ שניתן להגדיר, דיש כאן ה' חלקים, שמצד אחד כ"א מהם הוא קומת אדם לעצמו, אך לאידך, הינם

לבושים, הא' נקרא צלם, והא' נקרא לבוש. ובתוך אותן מוחין מאיר בחי' אורות. נמצא דבתוך הכלים יש לבושין, ובתוכם צלמים, ובתוכם מוחין, שבתוכם אורות. [וניתן סימן "הוי כ"ל צמ"א לכו למים"].

והנה מבואר באר"י, דהם ענין "נרנח"י" שבכל דבר. ועוד כתב שם האר"י, דדבר זה הוא בדוגמת אדם התחתון, המורכב מעור, בשר, גידים, עצמות, מוח שבעצמות. ועד"ז קומת מוחין מורכבת מה' חלקים.

ונמצא, דכל קומה נחלקת לה' בחינות, שהם עור – בחי' כלים – בחי' נפש. בשר – בחי' לבושין – בחי' רוח. גידים – בחי' צלמים – בחי' נשמה. עצמות – בחי' מוחין – בחי' חיה. מה שבעצמות – בחי' אורות – בחי' יחידה. והם כנגד בחי' הה' פרצופים א"א או"א זו"נ, כידוע דבחי' נרנח"י מכוונים כנגד ה' הפרצופים.

וחידושו דרבינו הרש"ש בביאור דברי האר"י, דכשם שכל קומת מוחין אחת נחלקת לה' בחי' בעובי, הנקראים כלים לבושים צלמים מוחין אורות, כן הקומה הכללית של אדם יש של כל ההשתלשלות, נחלקת לה' בחי' בעובי, כנגד ה' פרצופים, א"א או"א זו"נ, וכנ"ל, דבחי' כלים ולבושים וכו' הם כנגד נרנח"י, הנקראים בשמות ה' הפרצופים. וזהו שאמר לך, דישנם ה' נקודות כלליות שאורכם הוא ככל קומת האבי"ע, ומלבישים ועג"ז. ומשום, דבהקומה שלמה דאבי"ע יש לפרוט עובי שלה לה' בחי' דכלים לבושים צלמים מוחין אורות.

ג] ה' הנקודות כלליות דעובי, אינם אלא פירוט, של הקומה כללית. ובוזה תבין, דלפי דרך הזו, באמת לא נתחדש בכל ענין הה' נקודות, איזה ענין של פרצופין חדשים, מן הנודע בפשיטות בכל המשך הע"ה, וכן גם בענין פרצופי העובי, לא נתחדש ציור שונה

לאילן הק' דהשתלשלות מאשר ידעת בפשטות, [וע"ד הציור המקובל מהרמח"ל], דכל המתבאר בכאן אינו אלא פירוט דקומת האדם ישר שידעת עד כה. אלא שלמדת לפרט בו ה' עוביים, שהם ענין כלים לבושין צלמים מוחין אורות שבו, כדוגמת עור בשר גידים ועצמות ומח שבעצמות, ונתכנו ה' פרצופים כלליים. אך בסופו של ענין הנך חוזר וכוללם יחדיו למציאות דקומה אחת, והיא היא הקומה שמדבר בה בהמשך הע"ה. והנה מזה נבין, דעל דרך זה יש כאן מקום לפירוט נוסף עוד ועוד, בבחי' העובי של כלליות הקומה, דכשם שפרטת זה לה' בחי' דכלים לבושין וכו', ובבחי' עור בשר וכו', הנה עד"ז גם כ"א מהם נפרט לאותם הה' בחי' עצמן בעוביו, וכשם שידענו, דכל אחד מה' בחי' נרנח"י מתחלקין לה' של עצמו, ועד"ז כל פרצוף מתחלק בעצמו לה' פרצופין וכך גם בספירות.

ונמצא שבאמת ע"ד שאמרנו ה' נקודות כלליות, שהם ה' פרצופין כלליים דעובי, עד"ז יש לך לומר כ"ה פרצופין כלליים דעובי, ובוזה שוב יש מקום לפרוט כ"א מהם. ואמנם להלן בהמשך הספר יבואר עני"ז בדברי הרש"ש.

אך הנוגע לעניינו הוא, שבוזה נבין שורש הדברים שנתבארו בדברי האר"י בשער ל', שמבואר שם דבאמת אבי"ע שלם דעובי יש, כשם שיש אבי"ע באורך.

וביאור כונת הענין הוא במש"כ, דהכוונה היא לפירוט נכון ושלם של העובי דכלליות הקומה, וכנ"ל, דכשם שכל קומה מתחלקת באורך לה' פרצופים כלליים – א"ק אבי"ע, ובכ"א גופא יש הפירוט הזה, וכך הלאה והלאה, שהננו מפרטים בהם פרטי פרטים של ספירות האורך, כך לימד לך האר"י, דגם בעובי יש לידע מבחינת הפירוט הזו בדיוק אך שם כל ספירה באורכה הינה גובה אבי"ע שלם, ודו"ק.

ונצוא לבאר דברי רבינו צפנים, וראשית דבריו, מקשה קושיא מדברי האר"י דלעיל, ואח"כ לישב הענין, יצוא דברי האר"י צ"ל, ועפ"י יצנה ציבור הענין, ואח"כ יוסיף צכמה ראיות והוכחות, לצסס יסוד ציבורו הנ"ל.

ב.

קושיא בדברי האר"י, איך יתכן שבירה בבי"ע

אמנם צריך להבין מש"כ הרב ז"ל, כי בכל פרצופי אבי"ע היה מקרה המלכים. הוא צדיצור שהעתיק לעיל מדרוש הדעת, דכתב שם האר"י "כל פרצופי אבי"ע כלולים ממ"ה וצ"ן וכו' ותחילה ילאו ז' מלכים והם ז"ן וכו' ונשצרו וכו'" ומצואר צזה שלא רק צפרצוף האלילות היה השצירה אלא גם צפרצופי צי"ע היה מקרה השצירה והתיקון. וכפשוטו היינו עולמות צי"ע שעמידתם הינה תחת האלילות.

ועל זה מתמה רבינו הרש"ש ציותר, איך אפשר שהמקרה ההוא היה בבי"ע, והלא ג' עולמות בי"ע אינם עולמות גמורים כמו עולם האצילות, ואינם אלא התפשטות בוחות הנזק' דאצילות, היינו מלכות דאלילות, וחיליה וצבאיה, ובולם בחי' נזק' ואין בהם דבורא כלל, כמוש"כ במבד"ש ש"ב ח"ג פ"ח ובמ"ש בע"ה. וכל קיומם והעמדתם הוא בבח שארית בירורי הכלים, ורפ"ה אורות דמלכים דאצי". והיינו מה שנתצאר צדברי האר"י צצשעת השצירה נפלו הכלים וניצולות ל'מקום' צי"ע, דהיינו מקום שעתיד להיות צי"ע דאח"כ כשצא עולם התיקון, ואז העלה המאליל צ"ה ותיקן החלקים שנתקנו להיות עולם האלילות. ומחלקי הכלים והניצולות שלא נתקנו עדיין נתהוה עולמות צי"ע. ועצודתנו הוא לצרר ולתקן חלקי הכלים והניצולות שנשארו צצצ"ע, ולהעלותו לעולם האלילות, וצזה מתגדל האלילות. והשלמת התיקון הוא צמה שיגמרו להתצרר ולהתעלות כל חלקי צי"ע, ואזי צי"ע עתידים להצטל. [ועי' צזה צאופה שלימה (צשער הצרודים פ"ג אות י"צ) איך שמתריך להוכיח צאריכות מהרצה מקומות צדברי האר"י דכל עיקר התיקון תלוי צהשלמת כל הצירורים]. וצשישלמו להתברר כל הברורים, אז נאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, היינו נשמי" שעתידים להתעלות מצי"ע לאלילות.

ואז השמים בעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה כמוש"כ בע"ה ש"ג ספ"ב ע"ש, היינו שיצטל לגמרי מליאות דעולמות צי"ע. ומאלא דהשתא ק' עוצא, דאיך יתכן שצירה צצצ"ע

עיונים והוספות

לפרטו בעוביו, אזי נראה באופן כללי ה' בחי' עובי, שכ"א הוא פרצוף דאבי"ע שלם, וזהו פרטות. וכשנבוא לדבר בפרטי הספי' שבאורך הגובה של כל אחד מהפרצופין, זה יקרא פרטי פרטות. וזכור כלל זה, שיוצרך בהמשך הספר.

ובתמצית הענין יתבאר לך, דיש בזה ענין דכללות, ופרטות, ופרטי פרטות. ור"ל דכשתדבר על כל כלליות ההשתלשלות בכלל אחד, נראה בזה, מציאות דקומת אדם ישר אחד, הכולל כל הפרטים וזה יקרא כלליות. ואם נבוא

כיון שכל מליאותם הינה מהשצירה, וציותר איך יתכן צהם תיקון, הרי כל התיקון הוא ציטול עולמות הצ"ע.

ועוד כי אם היו בהם מלכים היכן נפלו הכלים שלהם בעת מיתתם, כי במלכי האצילות נתבאר כי הכלים הפנימיים דמלכים נפלו לבריאח והאמצעים ליצירה והחיצונים לעשיה, אבל במלכי ב"ע לא נתבאר היכן נפלו, ובעת לא השמיענו הרב ז"ל כזאת להיכן נפלו וכיוצא בזה שאלות רבות. (ועי' שמן ששון, שכתב לא ידעתי מהן השאלות, ועי"ש מה שציאר עוד שאלות שיתכנו כאן).

התי' ע"ז הקושיא מתצאר להלן צשורות הצאות מכח היסוד שנצנה מהוכחה מדצרי הע"ת. ועיקרו של התי' הוא, דכשאומר האר"י דיהיה צצירה ותיקון צצ"ע, לא היתה כונתו לעולמות צ"ע הקטנים, העומדים תחת האלילות, אלא לצ"ע הגדולים, דהיינו נקודות ג' ד' וה' הכלליים, ונקראים צ"ע, דהה' פרלופים הלא נקראים גם א"ק אצ"ע כידוע, והגם כ"א קומת אצ"ע שלם לעלמו, ועליהם נתכון לומר דצאלילות צצהם היה צצירה, ונפלו לצ"ע פרטי של כל נקודה ונקודה, אמנם כדי לצנות זה התי', יש לצסם קודם הוכחת היסוד דהה' נקודות הינם שוים צקומתם, והיינו ענין פרלופי העוצי, וזה יוכח מדצרי האר"י שמציא עכשיו.

ג.

דברי האר"י בשער ל' – יסוד ענין פרצופי העובי

אמנם לפי מה שנודע מכמה מקומות, ובפרט מדרוש שביעי משער ל', כי אין כל פרצוף נקרא פרצוף עד שיהא כלול מו"פ, אשר כל ספירה מהם כלולה מאב"ע. וז"ל "הע"ח שס", אך לשון ספירה היא צהיותה כלולה מכל חלקי אצ"ע צצה וכו' והצן היעצ ג' חלוקות אלו נקודה ספירה ופרלוף כי נקודה היא עשיה צצספירה וספירה היא צחי' הספירה שלמה מאצ"ע צצה ופרלוף הוא קשר י"ס, וכל ספירה מהם שלמה מאצ"ע, וזכור כלל זה מאד".

והנה ל"צ צכונת דצרים אלו, ומה משמעות הענין דכל ספירה כלולה מאצ"ע, לעומת נקודה שאינה אלא עשיה. דלכא"ו מדצרי על הספירות שהזכיר צמשך הע"ח ועליהם אומר דכל אחד מהם, הוא אצ"ע, ומה פי' לדצרים אלו.

וצפשעות ציארן, דכוונתו היא, דצפרעות, ניתן לפרוע כל ספירה לאצ"ע קטנים, צפרעות צצהם, [וע"ד שאומרים חוקרי זמננו, דצהצטה מקרוסקופית, ניתן לראות צכל חלק מהאדם, את כל קומתו].

אך סצרת צציו היא דפשע זה דחוי הוא, דפשעיה דלישנא דאצ"ע משמעותה היא לאצ"ע צאורך שלם צכל גדלו, וכפי צצכ"מ צכתצי האר"י, כשאמר אצ"ע דיצר על כל הגדול דקומת אורך דאצ"ע שלם.

ואי לכך מסקנת רבינו דיש לך להצין דאמר האר"י שכל ספירה, מכל הספירות שדיבר עליהם והזכירם בע"ח, כ"א הינו אורך דאצי"ע שלם. ולריך ליתן ציחור לדברים אלו. ונקדים הציחור. ולאח"כ יתבאר צחוך דברי רבינו.

והנה לשחצוא לדון עפ"י דברי האר"י הללו, וליתן ליור ומשמעות לדברים. א"כ כשתראה להעמיד ליור של פרטוף המורכב מספירות שכ"א מהם הינו צאורך דכל האצי"ע, ימלא ממילא בדצריך, שתאמר דספירות אלו הינם כולם צגוצה וצקומה שוה, ומלצישים זה סביב זה, שהלא מלד ארכם, הרי לכ"א מהם, יש את מרצית האורך השייך, שהרי כ"א מהם הוא כל האצי"ע.

ומעתה מתוך הדברים הנאמרים "דכל ספירה היא אצי"ע", ומצואר צזה דכל ספירות שנאמרו בע"ח הינם אצי"ע. יתקבל א"כ לראות אצי"ע שלם של ספירות, כ"א מהם צאורך דאצי"ע שלם.

אך הנה אמנם תקפוז ותקשה, שהלא א"כ מה תעשה, לכל המתבאר בהמשך הע"ח, על קומת הפרטופין וספירות, העומדים זה תחת זה כד' צתים, וכד' תפוחים, זת"ז, וכ"א קטן מחצירו ומלצישו רק צחלקו ולריך לגדול לקומת העליון.

וע"כ דכונת הדברים הינם, שאחר שלמדך האר"י, צמשך כל ס' הע"ח, את קומת האורך דאצי"ע, צא אח"כ צש' ל' וגילה לך צקולר, לידע, שלא רק קומת אורך אחת שכזו ישנה, אלא שכמה וכמה קומות אורך שכאלו ישנם. והיינו שכפי מנין הספירות והפרטופין, שנתבאר לך בהמשך הע"ח, צפירוט האורך, כמנין זה ממש, ישנם ג"כ קומות אורך כאלו צעוצי, זה סביב זה. והיינו שכשם שיש אצי"ע צאורך כך יש גם אצי"ע דעוצי, וכל ספירה מאצי"ע זה הינה צאורך דכל קומת אצי"ע.

ומה שנתבאר בהמשך כל ע"ח, הרי"ז פירוט של קומת אורך אחת, מתוך כל הקומות שישנם. וזה כונתו דהאר"י כשאמר דכל ספירה הוא אצי"ע, לומר לך, דע דכפי מנין ספירות שאמרתי צפירוט האורך, כך כמנין זה ישנם קומות אצי"ע שלמים, וצצין צזה ממילא דיש אצי"ע שלם דעוצי.

[ועי' צציאורים כאן פי' הנכון של דברים הללו, ותדע, שלא נשתנה צכאן ליור אילן הקדוש דהע"ח כלל מאשר ידעת צפשטות, ולא שינה רבינו צזה כלל, אלא שצא ולמדך להצין פירוט עוצי קומת האדם ישר המתבאר בע"ח על נכון].

ונצוא לצאר הדברים צפנים, כפי שמתארם רבינו צקלרה. והנה ראשית מתמלת ומצאר רבינו, המסקנה המתקבלת עפ"י פשיטות דברי האר"י, והוא ענין פרטופים שצעוצי. ועפ"י מצאר ענין הה' נקודות, ומיישב הקושיא שהקשה מדרוש הדעת. ואח"כ מצאר צתמלית לישב דברי האר"י צש' ל', עס הגאמר צכל הע"ח, וכפשי"ת.

וזש"כ ונמצא דלכשנמלה היטב הגאמר בדברי האר"י הללו, ימלא לך. בי כל פרצוף מפרטי פרצופי אבי"ע הוא כלול מי"ם בוללות, היינו דכל פרטוף מהפרטופים דאצי"ע, כ"א

כלול מ"ס, 'כוללות', היינו י"ס שכל ספירה שבהם כוללת צחוכה את כל קומת האצ"ע, [- וכמ"כ האר"י, דספירה היא כלולה מאצ"ע] דקומת ארכה היא כפי האורך שנתצאר בכל הע"ח לאצ"ע שלם.

והם י' פרצופים היינו כללות פרצופי אצ"ע הינם י' פרצופים- הנכללים לה' נקודות כלליות. **מלבישים זה את זה בשהו**, דאם כל אחד מהי"ס, הינו בעל קומת אורך דאצ"ע שלם, ממילא אמרת דאינם עומדים זה תחת זה באורך, אלא ע"כ הם עומדים בעוצי זה ללד זה וקומת כולם שוה בשוה ומלבישים זה ע"ג זה. שהרי מלד האורך יש לכ"א את מרבית האורך האפשרי.

מתחילים מטיבורא דא"ק עד סוף העשיה ובמש"ב לחלן בע"ה. כולם קומתם הינה של אצ"ע שלם, א"כ מקום הלצחתם הוא, כפי המתצאר לגצי האצ"ע, שמצורא בע"ה דמלביש מטיבורא דא"ק עד סוף רגליו, וכך הם מלבישים זעג"ז. וכולם מטיבורא דא"ק עד סוף רגליו.

ד.

עפ"ז יתבאר ענין הה' נקודות וסדר שבירתם

ובל ספירה מאותם הי"ס דכל פרצוף, כל ספירה שמתוך י"ס, שצכל פרצוף מפרצופי אצ"ע, והיינו כל ספירה מ"ס דהה' נקודות כוללות.

יצא מעיניים דא"ק וירדו דרך אח"פ וקבלו הארתם, וירדו וחלבישו לתנה"י דא"ק, ובהגניע האור לגבול האצילות אירע בהם ענין ביטול המלכים, ונפלו הכלים פנימי אמצעי וחיצון, עם אורות דרפ"ח לבי"ע התחתונים דאותה הספירה במש"ב בדרושי הרב ז"ל, היינו הז' מלכים דכל נק' נפלו לצי"ע פרטיים של הנקודה, העומדים תחת האצילות שצאותה נקודה.

והנה עתה, מקשר זה רצינו עם ענין הה' נקודות כלליות, שדובר בהם צאר"י צמ"א. ושם נאמר דצכ"א מהם היה שצירה, שז"ת דאצילות נפל לצי"ע. ומפ' זאת רצינו עפ"י הגמלא, מדברי האר"י צש' ל'.

שהנה נתצאר משם, דכל ספירה מפרצופי אצ"ע, הינה כלולה מאצ"ע. וגמלא לך מזה לראות י' פרצופים כלליים דאצ"ע, שכל ספירה שמפרצופין אלו הינה אצ"ע. ושם לא דיבר האר"י מענין השצירה צוגע אליהם. אך מתקבל עפ"י להצין שזהו שורש ענין הה' נקודות כלליות. ומשום דאם אמרת דיש אצ"ע שלם בעוצי, וצגוצה דכל אורך האצ"ע, א"כ מונח צדצרים, דכשם שהאצ"ע דאורך הינו מוגדר ככללות לה' פרצופין ונקראים א"ק אצ"ע, או א"א או"א חו"ן, דכללות. א"כ ה"ג תראה זאת בעוצי, ותאמר דהאצ"ע דעוצי הינו ה' פרצופים העומדים בעוצי זה סביב זה, וכל אחד צגוצה שוה באורך דכל האצ"ע.

ומעתה ממילא יתקבל לך להצין שזהו ענין הגאמר דה' נקודות כלליות יאלו מעיני א"ק וצכ"א מהם היה השצירה והתיקון, שהם הם ה' פרלופים כלליים דאצ"ע דעוצי. ונקראים ה' נקודות כלליות. ונאמר שם דהם, דצכ"א מהם היה השצירה. היינו שז"ת דאצילות שצכ"א מהם נשצרו, והיינו ז"ת שמתוך האצילות שיש צקומת האורך של כ"א מהם, הם נשצרו, ונפלו לצי"ע, כ"א לצי"ע שצקומת האורך שלה.

ולדוגמא, כשניקה נקודה א' שתקרא נקודת אריך הכללית, או תקרא א"ק דעוצי. נאמר, שהרי יש לה צאורכה אצ"ע שלם, ונאמר זה שז"ת דאצילות שצאורכה נפלו תחתיהם לצי"ע שצאורך זה. וכ"ה בכל הנקודות.

ה.

התירוץ לקושיא משבירה בבי"ע, עפ"י יסוד הנ"ל

ובן היה בכל ספירה מו"ם דכל פרצוף דפרטי פרצופי אבי"ע שבצאת הכלים והאור שלה מעיני א"ק ובהגיע האור לגבול האצילות היה בהם ביטול המלכים באצ"י שבהם כסדר המפורש בדרושי הרב ז"ל אבל לא בבי"ע התחתונים, וכנ"ל דצכל ספירה מכל פרטי הספירות שצ"ה נקודות כוללות היה הסדר הרגיל דשצירת המלכים, כפי שמופרש צדוש השצירה, והכל הוא רק צאצילות שצכל נקוד' מהה' כוללות, אצל לא צצ"ע התחתונים, דהיינו צ"ע הפרטיים, דהיינו צאורך שצכל נקודה.

וצזה חזר לישב, הקושיא שהק' לעיל מדרוש הדעת, דא"ך יתכן שצירה ותיקון צצ"ע. אמנם לאחר שפי' צאור הענין דנקודות הכוללות עפ"י דצרי האר"י צש' ל', שעלה לן מזה להגדיר ה' נקודות, צחור ה' פרלופי א"ק אצ"ע דעוצי, א"כ לפי"ז עולה שנקודות ג' ד' ה' יקראו צ"ע דעוצי, ומקום עמידתם הינו ג"כ תחת העיצור דא"ק, וככל המבואר צע"ח צסדר דרוש הנקודים. א"כ א"ש לפ' דמה שמדצר שהיה שצירה צצ"ע הכוונה לצי"ע הכוללים דהם נקודות ג' ד' ה' הכוללים, אצל ודאי לא נאמר שצירה ותיקון צצ"ע תחתונים שהם צ"ע קטנים העומדים תחת האצילות. י

עיונים והוספות

שינוי וחי' מהמשמעות הפשוטה דהרש"ש. שהרי כפי המבואר אין הכוונה בהה' בחי' אלו, להוספה של עוד אבי"ע נוספים, אלא לפירוט ברור ונכון במציאותם של האבי"ע, שכולם הם באמת מציאות אחת המפורטת לה' בחי', וכדרך בחי' עור בשר גידים עצמות מח שבעצמות. וא"כ ד"ו ישנו גם בא"ק, שבאמת יש בו עצמו התפרטות לבחי' עור בשר גידים עצמות מח

ו. והנה רבנו בדבריו בהמשך כל סוגיין מדבר רק על הה' אבי"ע שיצאו מא"ק, ומשמע דבא"ק יש רק בחי' א"ק אחד, שכולם יוצאים הימנו.

אך רבינו התו"ח כתב, דבאמת הכוונה דגם בא"ק ישנם ה' בחי' א"ק המלבישים זעג"ז בקומה שוה, וכל נקודה קיבלה מא"ק שלה, דנקו' א' נקו' אריך קבלה מא"ק שבבחי' אריך, וכן הלאה. אמנם לפי הדרך שבארנו, אין בזה

באופן שכל דרושי הרב אינם מדברים אלא בפרצופי אבי"ע דפפי' אחת מי"ם דכל פרצוף מפרטי פרצופי אבי"ע. דכל דרושי הע"ח אינם מדברים אלא בקומת אורך דאצי"ע אחת שהינה פרט דספירה אחת מתוך ספירות דפרלופי העוזי. וזזה, נשלב לציאור דצרי האר"י צש' ל', שהלא עפ"י האמור שס צפשעות, מתקבל שכל הספירות הינם צאורך דאצי"ע שלם. ולפי"ז א"כ עלינו לראות כל הספירות רק צעוזי וצקומה שזה.

זה הלא תמוה צמאד, שא"כ מהו הגאמר צכל הע"ח, צסדר השתלשלות הספירות מזו לזו. ושצ"ח קטנה משעליה ומלצשת ע"ג ולריכה להצגדל לקומתה.

אכן הפי' הוא, שודאי כל הע"ח צמקומו עומד, וכולו הוא ציאור של פרט דקומת אורך אחת, מצין כל הקומות אורך דהאצי"ע דעוזי, וצש' ל' גילה לק לידע, דכל הע"ח אינו אלא פירוע של קומת אורך אחת, מכל הקומות דאצי"ע דעוזי.

הרי איך חיה ביטול המלכים בב"ע ואיך אינו אלא באצילות שבהם. כנ"ל שצזה ילא לן הדרך ליישצ משמעות שצירה צצ"ע דהיינו צי"ע כוללים, והכוונה לאצילות שצהס. ז

עיונים והוספות

אמנם, יש להביא בכאן שיטתיה דרבנו התו"ח בעני"ז, והוא מתקרב לדרך שביארנו, אך באופן עמוק ודק יותר, והוא הדרך שקיבל רבנו התו"ח מרבו הרש"ש בביאור הענין דפרצופי אורך ועובי. והנה לשיטתו נשאר ציור העולמות המבואר בע"ח ממש כמו שהוא, בלא הוספה. אלא שביאר כאן הרש"ש דיש לידע להבין דיש 'כמות' ויש 'איכות', והיינו – דבאמת אזי כל ספירות ופרצופים שנתבארו במשך כל הע"ח, כולם הנם בגודל שזה, וכלם עומדים בעובי, דאליבא דאמת אין בכלל מציאות כזו שספירה אחת הינה גדולה מחברתה ועומדת למעלה הימנה. אלא מצד ה'כמות' כולם הנם בגודל שזה, ומלבישים זל"ז בעובי.

ומ"ה שבכל הע"ח מתבאר סדר עמידה זה למטה מזה, ומתבאר ענין איך שספירה מתגדלת בקומתה להיות שזה לחברתה. בכ"ז הכונה באמת מצד ה'איכות' – ור"ל שהחי' האמיתי בין הספירות ומה שמדרגה פחותה מחברתה, היינו שאין בה יכולת להשיג אור דחברתה, והיינו

שבעצמות, שהוא נרנח"י, בחי' כלים לבושים צלמים מוחין אורות שבו. ולכך ניתן לדבר על כל כולו דהא"ק בכללות אחת, ולומר שיצא הימנו, ה' פעמים אצילות. וניתן גם להכנס לפירוש פרטי דא"ק עצמו ולהבחין שה' בחי' עובי שיש בא"ק כ"א יצא הימנו אצילות של בחי' א'. דמבחי' עור דא"ק יצא בחי' עור דאצילות וכן הלאה, והוא הוא. אך הרש"ש לא נכנס לפירוש זה, שהוא דיבר ע"מ שדיבר רבנו האר"י, ובא לבאר דבריו, והאר"י דיבר מענין ה' פעמים שבירה שהיתה באצילות שבהם, אך בא התורת חכם תלמידו דהרש"ש, וגילה לן כונתו דהרש"ש שהכי נמי גם בא"ק ישנם הב' בחי' הללו.

ז. שיטות התו"ח בביאור הסוגיה: עד כה ביארנו לפי דרכיה דהאש"ל, והיא הדרך שדרכו בה רוב המקובלים ושעפי"ז נתבאר, שמתחדש כאן ענין מחודש דפרצופי עובי – וביארנו שורשו שהוא ענין דכלים לבושים צלמים מוחין אורות וכנ"ל.

ו.

הוכחה נוספת לענין פריצופי העובי

ונודע כי סיבה אחת מסיבות מיתת הז"ת, עיקר מה שצא צכאן הוא לצנות הוכחה נוספת להא דה' נקודות כלליות הינם עומדים צעוצי וקומה שוה, והוא, מכח דאס נאמר צהס שצירה לריך שיהיה צהס כל סיבות הגורמות להשצירה, וא"כ זה לא יתכן אלא אם אלו מצארים שעומדים צקומה שוה צעוצי.

והוא דהלל סיבה אחת מהסיבות שגרמו למיתת המלכים, היה למיעוט קבלתם מאוזן א"ק כמצואר צדרושי השצירה צע"ח (שער ח' פ"צ). דהנקודות שהם המלכים הנשצרים, ילאו מעיני א"ק, ועצרו דרך מקוס אורות און חוטס פה, ושאצו משס הארה, ועפ"י כמה שקצלו מאורות האון כך נתחזק כוחס, ויכלו להתקיים אה"כ, ומצואר שס שצו סיבת העטס שהכתר נתקיים כולו ורק אחורי נה"י שלו נפגמו, ואו"א הפנים שלהס נתקיימו, ואחורים שלהס נפלו, והצ"ת נשצרו כולס, והיינו משוס -

ואו"א שקבלו הארת האון, נתקיימו הפנים שלהם, דע"י שקצלו הארה ממש מאון א"ק, נתקיימו פנים שלהס, אך אחוריים שלהס נפלו משוס שמ"מ לא קצלו ממש עלמות אור האון.

ובתר שקיבל עצמות אור האון, לכך נתקיים כולו, ואעפ"כ ועל שקיבל מרחוק נפגמו אחורי נה"י שלו, כמבואר ב"ז בע"ח בדרושי השבירה, שגס הפגס צאחורי נה"י

עיונים והוספות

אצילות היא פה א"כ המשמעות היא שהננו בקירבה והתדבקות גמורה ומוחלטת לאורו ית'. ולאידך, כשמציירים ענין השתלשלות העולמות דרגא אחר דרגא מעילא לתתא, ברבוי הצמצומים כפי המבואר בדברי האר"י הרי"ז מביא הרגשת המורא הגדול מרוב הרגש הריחוק ואפסותנו למול אורות העליונים.

והנה באמת הרי צריך לב' ההבחנות, ושניהם אמת. וזה"פ דמצד הכמות כולם שוים, וכולם נמצאים אצלו ית', אך יש בכאן מיעוט גלוי האור, ובכדי ליתן ציור התפיסה וההשגה לזה, הרי"ז מוסבר בציור דקומת אורך עם מדרגות מדרגות זה למטה מזה, שכך מצטייר דבכדי להגיע לדרגת העליון עליו לעלות גבוה יותר, והבן כי נתבאר בקיצור מאד.

שמצד האיכות יש כאן שינוי דרגות באיכות של ההתגלות דהאור, ולכך מדרגה המאוחרת אין משיגה את דרגה הקודמת אליה. וזה נתכון האר"י להמחיש, במה שהגדיר שספירה זו קטנה בקומתה משלמעלה הימנה, דר"ל שהיא אינה יכולה להשיג את דרגת זו שלמעלה הימנה, וכשמתגדלת לקומת חברתה הכונה, שנתעלתה בדרגתה ובאיכותה, עד שכבר יכולה להשיג דרגת אור דחברתה.

ונבאר ההמחשה להבין זה, דהנה מובא שפ"א נכנס רבינו המגיד הגדול ממעזריטש לביהמ"ד, וקרא ואמר: "אצילות איז דא" - אצילות היא פה, ונתעורר רוח השומעים מאד. והנה מהות וסוג ההרגשה שמתעורר מצד זו ההשגה, הינה דביקות האהבה, שמצד גודל הרגש הקירוב דאם

שהיה נכתר, הוא מחמת שאף שקבל עלמות אור האוזן קבלו רק מרחוק, היינו לאחר שנחפשט הארת אור האוזן למטה משיבולת הזקן.

וע"כ הכתר שיש בו כח הלבניש לבדו להצי התחתון דתפארת דא"ק, ומקבל לבדו את אור הטיבור שהוא נקודת החולם, וזהו המשך הסיצה הגורמת למיתת המלכים, דהכתר ע"י שקבל מעלמות אור האוזן, ע"כ היה צו כח, א"כ כשירדו הנקודות לעמוד במקומם ע"ג רגלי א"ק אזי הכתר היה כח לעמוד ולהלביש ע"ג התפארת דא"ק ושם מקבל מאור שיואל מנקב עיצור דא"ק, והיינו כמבואר שם דאור דפנימיות דשם צ"ן שזוקע הפרסא, מאיר מנקבים אלו, וכמבואר שם שהוא צחי' נקודת החולם, וע"י קיבל תוספת אור וכח ויכל להתקיים.

אבל אר"א שלא קבלו כי אם הארת אור האוזן, שהוא נקודת החולם אבל אר"א שלא קבלו כי אם הארת האוזן הלבנישו את התרין פרקין עלאין דנה"י דא"ק ושניהם מקבלים את אור היסוד שהוא ניקוד שורק, ואין להם כח לקבל משני נקבים. דהאור"א משום שלא קבלו אלא מהארת אור האוזן ולא מעלמותו, לכך לא היה צהם כח להלביש אלא ע"ג תרין פרקין עלאין דנה"י דא"ק, ושם לא קבלו שניהם אלא מאור היואל מנקב היסוד, ולכך היה כוחם מועט, ונפלו אחוריים שלהם.

וז"ת שלא קבלו אפי' הארתה אינם מקבלים אלא מצפריני א"ק, דמאחר שלא קבלו מאור האוזן לא היה צהם כח לקבל אלא מאור דנקבים דלפרי הרגלים, דהם עומדים נגד פרקין אמלעים דרגלי א"ק, וקבלו רק מלפרי הרגלים. [וע"ש צא"ר דזהו סוד שאמרו דיוס"ה שילאו העיפין מבין רגליו, דהוא סוד המלכים שנשצרו וז"ס שאמרו נוען ליפרי רגליו בקרקע, והגר"א צתיקונים מבאר הענין בזה דיוס"ה הוא צחי' א"ק, וצחי' השצירה שהיה שם, דאלל אדם רגיל, הוא נענין שאמרו נוען ליפרי רגליו, דא"כ חטא כלל, אך ליוס"ה למדרגתו נחשצ צצחי' מכשול ושצירה, שהוא צחי' נפילה דהאור נמשך מלפרי רגלים לקרקע]. והשתא מסיק ראיתו להוכיח את ענין פרלופי העוצי, מכח ענין הג"ל.

והנה בן היה הענין, בכל פריצוף ופריצוף מפרטי פריצופי אבי"ע, שיהיה בו מקרה המלכים, דהיינו שצכל פעם וצכל פרלופ שנצוא לומר צו ענין השצירה ומקרה המלכים, ע"כ לומר שהיה צו גם זה הסיצה של מיעוט קצלת אור האוזן, וכו', עס כל הנמשך מזה.

ונרדע כי אין הפריצוף נקרא פריצוף עד שיהיה כלול מו"ם אשר כל ספירה מהם כלולה מאבי"ע, והיינו כדברי האר"י ששער ל' המוצאים לעיל. וא"כ צלירוף זה שכל ספירה מה"ם הינה דאצי"ע-וכנ"ל שהכוונה לאצי"ע בגודלם השלם, וצלירוף זה, שצכל פרלופ שאמרו צו שצירה, לריך שיהיה צו כל הסדר דמיעוט קצלת אור מהאוזן, ומכח זה עמידה צפירקין תתאין דא"ק וקצלת אור רק מליפורני רגל א"ק וכנ"ל, א"כ ע"כ -

ונמצא כי מוכרח הוא כי כל פרצופי אבי"ע שהיה בהם מקרה המלכים, מלבושים זה את זה, בשוה מטיבירא דא"ק עד סוף העשיה, כי כל ספירה מו"ם דכל פרצופי אבי"ע, יצא מעינים דא"ק, ועברו דרך אח"פ, וחכתו שבה קיבל אור האו"ן, וח"ב שבהם קבלו הארתה לבר, וז"ת לא קבלו אפי' הארתה, וירדו וחלבישו את תנח"י דא"ק כנז"ל עד סוף העשיה, כל זה בכל ספירה מו"ם דכל פרצופי אבי"ע וד"ל: והיינו שרק אם נצא דה' נקודות כלליות שהיה זכ"א שצירה. הינם כולם שוים בקומתם, ניתן א"כ להצין שכל ה' נקודות אלו [והיינו ה' פרלופים שזכ"א י"ס], כולם ילאו מעיני א"ק ונעמדו מלמטה מטיבירא דא"ק עד סוף רגליו, וכ"א מהם היה זו כל הסדר שנאמר צדושי השצירה, לגבי סדר יליאת הספירות מעיני א"ק, וקבלתם מאורות אח"פ, ועמידתם צדגלי א"ק, ושפיר יוצן לומר שזכ"א מהם צפנ"ע היה זו מקרה המלכים, עם הסיבות הגורמות לזה, אך אם לא נאמר שה' נקודות שוים בקומתם ועומדים צעוצי, אלא, נפ' כפשוטו שהם עומדים באורך זה למטה מזה, ונמלא א"כ דנקודה צ' וג', דהם נקודת או"א עומדים ע"ג צ' זרועותיו דא"ק, ונקודות ד' וה' צז"ן עמידתם עוד הרבה למטה מתחת או"א, וא"כ איך תפ' שמה שהכתר שכולם נשאר הוא מפני שקיבל אור הטיבירא, ואו"א שזכ"א מהם קבלו אור היסוד, הלא כל כולם עמידתם הוא הרבה למטה מטיבירא ויסוד דא"ק, ואך אם נאמר דהם שוים בקומתם ועומדים צעוצי א"ש ח"כנ"ל.

עיונים והוספות

נה"י שלו, ואו"א שלא קבלו כ"א הארת האו"ן הלבישו את התרין פרקין עלאין דנו"ה דא"ק, והם מקבלים את אור היסוד ומפני שלא קבלו עצמות אור האו"ן רק הארה לבד לכן ירדו האחוריים שלהם.

וזה מוכרח לומר בג"ר דכל נקודה ונקודה, שנתקיימו שהכתר של כל נקודה שנתקיימו מפני שקבל עצמות אור האו"ן וא"כ מוכרחים לומר שהלביש מטבירא דא"ק עד סוף הת"ת והוא מקבל לבדו את אור הטבירא, ונמצאו כל הכתרים של כל נקודה ונקודה דכל פרצוף מחמשה פרצופי אבי"ע מלבישים זל"ז בשוה מן הטבירא דא"ק עד סיום הת"ת שלו. וכן החו"ב דכל נקודה ונקודה שנתקיימו הפנים שלהם מפני שקבלו עכ"פ הארת האו"ן כולם מלבישים זל"ז בשוה. ע"ג פירקין עלאין דנו"ה דא"ק ומקבלים אור היסוד דא"ק, וז"ת של החמשה נקודות הם

ח. והנה מן הראוי להעתיק בזה ל' רבנו האיפה שלמה, שביאר ראה זו באר היטב, וז"ל [שער הניקודים פ"ט אות ד' קטע שלישי] והנה כדי להבין טעמו של הרש"ש שכתב שכולם מלבישים זל"ז בעובי ולא הניח כפשוט דברי הרב ז"ל שהם באורך זה תחת זה, הנה מלבד הטעם שכתבתי וכו' יש ליתן טעם והוא בהקדים מ"ש הרש"ש זצ"ל בהקדמתו הנפלאה רחובות הנהר דף א' ע"ד דיבור המתחיל ונודע כי סיבה וכו', וע"כ הכתר שיש בו כח הלביש לחצי התחתון וכו' וכו', עד דכל פרצופי אבי"ע ודי למבין, עכ"ל.

הרי מבואר הכרח הביאור הזה בדברי קדשו, שהכתר שקיבל עצמות אור האו"ן ע"כ היה בו כח להלביש חצי התחתון דת"ת דא"ק, ומקבל לבדו את אור הטיבירא שהוא נקודת החולם, ורק מפני עצמות אור האו"ן מרחוק נפגמו אחורי

בין העולם העליון לתחתון. ומאידך, לפי ציור זה, מלבישים כל עולמות ב"ע על עקבי א"ק ממש, ונמצא שאפילו בעולם העשיה זה התחתון, יש בהעלמה אור עקביים דא"ק.

וכל אלו הציורים והמשלים אינם בגשמיות ח"ו, ואין בחי' מעלה ומטה ולא ימין ושמאל בעולמות הרוחניים, ואינם אלא משלים של ציורים רוחניים בדומה לציורים הגשמיים. וכל ציור ומשל שנותנים הנביאים או שהנשמה מחשבת בהם, מעורר הרגשת הנפש, כפי סוד בחינת הציור ההוא. וע"ד דא' מהרה"ק מקאמארנע, שכאשר איש ישראל רואה עצמו רחוק מאוד מבורא כ"ע, ואינו חש שום אור ושום התגלות אלקית, ישית לנגד עיניו, כי במקום הרחוק והתחתון הזה, תחתית העשיה, במקום זה גופא מאיר בחי' עקביים דא"ק. אך לא יתבונן כי אור האצי' נמצא כאן, כי עולם העשיה אינו מלביש לעולם אצי', אלא אצי' בבית העליון ועשיה בבית התחתון. ובכללות ציור אורך מעורר הרגשת יראה בנפש, וציור הלבשת העולמות בעובי וכולם שוים באורכם, מעורר הרגשת האהבה. שכאשר מתבונן בציור ד' בתים זה ע"ג זה, ורואה ומבין גודל ריחוקו מעולמות העליונים, שהוא עצמו מוטל במדרגת עולם העשיה למטה, רחוק מאוד ממדרגת עולם היצירה, ויותר מכך ממדרגת עולם הבריאה, ויותר עוד ועוד ממדרגת עולם האצי', בהתבוננות ריחוק זה, נופלת יראה על האדם, ומבין בנפשו כי עליו לזכך עצמו עוד ועוד כדי לזכות לעלות מדרגה לדרגה. כגון, כאשר עומד בדרגת עולם העשיה, בבחי' קרבנות שבתפילה, שהוא בחי' עבודת השי"ת בדרך של קבלת עול, צריך לזכך עצמו להיותו מזוהך יותר ויותר, כדי שיוכה לעלות למדרגת עולם היצירה, וכן לעולם הבריאה, וכן לעולם האצי'. וציור של הלבשת העולמות בעובי זה לפנים מזה, וכולם בגובה אחד, מעורר בנפש האדם

למטה מהם כנגד פירקין אמצעיים ותתאין דא"ק.

נמצא שמוכרח לומר דכל נקודה ונקודה שג"ר שלה נתקיימו והו"ת נשברו כולם מלבישים זל"ז בעובי בשוה מטיבור דא"ק עד סוף האצילות, ואל תטריח עצמך לפ' פי' אחרים בדברי הרש"ש ז"ל כי זה הוא פי' האמיתי והמוכרח בדק', ואל תשגיח אחרים כמו שראיתי מפרשים כי זה אמיתות הענין ואזהרה שמענו לא תוסיף: ע"כ לשון האיפה שלמה (ועי"ש עוד באריכות הענין).

והנה אף שלא נמצא לנו לכא' מפורש בדברי האר"י ענין דפרצופי העובי, יש לציין, מה שמעתי ממו"ר ר' מ"ש שליט"א. דהיפה שעה בע"ח ש' כ"ה פ"ז אות א' (דף ק"ב), העתיק ל' רבנו האר"י ושם כתוב להדיא ענין העובי. ודברי האר"י הללו לא נמצאים בדפוסים שלפנינו וכנראה שהיה לו להיפה שעה, העתק כתי"א אחר לע"ח.

וז"ל שם, "לכן דע שבהקדמה אשר יש במ"ש רז"ל בשער פרצוף זו"ן, דרוש שיש, ובשער אנ"ך פ"ג בהגה"ה בד"ה דע שיש ג' חלוקות, יעו"ש כי אין נקרא פרצוף עד שיהיה כלול "מעשר ספירות וכל א' כלולה מעשר שהם עשר ספירות עשר פרצופים מלבישים זה לזה בשוה בעובי" וכו', ע"כ. ונעתיק כאן ממשנ"פ כבר בספ' ים החכמה, (תשס"ח, עמ' קמ"ד) בעני"ז.

אע"פ שבמק"א כתב שעולמות אבי"ע מלבישים זה את זה, עולם האצי' פנימי לכל, ועליו מלביש עולם הבריאה, ועליו עולם היצירה ועליו עולם העשיה, מ"מ עיקר הציור המובא במקובלים בכ"מ הוא כד' בתים זה ע"ג זה. וחילוק הדברים, שבציור של הלבשה בעובי, הרי יש שייכות לכל העולמות זה לזה, ואור של עולם האצי' מאיר אף בעולם העשיה, אבל בציור של ד' בתים זה על גבי זה, אין שייכות

ז.

עתה מוכח ביתר בהירות, היסוד דלעיל להשכירה היתה בפרטות ולא בכללות

ונמצא כי כל מקום שכתב הרב דג"ר יצאן שלימות, וז"א יצאן בשישה חלקי הנקודה
לבר, ונק' בחלק אחד מלכות שבה לבר, היינו היסוד שידוע בכללי השכירה,
שהז"ן הנשכרים, ילאו חסרים, דה"א ילא רק דו"ק, והנוק' במלכות שבה, ענין זה נאמר רק
- היינו בג"ר ובז"ן דכל אחד ואחד מה' נקודות הכוללות דכל פריצוף דכל נקודה
ונקודה בפירוט י' ספירות דאורך שבה, נאמר שג"ר שבהם ילאו שלמים, וז"ת ילאו חסרים
ונשכרו זה בכל פרטוף שמתוך הה' נקודות הכוללות.

אבל הה' נקודות בוללות דאותו פריצוף יצאן שלימות, היינו דכליות הה' נקודות ילאו
שלימות, והיינו שאף מלד שכללותם מתכללים לה' נקודות שהם ה"פ דכל הכליות,
ולפי"ז נקודה ד' ונקו' ה' נקראים ז"ן שבהם, מ"מ לא נאמר בזה הכלל דהשכירה, שעליהם
ליחשב כז"ן הנשכרים, ולומר שילאו חסרים, אלא מלד כללותם, ה"ה שלמים, כ"א זי"ס גם נקו'
ד' וה', שהם ז"ן שבהם.

וזכו צעלס היסוד שציאר לעיל בתחילת דבריו בספר זה, שחלק בזה עם מהרח"ו, והוכיח
דהשכירה היתה רק בפרטות ולא בכללות, אלא שחזר על זה עכשיו, משום דעתה לאחר
שנצאר יסוד הענין דפרטופי העוצי, ושהה' נקודות עמידתם בקומה שוה, ומקבלים כולם
אורם בשוה מא"ק וכנ"ל, א"כ ודאי דאין הסברה לומר דנקודה ד' וה' יהיו חסרים לעומת ג'
נקודות שלפניהם, דהרי שוים הם בקומתם ובקבלת אורם. ומודגש ביותר עפמ"ש לעיל, דהה'
נקודות הם דצ"י עור דשר גידים עלמות מוח שבעלמות וא"כ ודאי אין מתקבל לפ' בהם שוני
בהשמות ושלמות מליאותם. [אך הגה זהו לפי פשוטם של דברי רבינו, אך כבר נצאר לעיל
דרכו דהתו"ח, שמוכיח דבריו מדברי רבינו לעיל, ולפ"ד עדיין לריק תוספת ציאר להתאימו
עם ענין העוצי ולהלן בסוגית 'ערכין' יתצאר יותר בעזרי"ש].

עיונים והוספות

הרגשת האהבה, בהתבונן איך כל העולמות כולם נמצאים במקום זה ממש, זה לפני זה. וכ"ש לדברי הרש"ש שכל עולמות א"ק ואבי"ע כשם שהם באורך כך הם בעובי, ונמצא כי אף עולם א"ק הוא בגובה אחד עם כל העולמות, בדרך שוה בשוה, ואצ"י שוה לא"ק, וכן בי"ע, ודאי מעורר הרגשת האהבה ביותר. ואע"פ שכל אלו הציורים וההרגשות אמת הם, מ"מ עיקר הציור הוא באופן של ד' בתים זה למעלה מזה, כי עיקר ותחילת ההרגשה בנפש היא

ויעוד יש בהבחנת העובי, שבאמת כל אדם מישראל הינו קומת א"ק ואבי"ע לכשעצמו, וכל שיזדכך ויתדבק ויתקרב יותר לאורו יתב', כך הוא נכנס להיות בא"ק ואבי"ע פנימי יותר ויותר.

ח.

הוכחה נוספת מדברי האר"י לענין דהה' נקודות הם בעיבי

ובמבואר בפ"ו משער שבירת הכלים, וז"ל "ואל תתמה אם יצאו התחתונות אחר שבירת העליונות, וגם איך כל ג"ר שבכל נקודה של ה' נקודות לא נשברו והז"ת דנקודות ראשונות נשברו, התשובה היא כי בכל נקודה ונקודה יש מין אור אחד שזה לערך הנקודה ההיא ואז האור שלהם של הג"ר יוכלו לקבל וז"ת שבו לא יכלו לקבל, ובעד"ז בכל נקודה ונקודה מהה' נקודות אירע כך ע"ב.

וצה נזנה הוכחה נוספת ליסוד, דהה' נקודות היינו ה' עומדים בקומה שזה ומלבישים זע"ז צעוצי. דהנה האר"י הק' שם בפ"ו משצירת הכלים צ' קושיות: א. אם יתכן שילאו התחתונות אחר שכבר נשברו העליונות. ב. איך יתכן דג"ר של נקודות תחתונות יהיו יותר צמעלה מו"ק של העליונות, דו"ק דעליונות נשברו וג"ר של נקודות תחתונות מהם נשאר שלמים.

והיינו דסצרת הקושיה היא, דהה' נקודות הינם כל אחד צמעלה פחותה מהנקודה הקודמת אליו, ומכוח זה מקשה דא"כ איך יתכן דהג"ר דנקודות התחתונות נשאר וו"ק דעליונות נשברו, שנמלא א"כ דהג"ר דהתחתונות הינם מעולים מו"ק דהנקודות העליונות.

וע"ז תי' דבכל נקודה ונקודה יש מין אור שזה לערך הנקודה ההיא ואז האור שלהם יוכלו לקבל וז"ת שבו לא יכלו לקבל. ומילים אלו לריכס ביאור, דאם עדיין כוונתך שאותם הה' נקודות הינם זה למטה ותחת זה, ופחותים צמעלה כ"א משלמעלה הימנו, א"כ מה משמעות ותי' יש צמא שאמרת שכ"א יש מין אור שזה לערך נקודה ההיא, וכי מה מין משמעות לדבור זה, דמ"מ איך יתקיימו ג"ר דתחתונות אחר שעליונות שמהם נשברו.

וע"כ מוכיח מכאן רבינו, דודאי ע"כ הפי' בתשובת רבינו האר"י, הוא דבא לומר דכל אחד מה' נקודות אלו הכוללות יש צו אור דעלמנו העומד בערך אחד עם הנקודות הקודמות אליו, והיינו דמאחר דאמיתיות מליאותם אינו זה תחת זה (באורך) אלא זה שזה לזה צקומה אחת צעוצי, ואינם מקבלים זמ"ז, אלא כולם מקבלים צשזה משעליהם, וגמלא דכ"א דרגתו וערכו הוא לעלמנו, ויש צו האור של עלמנו בלא ערך לנקודה הקודמת אליו, וזהו שכתב האר"י "דכ"א יש צו אור שזה לערך הנקודה ההיא", ואח"ש דג"ר דנקודות תחתונות ישארו, אע"פ שו"ק דעליונות נשברו, דצקומה ודרגה אחת הם כל הה' נקודות, וכ"א מהנקודות הינו אור חדש דקומת אצ"ע לעלמה.

וצה השלים רבינו להוכיח דהה' נקודות הינם צעוצי וצקומה שזה, וגמלא לן צסיכוס הדצרים, כי יסוד הענין נזנה על דצרי האר"י דשער ל', וג' הוכחות נוספות יש לענין, אחת מהא דצ"ז איך חיישב מ"ש האר"י דיש צצירה צצ"ע, ושנית שאם נאמר צהם ענין הצצירה, ע"כ דהיה צהם הסיצות הגורמות לצצירה, וא"כ ע"כ שצכולם היה ענין הליאותה מעיני א"ק והלצשת תנהי דא"ק צאופן שזה. והוכחה ג' הוא ממה שאמר האר"י דלכל אחד מין אור השזה אליו, ואין לזה ביאור דצ"א אלא לכשתאמר דכ"א הוא קומה שלמה שזה לרעותה.

באופן דכל דרושי הרב המדברים בפרצופי עתיק וא"א ואו"א וזו"ן אינו מדבר על הכללים כי אם בה' פרצופים דנקודה אחת די"ם דפרצוף א' מפרצופי אבי"ע וממנה נקיש אל השאר: והוא כמ"ש לעיל שכל דברי הע"ח מדברים מציאור קומה אחת מה' קומות א"ק ואבי"ע, אך אליבא דאמת ממנה נקיש לומר שכל קומה וקומה יש בה כל המי פירוטים, וכנ"ל בהרחבה.

ט.

ביאור סדר נפילת הכלים דהח' נקודות לבי"ע עפ"י הנ"ל

גם נודע כי המלכים יצאו בתחילה בבחי' כלים דנפש לבד, שהם המלכות דכל מלך, היינו שמתחילה קודם התיקון ילאו הז' מלכים שנשצרו רק בצחי' המלכות דהיא צחי' נפש שכלל ספירה, וכמ"ש לעיל מדרוש הדעת.

ובל מלכות כלולה מעשרה, דכל אחת מאותם מלכות של הז"ת היא כלול בה י' חלקים, וגם הג"ר יצאו בבחי' כלים דנפש, אלא שכל אחת מהג"ר כלולה מעשר מלכויות וכל מלכות כלולה מעשר היינו דאף שמלד אחד מלינו דהג"ר ילאו שלמים, אמנם לעיל בדרוש הדעת למדנו דגם הג"ר ילאו בצחי' נפש, א"כ ע"פ הפי' דכ"א מהג"ר היא בה י' מלכויות שכל מהם כלולה מעשר, וגמלא דהג"ר היא כל מהם מאה ספי', והו"ק היא כל מהם שישים ספירות, וצנוק' היא י' חלקים.

אמנם זה הכללות שהיה בהם לא היה עדיין מבורר ומתוקן בראוי, דקודם התיקון הרי כל הכללות שנת"ל שילאו, לא היה עדיין מבורר ומתוקן כראוי - עד שיצא שם מ"ה החדש, ותיקנם בבחי' פרצוף בראוי, כמ"ש בע"ה, כמזואר צע"ח שער י' פ"א, דהתיקון היה ע"י שם מ"ה החדש שילא וצירר ותיקן את המלכים שקדמו לו.

וכמזואר שם דנקראו מלכים גם מפני שילאו מקודם רק בצחי' מלכות וכנ"ל, וגם שאח"כ המ"ה חדש כשתיקנס נעשה להם בצחי' דכורא והם צחי' מלכות-קוק' שם צ"ן אליו.

והכלים דז"ת דזו"ן-היינו הז"ת שהם זו"ן. (וכמ"פ מלינו כך בלשון הרש"ש, שהצטוי ד' יתכן דהוא כך וכך, ולא כפי הרגיל שהד' הכוונה 'ש').

דעתיק וא"א ואו"א וזו"ן דכל נקודה, היינו הז"ת של כל נקודה ונקודה בפני"ע, נפלו הפנים שלחם לבריאה, והאמצעי ליצירה והחיצון לעשיה, והיינו כמזואר שצעת שבירת הכלים, אזי נתחלקו ג' חלקי הכלים, חלק פנימי שבכלי נפל לעולם הבריאה, וחלק אמצעי שבכלי לעולם היצירה, וחלק חיצון שבכלי לעשיה כל פרצוף לפרצוף שבנגדו בבי"ע. והכוונה לבאר' דכל נקודה נפלו כלים של אצילות שלה בבי"ע שלה עצמה, והיינו דהשבירה היא בז"ת דאצילות שבאורך כל נקודה, ונפלו אלו חז"ת תחתם לבי"ע העומדים באורך באותה נקודה, ונמצא ז"ת דאצילות שבנקו' א', דהיא

נקו' א"א (או עתיק) נפלו לבי"ע שנקו' ח"א, וכן ז"ת דאילנות דנקו' ז' דהוא נקו' אבא, נפלו לבי"ע דנקו' ז', וכן הלכה.

כלים דזו"ן דעתיק לעתיק דבי"ע, ודא"א לא"א דבי"ע וכן בולם, והנה זה ל"ז, אך נגמור פי' דבריו בקטע זה ונשוב לפ' כאן.

וכלים דאחוריים דג"ר, שהם א"א ואו"א, דעתיק וא"א ואו"א וזו"ן. היינו ג"ר דאורך דכל נקודה. והיינו אריך ואו"א, העומדים באורך דכל נקודה מה' דעוצי שהם עתיק ח"א ואו"א וזו"ן.

נפלו למקום זו"ן דכל אחד מהם באצילות עצמו, ולא אתקרי בהם מיתה, ור"ל דנפלו כ"א באצילות שלהם דכל נקודה ג"ר דאורך שלה נפלו באצילות שלה עממה, ולא דבי"ע שלה דלא איקרי זהו מיתה.

והנה מ"ש עתיק דבי"ע, הוא ל"ע שהרי כמבואר דכל נקודה נפלו כלים, מאצילות שבה לבי"ע שלה, וא"כ אם היה אומר שנפלו לבי"ע דעתיק הוי חת"ש מאוד, שנקו' ח' דהיא הפנימית שכולס, צחי' מח שצטלמות שהוא נקו' עתיק, אזי נפלו כלים של אצילות שלה לבי"ע שלה, כלי פנימי לצריחה שלה כלי אמלעי ליצירה שלה וכלי חילון לעשיה שלה, אך עתיק דבי"ע אין לו משמעות.

והנה באש"ל [שם צטער הנקודים פ"ע, אות ג'] מרחיצ הדיבור צנידון, ומציא זו התמיה מס' מעיל אליהו [מהרב אליהו משען] ושם מעתיק אך שרלה הי'מעיל אליהו לפ' הדברים והק' עליהם ודחה אותם [והוא עפ"י דרכו דה'שמן ששון, עי' כאן בהערות למטה]. ומסיק שם דעפ"י שכתב הרש"ש צרחה"י דהה' נקודות מלצישים ז"ל וכו', מתישבים הדברים. והאש"ל שם צד"ה מרחיצ ציחור הדברים ונבאר כוונתו, דמ"ש רבינו עתיק דבי"ע, הכוונה צאמת כפשוטו, לבי"ע באורך של נקודה ח' דהוא בי"ע דנקודת עתיק, אלא שמתאים צאמת אללם גם הכינוי עתיק דבי"ע, משום שהלא כמבואר דהם כולם מלצישים זעג"ז, ממלא ח"כ דצכלליות אדם ישר דכל כלליות השתלשלות, אזי כל מקום צגוצה האורך שלו, לכשתסתכל לעומק עוצי שבו, יש לו ה' עוציים כלליים זעג"ז, דצכל ספירה שבו אזי מלצישים הה' נקודות זעג"ז, צגוצה שוה צאוחו ספירה, וכג"ל דכל ספירה יש צה עור, צשר, גידים, עלמות, מח שצטלמות שבה, וכפי שהוא מצשרי אחזה באדם התחתון.

וא"כ ממלא דצגוצה הבי"ע יש לך ג"כ בי"ע זעג"ז, ופנימי שצכולס הוא בי"ע של נקו' ח', דהוא בי"ע דעתיק, ועליו בי"ע דנקו' ז' בי"ע דאבא ועליו בי"ע דאמא ועליו בי"ע דז"א, ועליו בי"ע דנקו' ה' בי"ע דמוק, וכצחי' עור, צשר, גידים, עלמות, מח שצטלמות דבי"ע.

וא"כ כשהנך מתייחס לקומת הבי"ע מל"ע, מתאים לכנות הרוצד הפנימי שבה, דהיינו לבי"ע דנקו' ח', מתאים לכנותו עתיק דבי"ע, שצחם לבי"ע הוא היוו העתיק שבהם, צחי' מח

שצטלמות שצחם, ומלד קומתם כשלעלמם היו עתיק שצחם^ט. ואס כי עדיין דחוק לן כי לא נתפרש למה הולך לו לרציו הרש"ש להשתמש צהגדרה מחודשת זו, אך מ"מ יש לו מקום ליתן פי' לדברים אלו, אך לדרכים אחרות צכאן לא נמלא כלל דרך לפ' דברי רציו צעני"ז^י.

עיונים והוספות

שבהתיחס לקומת כללות כל השתלשלות, דהיינו על כל ההשתלשלות ככללות דאדם אחד, ונפרט בגובה ביי"ע שבו אזי נקודת אריך שבו יתכנה אריך דבי"ע, וכן הלאה כל פרצוף מאותם הה' הנקודות ז"מ שלו נפלו בבי"ע שלו.

והנה בהגה' הרש"ש שם לפ"ז הק' דאחרי שהכלים דז"ת דעתיק נפלו כ"א למקומו בבי"ע כסדר הרב בפ"ג א"כ לאן נפלו אח"כ הכלים דז"ת דא"א ודז"ת דא"א ודז"ת דז"ן אחרי שכלי ז"ת דעתיק תפסו כבר המקומות בבי"ע. וע"ז תי' דאפ"ל שהז"ת דעתיק נפלו למקום עתיק המתייחס אליו בבי"ע וכן כל פרצוף לפרצוף שכנגדו המתייחס אליו ע"כ.

והנה ביאור מסקנתו בתי' שם מתאים לכא' שפיר היטב עם מש"כ כאן דכל ז"ת נפלו בבי"ע שכנגדם בנקודת עובי שלהם וכדלעיל, שזהו גם הכונה במש"כ כאן עתיק דבי"ע, וכנ"ל. וראה בס' 'מחשבת בצלאל' (פי' על רחז"נ להר"ש דלביצקי שליט"א) שנתקשה מאד בכל הנ"ל, וכתב שלא נתחווירו לו דברי האש"ל הנ"ל, ולמש"פ את"ש הכל.

י. שיטת השמן ששון בכל סוגיה זו. והנה עד כה בארנו ביאור סוגיין ע"פ הדרך המקובלת אצל רוב לומדי הקבלה, שהיא הדרך היותר מתיישבת ומתורצת היטב, והוא הדרך שמבארה רבינו האש"ל בספרו בפ"ט משער הנקודים אות ג', והעתקנו חלק מדבריו לעיל. אמנם, יש לידע כי באמת כי ביאור דברי רבנו בסוגין, במחלוקת גדולה שנויה, והרבה קולמסין נשתברו ע"כ. וכל מהלך הדברים משתנה מקצה

ט. עתיק דבי"ע. עיין מש"כ בפנים בביאור הענין, והנה עד"ז יבוא הביאור בדברי הרש"ש בהגהותיו לע"ה פ"ג ש' השבירה [ועל הג"ה הרש"ש זו קאי דברי האש"ל]. וז"ל הג"ה השמ"ש, ודאי שהוא ע"ד מ"ש לקמן בפ"ז מש' השבירה, שפנימיות הכלי בדעת דבריא, וחיצוניותו בדעת דיצירה, וחיצוניות חיצוניותו בדעת דעשיה, וכן עד"ז כולם.

והכונה בזה לבאר עמ"ש האר"י דהכלים הנשברים נפלו לבריא, וכלי הדעת מקום נפילתו הוא לדעת דבריא, הוסיף הרש"ש להדגיש דאעפ"י שכאן כתב האר"י רק שנפל בבריא, אמנם ודאי שנתכון גם ע"ד שכתב במ"א, דג' חלקי הכלי נתחלקו בבריא יצירה ועשיה, ע"ד מה שהיה בכלים דא"ק כמבואר בס' מבו"ש ש"ב ח"א פ"ג ד"ג רע"ב. היינו שנתבאר שם, דגם בבחי' א"ק היה ענין כביכול כענין השבירה, שבעת שהיה ענין צמצום ב', דהיינו בעת שהאורות שהיו ברגלי א"ק והם בחי' פנימיות שם ב"ן, נסתלקו ועלו למעלה מן הפרסה, ועי"ז היה יכול להיות ענין יציאת הספירות מעיני א"ק, וההמשך דאח"כ. ונתבאר שם דהסתלקות האורות לעלות ללמעלה מן הפרסה הוא בחי' שבירה והוא שורש למה שהיה אח"כ.

וז"ת דעתיק במקום עתיק דבי"ע, ודא"א במקום א"א דבי"ע וכן עד"ז כולם כל פרצוף במקום פרצוף המכון אליו בבי"ע, עכ"ל. וע"ד שבארנו מקודם בל' עתיק דבי"ע, יתקבל גם פי' המשך דברי ההג"ה, שז"מ דנקודת אריך הכללית נפל לבי"ע שלו, ונקרא זה אריך דבי"ע, מפני

שנשברו, אך חלקי ג"ר שבהם נשאר, דבכללות לא נאמר שבירה, היינו מצד מה שנקראים זו"ן דנקודות כוללות, אי"ז מחייב דין שבירה בהם, דעל הכוללות לא נאמר שבירה.

ואח"כ פירט לך הרש"ש פרטי מציאות אלו הה' נקודות, בזה"א, שהנה הק' ממשי"כ האר"י בדרוש הדעת, דהיה שבירה בבי"ע, ותמה איך יתכן בזאת, כנ"ל.

וע"ז תי' עפ"י מש"כ האר"י בשער ל', דכל ספירה היא אבי"ע, ופרצוף הוא י"ס שכ"א מהם הוא אבי"ע וכוונת הדברים לשיטת הש"ש בדברי הרש"ש, דכל ספירה יש בה אבי"ע בקטנות [וע"ד שאמרו החוקרים בזמננו, דכשנביט באדם ע"י מקראסקאפ, נראה בכל חלק קטן שבו את כללותו]. ונמצא שכשאמרנו דבאצילות ישנם ה' פרצופים, שכ"א מהם הוא י"ס, א"כ כל פרצוף מהם הוא י' פעמים אבי"ע בקטנות. ועל אלו הי"ס שבכל פרצוף, עליהם נאמר שהם עומדים בעובי זה לצד זה בקומה שוה. דבאריך דאצי' ישנם י' ספירות שלו שהם עומדים בקומה שוה בעובי זה לצד זה, וכן באבא וכן באמא, וכן בזו"ן. ונמצא חשבון מספר האצילות הוא ג' ספירות, שכ"א מהם הוא אבי"ע.

ובזה נתחדש חידוש עצום, דהשבירה שאמרנו דנפלו כלי האצילות לבי"ע הכונה בזה הוא, דבכל ספירה פרטית שאמרנו שהיא אבי"ע, בה נפלו הכלים מאצילות שבה לבי"ע שבה. ובכל ספירה וספירה בפרטות קרה בה סדר שבירה שלה ושז"ת דאצילות שלה נשברו ונפלו לבי"ע של אותה ספירה פרטית. ועד"ז ג"כ בעולם הבריאה נאמר דיש בה הה' פרצופים שלה שכ"א מהם הוא י"ס, וכל ספירה שבהם הוא אבי"ע בקטנות, וגם שם נאמר בשבירה, דבכל ספירה מהם נשברו הכלים דאצילות שבו הספירה ונפלו לבי"ע שבו הספירה. ועד"ז בעולם היצירה יש בה הה' פרצופים שלה, ובכל ספירה

לקצה לפי דרכים האחרות, וראוי לבאר בקצרה עכ"פ את הדרך העיקרית החולקת, ובראש סיעה זו ניצב רבן של חסידים ה"ה מרנא בעל 'שמן ששון', שדרך בדרך זו בעקבות רבו הרב (וידאל) קוינקא, ובדורנו זה היה ג"כ אחד מחשובי המקובלים שנקט כדרך זו והאריך לבארה ולישב הקושיות הרבות שנופלים בדרך זו, הוא הרב הדאיה, בספרו 'שכיל עבדי', שם האריך לבאר בשיטה זו [ודבר מענין יש לציין להמובא בספר 'מעיל אליהו', להמקובל הק' הר' אליהו מני ז"ל, [שם בספרו בביאורו על רח"נ] שכתוב שם מה שהיה לו בחלומו שבא אליו רבינו המהרח"ו בחלומו, ואמר לו שאע"פ שעל דרך זו דהש"ש ישנם קושיות רבות, מ"מ זו היא הדרך הנכונה בביאור הענינים, וזו הדרך היא שיש לנקוט].

דהנה לדבריו כלל לא נתחדש דהה' נקודות כלליות עומדים בעובי ובקומה שוה. אלא, כפשטיה שמבואר בע"ח שהה' פרצופי האצילות עומדים זה למטה מזה. ואריך בראש, ותחתיו מימין ומשמאל עומדים או"א מלבישים על זרועיו ותחתיהם זו"ן, כך הוא גם הכונה כשנתבאר ענין הה' נקודות כלליות שהם ה' פרצופים כלליים, שבכ"א מהם יש כל מציאות האצילות והשבירה והתיקון הם גם עומדים זה למטה מזה, ונקו' א' דהיא אריך בראש, ותחתיו מימין ושמאל עומדים נקודה ב' וג' דהם או"א, ותחתיהם נקו' ד' וה', דהם זו"ן.

ונתוכח הרש"ש עם המהרח"ו באם השבירה היתה בכללות או בפרטות, היינו דמהרח"ו ס"ל דהיתה השבירה גם בכללות, היינו דזו"ן הנשברים הם גם דנקו' ד' וה' שהם נקו' זו"ן כוללים נשברו לגמרי. ולהרש"ש ס"ל דהשבירה הוא רק בפרטות, היינו דזו"ן היינו ו"ק פרטיים שבכל נקודה מהה' נקודות הם שנשברו, וכך גם בנקודה ד' וה', אזי זו"ן פרטיים שבהם הם

פוגיה דערכין

א.

הקדמה

הנה נכאן מצאנא ענינא דערכין-והוא ענין מחודש, מעיקרי היסודות ומהגדולים שצחידושים שצכתני הרש"ש. ותמליחם הוא, דלימד לן רבינו בזה דמה דידעת סדר הפרלופים

עיונים והוספות

ביארנו פשט בדברים ע"ד האש"ל, ואף שזה דחוק, אך לדרך זו אין לדברי רש"ש אלו כל מובן כלל וכלל, וראה בזה בדברי האש"ל שם בפ"ט משער הניקודים אות ג', שע"ז קאי תחילת דבריו, והעתיק בזה מדברי ס' 'מעיל אליהו' [להמקובל רבינו אליהו משען], שתמה על פשט הדברים, ורצה לבאר שהכונה הוא כפשוטו שהרי כנאמר דגם בעולם הבריאה ישנם הה' פרצופים, וא"כ נאמר בדברי הרש"ש דהו"ת דכל פרצוף נפלו מהפרצוף שבאצילות, לאותו פרצוף בבריאה דמעתיק דאצילות נפלו לעתיק דבריאה וכן הלאה. ודחה זאת דא"כ לא את"ש המשך כל הדרוש דהרב, וביאר שם האש"ל דכונתו הוא דבהמשך הדרוש אמר שם האר"י דלא יש יותר מג' מדריגות פנויות בין האור להכלי שבאצילות וכן בבריאה, ואם נימא דהה' נקודות עומדות זה למטה מזה, ונמצא א"כ הרחק גדול מאד בין נקוד' א' שהיא נקודת עתיק, לבין מקום עולם הבריאה שהוא תחת כל הה' נקודות דאצי', ויש מקום פנוי וחלל בלתי אור משך כל האצילות עי"ש, ומסיק שם שלפי מ"ש הרש"ש בהקדמת רח"נ, דהה' נקודות מלבישות זל"ז בשוה בזה יתישבו כל דברי הרב, ושם באש"ל ביאר הכונה שזהו מה שמבאר דברי הרש"ש לפי שיטתו דהכונה דהה' נקודות הנם בעובי, ומתבאר הכל כמבואר למעלה. ונמצא דה'מעיל אליהו' למד ג"כ כונת דברי הרש"ש בדרך שביארו האש"ל.

בהם היה שבירה מאצילות שבהם לבי"ע שבהם, וכך גם בעשיה דיש בה ה' פרצופים ויש בהם שבירה על זה הדרך.

וזהו כונת התירוץ על מה שכתב האר"י דהיה שבירה ותיקון בבי"ע. והק' ע"ז הרש"ש דאיך שייך זה הא כל בי"ע הוא מהשבירה, והתיקון הוא ביטול הבי"ע. וע"ז התי' דמאחר שלמדנו דכל ספירה הינה אבי"ע, נתפרש לן לפי זה דהשבירה היא מאצילות שבכל ספירה לבי"ע שבה, וזה שייך גם בעולמות בי"ע הכוללים, שיש בהם גם ה"פ שכל אחד הוא מי' ספי', ואותם הספירות הם אבי"ע, ובכ"א מהם נשברו הכלים דאצילות שלהם ונפלו לבי"ע קטנים שלהם. ומ"ש דהבי"ע עתידין להבטל לדרך זו מתפרש הכונה להבי"ע קטנים שבכל ספירה וספירה. אך עולמות בי"ע הכלליים אינם עתידין להבטל כלל, וגם בהם יהיה הענין דהבי"ע קטנים שבהם שבכל ספירה פרטית, הם אלו שעתידין להבטל.

ונמצא לדרך זו בדברי הרש"ש הללו נתהפך כל ציור סדר ההשתלשלות, ממה שידענו מפשטות משך כל ס' ע"ח, וכל ענין השבירה דז"ת דאצילות ונפילתם לבי"ע מקבל ציור ואופן אחר, והרבה דברים מוקשים וקושיות ישנם בזה הדרך, ואכ"מ.

אך אחד מהענינים הוא ענין מ"ש כאן הרש"ש שנפלו הכלים דעתיק לעתיק דבי"ע, שלמעלה

וכינויהם, דיש פרלופי זי"ע ועליהם זי"ן, ועליהם אר"א וא"א, וכו'. ושהזי"ן נשבר ונפל לזי"ע, משא"כ אר"א שרק נפל וא"א שרק נפגם. כ"ז אינו קצוע ומוסכם בכל ענין, דזהו רק אופן אחד איך להגדיר ולהעריך הפרלופים, והוא כשאנו מעמידים זי"ן דא"י בתוך פרלופ א' דאילנות אזי פרלופ שתחתיו יכונה זי"ע, ופרלופ שעליו אר"א ותחשב דא"א לא נשברו אלא נפלו באילנות גופא. אכן, מלד אמיטיות הענין, יש גם מליאות של ערך אחר, דאם נתחיל למדוד מאר"א ונעריכם בערך פרלופים העליונים מהם, אזי האר"א יקבלו השם זי"ן. ודרגה שמעליהם יקרא אר"א, ודרגה תחתיהם יקרא זי"ע, ונפילת אחוריים שלהם למקום זי"ן יוגדר ויחשב כשצירה גמורה ונפילה לזי"ע, מקום עולמות הגפרדים. וכה"ג גם נאמר בערך אחר על א"א, ואף למעלה מזה כפשי"ת.

ושורש ההצנה להחידוש הוא דפרלופי האילנות אינם כמה מהויות שונות זמ"ז, ושעפי"ז הוא חילוקי הכינויים שבהם. אלא לאמת דהינם כולם מהויות שוות, והחילוק שצנייהם הוא רק, באחוז הגילוי שיש באורם, דהם כולם דרגות דרגות של גלוי האור באחוז קצוע משתנה מדרגה לדרגה. ובהתאם לכך גם הכינויים שבהם אינם כינויים שמוות עלמיים לפרלופים, אלא רק כינוי לפירוט של סדר דרגות, ושלכן, היכן שנתחיל למדוד באותן דרגות, משם נקרא אלו הכינויים.

וזכו גם שורש ההצנה, דנפילת אחוריים דא"א, יחשב בערך אחר, כמיתה ושצירה גמורה, והוא, משום ד'שצירה' שענינו-התמעטות האור דהפרלופ, ונפילתו לדרגה שתחתיו - ההתייחסות לזה תשתנה תמיד, בהתאם ובהשוואה למה שתימדדו, שכשהק מציע לפי השגה דפרלופ עליון שאורו רב, על הפרלופ שצדרגה מתחתיו, ותראהו שקרה זו נפילה ומיעוט האור, יחשב צעיק כמת ושבור, דבערך גודל האור והדרגה דהעליון, נחשב התחתון צקטנות אורו, כמת מהיכלי הקדושה. אך באם הק מעריכו בהצעה, מהשגת פרלופ תחתון ממנו, אזי גם אחר נפילתו דהעליון, עדיין אורו רב מאד על התחתון, וצעיניו דהתחתון אין נראה כלל וכלל מיתה בעליון, ואינו אלא נפילה ופגם מועט.

[והמשל] ודוגמא לזה בקיזור הוא, שהרגיל בהתמדת הלימוד ככ' שעות צמעל"ע, יתייחס לזה, שצמקום ללמוד י"ח שעות כהרגלו, החל ללמוד ט"ז שעות, כאל שצירה וציעול גמור של מליאות הלימוד. אך לעומת זה, אלל הרגיל צלימוד בהתמדה די' שעות צמעל"ע, אזי נפילה מי"ח שעות לט"ז שעות, אינה אלא כנפילה מועטת, ואילו אלל הרגיל צה' שעות לימוד, אין צה' כלל הרגש של נפילה אפי' מועטת]. ונצא לבאר דצרי רצונו בתוך דצרי.

ב.

ערכין באר"א

וזזה בערך זי"ן-דמה דכלים דזי"ן איקרו צהו מיתה, ואר"א לא איקרי צהו מיתה, רק נפילה. וזהו רק, כשנעריך את פרלופי האילנות, בערך זי"ן, דהיינו, כשנחשיב את הזי"ן, כדרגא ראשונה דאילנות. אמנם בערך הפרצופים העליונים מהם, גם הם נקראו זי"ן, דכשנעריך

את האו"א, ציחם לפרלופים העליונים מהם, דנעמידם כדרגא א', ונגדיר סדר וכנוי המדרגות בערך זה, אזי הם יקראו ז"ן, ופרלוף שלמעלה מהם יקראו או"א וכך הלאה לפי הסדר. אע"פ שכלולים מי"ם בנרנח"י שלמים-דאע"פ שהרי למדנו דאו"א ילאו שלמים בכל י"ם שזהם, והיינו בכל הגרנח"י וכדלעיל, ולא כהז"ן שילאו חסרים והיה להם רק ו"ק, אותה הכללות-היינו מה שאתה רואה לספירות דאו"א, ככללות של י"ם שלמים. הוא בערך הפרצופים התחתונים מהם-ור"ל דציחם למיעוט אורם של ספירות ז"ן, נראים ונחשבים ספירות דאו"א, ככללות די"ם שלמים. אמנם בערך הפרצופים העליונים מהם כל אותה הכללות אינו אלא פרטי הו"ק בלבד-שכשנתזון על אורות דאו"א, בערך גדול גילוי, דאורות דאריך ועתיק, אזי אורות דאו"א יראו כחסרים, וכפרטי ו"ק בלבד. [ו"ק אינו אלא פרטים מתוך כללות של י"ם, שהם מנצ שלם בקומת ספירות]. לבד גם הם נקראו ז"ן. דכשם דלערך א"א האו"א אינם אלא ו"ק בלבד, כך בערך זה, גם יתכנו ז"ן ולא או"א. ומקום ז"ן בערבם הוא כמו בי"ע בערך ז"ן, ערך שדרגה דתחת או"א, דגם דרגה שתחתיהם תיקרא צי"ע בערך זה-ונפילתם לשם חשיצי נפילה לצי"ע.

ג.

ערבין דא"א ועתיק

ובין א"א בערך עתיק ועתיק בערך מה שלמעלה ממנו-עתיק מוסיף לבאר, דלא ז' בלבד באו"א, אלא אותו כלל ואותו גדר, קים גם בא"א, דבערך פרלוף עליון הימנו, נקרא הוא ז"ן, ונחשב שנשבר, ופרלוף שלמעלה הימנו יקרא או"א בערך זה, וכך הלאה, ופרלוף שלמעלה הימנו יקרא צי"ע, ופגם שהיה באריך, בערך זה, נחשבו כשצירה ומיתה גמורה, ויקרא שנפל לצי"ע, דהוא מקום פר' או"א, שבערך זה נקרא צי"ע.

וכך גם עתיק, כשנצוא להעריכו בערך שלמעלה הימנו, יקרא ז"ן, ויחשב שנשבר ונפל לצי"ע. ונתוסף לך החי' בזה, דאף שכפי הכחוצ בפשטות דצברי האר"י צי"ע, מוצא שבעתיק לא היה שום שצירה ואפי' לא פגם, למדת עתה דבאמת גם צעתיק יש שצירה, ועד כדי שבערך פרלופים שמעל עתיק, חשיב כשצירה ומיתה גמורה, ונפילה לצי"ע. ולהלן יבואר, דכן הוא גם צפרלופים עליונים, שלמעלה מאילנות, דבאמת בכל המדרגות היה שצירה, וכל פרלוף בערך העליונים ממנו, יקרא ז"ן הנשבר, ונפל לצי"ע.

ואלא מעתה תצוה ותשאל, האריך אמר לן האר"י, דמעתיק ולמעלה לא היה שצירה, ביאור הענין הוא, כפי שנתבאר, שורש הצנת ענין ערכין, ונרחיצ הדברים מעט. דהאר"י דיבר בערכנו נשמי, שאנו צתפקידנו צעבהש"י, וכפי זה הליצ סדר הדרגין, שאנו נשמי, דדרגה ראשונה, צמקום צי"ע, מקום הכלים הנשברים, ועליו לתקנם ולהעלותם למקום ז"ן, דהוא לדרגא א' דאילנות בערך זה, ובערך זה נאמר עלן צנים אתם לה' אלקיכם, דהוא ז"ן דאלי, ולפי ערך זה נמנה דרגה שעליו כאו"א, ולמעלה מזה א"א, ועתיק וכו'. ובערך זה אזי כשנציעים ומעריכים לפרלוף עתיק, אין מרגישים צו שצירה כלל, דלעומת השגת דרגה דנשמי, אזי אור

העתיק רצ וגדול כ"כ, שאין הם מצחינים זו חילוק כל שהוא, בין קודם שצירתו ללאחר שצירתו. והוא ע"ד משל שאמרנו, דמי שאינו מיושבי ציהמ"ד, אזי כשיצחק, למי הרגיל ללמוד י"ח שעות, צמעל"ע ויראהו שנפל ללימודו דע"ז שעות ציוס, לא יראה צזה כלל נפילה, שהוא אין לו כלל השגה צדרגת לימוד כזו, ולדידו ע"ז שעות וי"ח שעות וכ' שעות הכל שזה אללו, צתחושה של שלימות גמורה נעלית מהשגתו. וצעינו של זה הפשוט נתפס, הלומד הזה, כסצא עתיקא קדישא, הנעתק מהשגתו. אמנם זהו הרגיל צלימוד דכ' שעות צמעל"ע, כשרואה את רעו הנופל צדרגת לימוד דע"ז שעות הרי הוא רואהו כנשצר וכמת לגמרי, צצערך השגתו ע"ז שעות ה"ה כמלצ מצוטל ויליאה מדרגיו דהיכל הקדושה. וה"נ השצירה ומיעוט האור שהיה צעתיק, צערך אור דפרלופים עליונים הימנו חשיצא, כשצירה ומיתה ממש.

ובמ"ש בע"ה, כי הבל מיוסד על ערכי הכינויים לבר, אבל אין ביניהם שינוי כלל - והוא שורש הענין דהכל הוא ערכי הכינויים לצד דהכינויים דהפרלופים אינם כינויים ענמיים שאינו כמו שלדוגמא שולחן נקרא שולחן, וצית-צית, שזהו שמו צלתי משתנה, וצא לצטא מליאות מסוימת של שולחן. אך כינו פרלופי האלילות אינם אלא "ערכי הכינויים", ר"ל כינויים שצאים לצטא ערך מסוים, שכשרצינו להגדיר סדר של דרגות והיחס שצניהם, לזה קצענו סדר של אלו הכינויים, וכאי' אמרת-דרגה א' נקרא צו"ן, דרגה צ' א"א, וכו'. ופירעת היחס והאי' שצניהם, ומעתה צכל מקום שתתחיל למנות צדרגות האלילות, תמנה צזה הסדר והכינוין, ויאמר שם זה היחס והחילוקים שהם אינם אלא כינויי ערך, דהיינו כינויים לערך של דרגות.

אבל אין ביניהם שינוי כלל-דהיינו שהפרלופים דאלילות אינם מהווים שונים, כפי הנראה צפשעות, אלא כולם הינם אותו מהות, והיינו גלויי אור הקדושה, אלא שמתחלקים צדרגות שונות צאחוצי גלויי האור. וע"ד הדוגמא היה אפשר לכנות דרגות האלילות צשפת האחוצים, ולומר כציקול, דדרגא א', שהיא דרגת נשמ"י-היא מס' 10, שיש צה 10 אחוצי של גילוי אור הקדושה. ודרגה מעליה-צו"ן-היא מס' 20, שיש צה עשר אחוצ נוספים של גלוי האור. ודרגה מעליה-30, וכו' וכו'. ואלא שתחת זאת ניתנו כינויי הפרלופים, שצזה ניתן סדר הערכה, אמנם שלאמת דכולם שוים-ואין צהם שינוי כלל-צצכולם היה שצירה לפי ערכם. אלא לפי זכות האורות ושינוי עילוי המקומות, כך הוא מיעוט הרגשתם בתחתונים, דאמנם היה שצירה צכולם שזה צשוע, אצל אנו קראנו שאין שצירה צפרלופים העליונים-משום דלפי זכות האור שצזהם, ועילוי מקומותם, מתוך כך אין לנו התחתונים הרגשה צזהם, ואיננו מרגשים שצירה שם כלל וכנ"ל.

ד.

ערכין בא"ק

דף"ל ראשית דבר מאחריתו, הנה צכאן נתוסף חי' גדול על חידוש שכצר נאמר, דאם עד עתה דיצר צפרלופי האלילות גופא, לומר שיקראו צו"ן וחשיצ שהיה צזהם שצירה, עתה

הוסיף לומר דלא זו בלבד אלא גם למעלה מאילנות נאמר עניי. וזהו שכתב, ודי למצין ראשית דבר מאחריתו-היינו שניתן להצין ראשית דבר, היינו עולמות שלמעלה מאילנות, מאחריתו-מעולמות שצאילות, דכשם שאמרנו דפרלופי האילנות היה שצירה ונקראו ז'ין הגשמים, כן גם בעולמות הא"ק שלמעלה מאילנות, היה צהם שצירה וכל פרלופי שם צערך פרלופי שלמעלה ממנו יקרא ז'ין הגשם ונפל לצי"ע. דלפי הנאמר דצדרי האר"י, הרי שלמעלה מאילנות ל"ה כלל שצירה, דבעולם העקודים, איתא שם שהיה רק דבר הדומה ובעין שצירה, ולמעלה מזה ל"ה כלל שצירה, אך עתה מח' רצונו דצאמת היה שצירה עד רוס המעלות [כ"כ דצרים מפורשים צתורת חכם יא]. ואכן שכנ"ל, דהשצירה היתה כ"כ מעט שאינו עולה צהם כלל, אך צערכין נחשצ זה ג"כ לשצירה. וע' הצנת הענין צצאורים יב.

עיונים והוספות

מדרגה לדרגה, וא"כ איך נאמר שם סדר ובחי' התיקון דהשבירה, ובדברי רבנו מבואר כי עד רום המעלות, שהוא נקרא ראשית דבר, יש לומר בחי' השבירה.

תי' וביאור הענין, ושורש התי' לענין זה נמצא מבואר בספר 'חסדי דוד' להר' דוד מג'אר ז"ל, תלמיד הרש"ש, [קיצור לע"ה נדפס בתחילה בסוף ספר שפ"א, ואח"כ הוחל להדפיסו סוף כל ע"ח]. ושם כתב ביאור עניי' בס' ע"י שהוא ס' יסודי מאד, ובהגוב"י שם מובא ע"י הסימן בזה"ל: "א"ה, הקדמה זו, כמה היא יקרה מפנינים, וכל חפצים לא ישוו בה, ולא יערכנה זהב וכסף, וכמעט זו כל עיקר חכמת הקבלה".

ויסוד הענין המתבאר שם, הוא, הסדר הנכון דהתיקון, שע"י הוא עיקר עבודתנו, והוא, שלאחר שתיקן המאציל העליון את הז"א משבירתו, נתקן רק בנפש ורוח, ועבודתנו הוא להשלימו ולהמשיך לו, הנח"י, וזה שהמשכת מוחין דישסו"ת, הוא השלמת בחי' הנשמה, והמשכת מוחין דאו"א עלאין, הוא המשכת בחי' חיה, והמשכת מוחין דעתיק ואריך, הוא המשכת בחי' יחידה.

ושם בהמשך דבריו, מבאר איך שכל זה נאמר בכל הפרצופין, דבערכין כולם נקראו ז'ין,

יא. אכן בספר 'מחשבת בצלאל' מהר"ש דבליצקי שליט"א, מביא שאמר לו הר"א סטלוצקי, כי אין להזכיר שם שבירה במקומות גבוהים אלו, ורק במחשבה מותר להבין זה. אכן בדברי התו"ח מוזכר בהדיא לשון זה.

יב. ענין ערכין בעולמות א"ק, והנה בזה נתעורר עלינו קושיא אלימתא, מה שיש לבאר בזה, דהנה אם באת לומר גדר שבירה בעולמות אלו, הרי שעליך ליתן בזה כל גדרי ההלכות של השבירה ושל התיקון.

והנה מעקרי סדרי התיקון, ידענו שהוא נעשה ע"י ג' עולמות שעליו, דע"י מ"ה החדש היוצא מזיווג דע"ב ס"ג דא"ק. ומתקן לעתיק ואריך, והם לאו"א, ומשם לזו"ן.

וא"כ מעתה ה"נ, כל פרצוף הנחשב ז'ין הנשבר, בערך שלמעלה הימנו, נצרך לומר בו מציאות דג' עולמות שמעליו, בערכו נחשבים כא"ק, וכעתיק אריך, וכאו"א, והם המתקנים אותו.

והשתא כשנבוא להבין עניי' בעולמות א"ק, איך יעמוד זה בראשית עולמות הא"ק, שלמעלה מהם הוא או"א ס' הפשוט, ואיך תמצא לומר ג' עולמות שלמעלה מאו"א דא"ק, או כ"ש מעתיק ואריך דא"ק. שהרי למעלה מהם הוא אור פשוט דאו"א ס', ואין שייך בזה בחי' עולמות המתקנים

הרי"ז בחי' אוא"ס הפשוט שבלא חי' דרגין כלל ח"ו.

ביאור ענין ערכין עד רום המעלות. ולישב עני"ז, יתבאר לן עומק מחודש, בענין, ויסוד הדבר קבלתי ממוהר"ר הר' משה שץ שליט"א, שהוכיח עני"ז מהתורת חכם בענין ובכ"מ, ונראה לכא' תי' אמיתי ומבוסס. דהנה להלן דף י"ג ע"ב, מביא רבנו הרש"ש, בזה"ל: "כי שיתא אלפי שני, הוא זמן בירור ותיקון עלמא חד, שהיא מדרגה אחת לכל העולמות, ודי בזה למבין כי לא נוכל להרחיב הדיבור כי הדברים עתיקין עמוק עמוק, ועי' בתיקוני זוה"ח דפוס קושטא" עכ"ל רבינו הרש"ש. ויש להתבונן הכונה בדברים, שהוא "עלמא חד" וכו'.

והנה כשנעיין בוהר במקום שציין לן רבנו הרש"ש, [הדפוס הזה עוד שכיח ונמצא בבתי כנסת הספרדיים הישנים, שזה היה דפוס השכיח אצלם]. נמצא שהוא דברי זוהר, שעוסק בו מהר"י סרוג, שמדובר שם מענין "הטהירו", וע"ד זוהר אלו מתבססים כל דרוש מהר"י סרוג בענין [ויש גם מקור נוסף בוהר פר' בראשית].

ויסוד הענין הוא, דביאר הרש"ש, דאף כשנאמר ענין אוא"ס הפשוט, ג"ז אינו כפשוטו, דג"ז הוא נאמר בערכין, דלכפי ערך שאנו מדברים, הרי"ז בחי' אור פשוט שאין להבחין בו חילוקי דרגין כלל. אכן בערך אחר גם זה יקרא בבחי' עולמות בחילוקי דרגין. והיינו שהנה במבו"ש, מבאר דלאמת ניתן לקרוא כל דרגה עליונה כלפי תחתונה הימנה, בחי' אור פשוט, בחי' א"ס. והבנת הדבר, דהנה איתא מהבעש"ט, עמש"כ במרע"ה "ותחסרו מעט מאלוקים", בנ' שערי בינה. דבאמת כשהגיע מרע"ה לשער הנ', הרי יש בזה שם שוב נ' שערים, וכך הלאה עוד נ' שערים, דבאמת הבוית"ש הוא א"ס, והיינו

וכ"א ממשיך בחי' נח"י, מג' עולמות שעליו, שבערך זה הם נקראים ישו"ת, או"א, ואריך – עתיק, דלפיו, עי"ש שמפרט בכל סדר הפרצופין. ועד שמגיע לבאר בא"ק, דדברי האר"י בשער ההקדמות דף ט' מבואר בפי' דבערך שלמעלה ממנו גם הא"ק נקרא זו"ן, וא"כ אין לו רק נ"ר וחסר לו נח"י, ובא בזה ומבאר כי ממשיך נח"י מעולמות הנק' עולמות המלבוש, והם העולמות למעלה מא"ק שלא נזכרו כלל, בדברי מהרח"ו, ורק בספרי מהר"י סרוג, שם נתבאר ענין אלו העולמות. [ובספר 'ויקהל משה' מבואר ענין עולמות אלו בארוכה באופן נפלא, ובספרנו 'ים החכמה', תשס"ד, נתבאר מאמר יפה בתמצית זה הענין, עי"ש].

ומתבאר שם דמעל א"ק, עומד עולם, הנקרא א"ק סתימאה – והוא בחי' נשמה דא"ק. ומעליו, הוא העולם הנקרא אור קדמון – ומשם הוא בחי' חיה דא"ק, ומעליו הוא עולם הנקרא עולם המלבוש – והוא בחי' יחידה דא"ק. והנה בזה נתיישב לכא' להבין ענין הערכין, בכל העולמות עד סוף הדרגות המבוארים בדברי מהרח"ו. שנמצא בזה ג' עולמות למעלה מא"ק.

ויש א"כ מקום לישב פי' דברי הרש"ש, מש"כ "וצ"ל ראשית דבר מאחריתו", דבמש"כ "ראשית דבר", כיון רק לעולמות שנתבארו בדברי מהרח"ו. ובזה שפיר ניתן לפ' ענין התיקון, בהמשכת הנח"י מג' עולמות שעליו, וכנ"ל.

אמנם מה נעשה, לישב, שמצינו בדברי מהר"י סרוג בספרו שם מבואר דענין השבירה נאמר עד רום המעלות ממש, וגם בעולמות הנ"ל ג"כ כתב ענין שבירה בערכין, וא"כ הדרא קו' לדוכתא, איך תישב הבנת הענין לפ' תיקון בהמשכת מוחין מג' דרגות שעליו, שמעליו

גופו, הינו ו"ק כלפי מה שלמעלה הימנו. וזהו שורש הענין דבכתבי מהר"י סרוג מכוונה עולמות שלמעלה מא"ק, ג' עולמות הגנוזים, דהיינו שבאמת הינם גנוזים, ואין מבחינים שם כלל עולמות ודרגות, אלא שכלפי דרגה למעלה מהם, ה"ה ניכרים בעולמות, וזהו הנקרא בלשון ספרי חב"ד דעולמות אלו הם מציאות שאינה מציאות, ור"ל הא"ק ואבי"ע אינם עולים בשם כלל ונקראים אור פשוט, אוא"ס. ואינם במציאות כלל אלא דכלפי מה שלמעלה מהם הינך יכול לומר שהם במציאות. וזהו המובא מבעל התניא ששייב למחרח"ו, שלא כתב כלל מענין עולמות שלמעלה מא"ק, והיינו משום דח"ו לטעות ולגשם ח"ו, וקודם יש לידע היטב ההסתכלות שנחשב בחי' אור פשוט, דכך הוא בערכנו ממש.

ועכ"פ דבזה מבואר, מש"כ רבנו "דשיתא אלפי שני הוא זמן בירור ותיקון עלמא חד", דר"ל שבעליית העולמות ותיקונם והתכללותם במאצילם, אח"כ יש שוב דרגה חדשה של בירור ותיקון, וכל התיקון דשיתא אלפי שני, הוא בערך עלמא ודרגה דעכשיו. והוא משורש הענין שכתבו הראשונים, (הקנה והראב"ד) בענין נ' אלף יובלות, שישנם בכללות הבריאה, וא"א להאריך הדיבור בעולמות הגבוהים כ"כ, והי"ע.

ערכין בה' נקודות. והנה יש להעיר כאן, ע"ד חידוש המובא כאן בהגוב"י בשם הלשם הק', ועולה מן הדברים דבר מחודש, לפרש בכונת רבנו הרש"ש, דענין ערכין נאמר גם בין נקודה לנקודה מהה' נקודות כלליות המבוארים לעיל, וכפשנ"ת דכ"א מהם הוא קומה שלמה דאבי"ע העומדים בעובי ומלבישים זעג"ז, וגם בהא נתכון רבנו הרש"ש לומר דכ"א מהם הינו נחשב כזו"ן בערך נקודה הקודמת אליו, ונקודה ב' נחשבת כזו"ן וכשבורה כולה כערך נקודה א'.

דאין סוף למדרגות הקדושה שיש לעלות עוד ועוד, וכל כמה ששייג יש שוב עוד מדרגות לעלות עד א"ס.

ונמצא דאפי' בבחי' שנאמר בא"ק שעולה בתכלית העליה, כשהא"ק נתקן ונכלל באוא"ס, עד כ"נ, דרבנו הרש"ש מכנה זאת, דהא"ק "נדבק במאציל", נדבק בא"ס, – ג"ז הוא בערך התחתון, דבערך מה שעד עכשיו ה"ה נדבק באור הפשוט של הבורא ית'. אכן גם דרגה זו, הינה בחי' ו"ק כלפי עוד דביקות בבורא ית', דההתגלות הבורא ב"ה הינה בל"ס. וכל הזמן ניתן לידבק בו ית' עוד יותר ועוד יותר, ודרגה דעכשיו נחשבת כאור הפשוט כלפי מה שהשיג עד עכשיו, אך כלפי דרגה שיכול עוד להשיג ה"ה נקרא דרגת ו"ק, וכא"י לא התחיל להגיע בכלל. וזהו מהיסודות הגדולים להבנת תורת הקבלה באופן נכון.

ונמצא בזה דאכן בכל דרגה שהוא, ניתן לומר בחי' שבירה ותיקון. אכן יש לתפוס הענין הנ"ל נכון, דהנה ודאי שיש להסתכל כפי הסדר שהציב האר"י ז"ל ולידע דיש בחי' אצילות, ומעליו א"ק, ומעליו אור הפשוט אוא"ס. וח"ו לאבד ההסתכלות הזו, דאם יחשוב הבחנת מדרגות במה שנקרא אור הפשוט ה"ה מגשם ח"ו באורו ית'. ובערכנו אנו רואים זאת כאור הפשוט שאינו מושג כלל, ואין השגה דחילוקי דרגין שם, אלא שלאחר תפיסה והסתכלות זו, יש גם לידע דכ"ז הוא בערכנו בערך התחתון. אכן יש מקום לדיעה דבערך העליון ממנו הרי גם זה רק ו"ק. וכלפי דרגות שלמעלה מהם, גם הם צריכין להתקן, דכלפי התגלות גדולה יותר דהשי"ת, יש להם גם להתקן דא"ס להתגלותו של השי"ת, ואף פעם א"א להשיג עצמותו יתב"ש.

ומה שאמרנו, דהא"ק נכלל באור הפשוט והשיג עצמות האור, הכונה היא, שהשיג את עצמות האור של כל הא"ק ואבי"ע. אך גם זה האור

התו"ח, דכונת הרש"ש דאכן בערך הקודם אליו נחשב דהשבירה היתה בכולו, אך בערך נקודה ד' וה' עצמם, נחשב שרק ו"ק שלהם נשבר.

וביארנו שם הדברים, עפ"י אותו המשל שביארנו כאן בענין ערכין.

והנה הסברה זו דהתו"ח, היא בדיוק הרעיון דהלשם, וכבר יעדנו לעיל להתאים דברי התו"ח עם ענין העובי, אכן הענין הוא שכבר העתקנו לעיל בהערה שיטת התו"ח בהסברת ענין העובי. והנה לשיטתו שם ודאי יובן עני"ז שפיר ושפיר, ואדרבה יובן שפיר לומר דכל הה' נקודות, נחשבים כ"א כו"ק בערך הקודם אליו, [ולא רק נקו' ד' וה']. דנתבאר קבלת רבנו התו"ח, דבאמת כל הפרצופין שנתבארו בכתבי האר"י, כולם הגם בעובי וכולם קומתם באמת שוה זל"ז, ולאמת דאין כלל מושג של אורך, ואין מציאות של פרצוף וספירה העומדים כביכול זה תחת זה באורך. ומה שנתבאר בכל כתבי האר"י, ציור העולמות באופן של אורך, שפרצוף אחד הינו תחת פרצוף הקודם אליו, וכ"ל האר"י דהד' עולמות הינם כד' בתים זעג"ז. כ"ז הוא רק מצד האיכות שבהם. והיינו שהרי"ז כביכול בדרך משל, בשביל לצייר, הענין, איך שאורו של פרצוף אחד הינו מועט משל הקודם אליו, ואינו יכול להשיגו, ולציור עני"ז תיאר האר"י זאת, בציור שהינו קטן בקומתו, מפרצוף הקודמו, וע"י המשכת מוחין חדשים ה"ה מתגדל, לגובה קומת הקודם אליו.

אך לאמת שכ"ז הינו רק מצד איכות האור שבהם, אך מצד מציאות הכמות שבהם, הינם כולם שוים בגודלם, ועומדים בעובי זה סביב זה. וא"כ ודאי שלהתורת חכם, מבואר שפיר דהה' נקודות דעובי, הגם בערכין כ"א ו"ק כלפי

ודבר זה הוא מתמיה, דמלבד דבפשט דברי רבנו הרש"ש אין הכרח והוכחה שדיבר בכאן גם על ה' נקודות דעובי, וכמו דביארנו כבר למעלה, כל דברי רבנו, בלא שנמצא בדבריו הכרח לב"ז, הנה מלבד זאת בהבנת הענין הוא מתמיה, ששורש ההבנה המונחת בדבריו אלו הינה, שמתבאר שהה' נקודות דעובי הינם בעצם ג"כ עינן של אורך, דהיינו דבעצם הנם ג"כ מציאות של ה' דרגות אחד במדרגה פחותה מחברו, וכ"א נחשב כו"ק בערך הקודם אליו.

ובפשטות לא כן נראה פי' הענין, דהלא רבנו כבר העתיק לעיל דברי האר"י שהק' דאיך יתכן דהג"ר דהתחתונות נשארו, וו"ק דעליונות נשברו, ות' דכ"א מהם יש בו אור השייך אליו.

וכפי דנתבאר, הרי שכונת הדברים, דאנו רואים אותם כולם במדרגה שוה – וזהו מהות ענין עובי, שזה הכונה במה שאמרנו דכולם הם בקומה שוה זל"ז וכ"א שלם ביי"ס שלו, ולכ"א אור השייך אליו, וכפי דבארנו דזהו בחי' עור בשר גידים עצמות ומח שבעצמות, שכ"א הינו שוה בקומתו לחברו. וא"כ היינו שכ"א בבחינתו, נחשב בדרגה ובמצב שוה לרעהו, והלכך בלא שמצינו הכרח לזה בדברי רבנו הרש"ש, בפשטות לכאן אין לן לומר כך.

ואכן אמנם, לעיל בעניינא דשבירה בכללות או בפרטות, העתקנו דברי התורת חכם, שביאר שם, יסוד שכזה, דנקודה ד' וה' שהם זו"ן הכלליים, נחשבים כו"ק, וכשבורים כולם, בערך הקודם אליהם, ופי' בזה שם דברי הרש"ש, במה שהוכיח, מדברי מהרח"ו שחזר בו, והסכים לשיטתו, דהשבירה היתה רק בפרטותו ולא בכללות. והוכיח זאת מל' מהרח"ו, שכתב דהשבירה היתה בכל פרט ובכל כלל, ולכאן הוה ראיה לסתור. וביאר

בונת העלאת רפ"ח

א.

הקדמה

להלן נחית רצונו, לזכר ולפרט פרטי הכונות דהעלאת רפ"ח וענינם היא דכפי הידוע, כל התעוררות הזיוגים, וההמשכות שצכל צרכה וצכל מלואה, מתחיל ע"י ענין העלאת מ"ן, והוא שמעלים צירורים מחלקי הנילוות והכלים דז' מלכין קדמאין שנפלו ונתפזרו, צעת שצירחם, וצכוונתו להעלותם לשרשם, הוא הענין דהעלאת מ"ן מן התחתונים, והם נהפכין למוחין החדשים.

והנה יסוד הענין הוא שיש לכיין צשמות הק' השייכים, שמהם הם אלו הרפ"ח שנפלו, צכוונה להעלותם יחד עם כליהם, וצזאת היא העלאתם. ועיקר האי ענינא נצבאר צארוכה צדצרי רצונו האר"י צשער רפ"ח, וכאן העתיק רצונו רק תמלית הענין, ועיקר מטרתו כאן הוא להעמיד צצהירות, סדר הכוונה צזה, והוא עיקרי וחוץ מאד, כי כמעט כל מלוא וכל צרכה ישנה כוונה זו דהעלאת רפ"ח, אלא דכדרכו נצבארו כמה וכמה עיקרים חשובים צדרך אגצ, צציאור הענין.

ב.

ונקדים ביאור ענין השמות השייכים לרפ"ח הניצוצין בקצרה

הנה אלו הז' מלכין הנופלים, נצבאר צדצרי האר"י, דהם מתחלקים צד' מלואי ההוי"ה, דמלך החסד הוא הוי"ה צמילוי ע"צ, והצצורה הוא הוי"ה צמילוי ס"ג, והתפארת (וכלולים עמו הנה"י) הוא הוי"ה צמילוי מ"ה, והמלכות הוא הוי"ה צמילוי צ"ן.

והנה נחפרט לך צדצרי האר"י, איך שצכל הוי"ה המכונת לאחת מהספירות הרי היא מתפרטת לי"צ דרגין-שהם הספירות הפרעיות שצאזתה הספירה, (שהרי כל ספירה מתפרטת לי"ס שצה)-והם מכונים צהוי"ה-צמילויים וצמילואי המילוי, וצגימט' שלהם, וכו', וכפשי"ת להלן.

עיונים והוספות

דיבר אלא על עובי, ורק שצייר זאת במשל של אורך, בשביל הבנת איכותם.

אכן, להבהנה הפשוטה שבה הלכנו בכל שמעתא דלעיל, ועפי"ז יש מציאות דפרצופי אורך, ומלבדם יש ג"כ מציאות דפרצופי עובי, הינה לד"ז אין מתקבל לכאו' לומר ענין ערכין בפרצופי עובי, דלד"ז איז מתקבל דפרצופי העובי כולם בחי' דרגה אחת הם, ודו"ק.

הקודמו, שהעובי הוא הינו מציאות של כל הפרצופים והספירות, שעליהם מדובר בכתבי האר"י, ועליהם קאי דברי הרש"ש כאן בשמעתא בערכין, ולדבריו דהתו"ח, איז בודאי מתבאר שכל ענין הה' נקודות כלליות בעובי אינו כלל ענין נוסף ומחודש, אלא הם הם פרצופי האצילות שמדובר עליהם במשך כל הע"ח, ואינו אפי' פירוש נוסף וחדש של העובי, אלא הוא הוא המתבאר בכל הע"ח, שכולו לא

ועפ"ז נתבאר, דבכל אחד מאלו הז"מ צעת שנשבר ומת ונפלו כליו לבי"ע, ירדו יחד עם כליו גם נילולות מתוך האורות שבו, להחיותו מעט צעת שצירתו, למען ישאר בו מעט חיות שעי"כ יוכל לחזור ולחיות, צעת תיקונו, (ועי"ש שזה ע"ד שאמרו חז"ל שיש מעט הכל בעלמות בן אדם המת ועי"כ יקום לתחית המתים).

וענין הנילולות היינו, שמאלו הי"צ דרגין שישנם בכל הוי"ה הגה חלק מהם, הם שירדו יחד עם הכלים לבי"ע להחיותם, והיינו דכל מלך, יחד עמו ירדו גם חלק מתוך י"צ הדרגין שזהו"ה שלו, והם הנילולין המחייין אותו, ולא היה זה שזה בכל המלכין, אלא שמהמלכים הנופלים יותר אחרונים, נפלו עמם גם יותר חלקים ודרגות מי"צ הדרגין, אך הכלל הוא שמכל מלך נפלו ע"צ נילולין, ויחדיו הם חשבון דרפ"ח נילולין, (- ד"פ ע"צ=רפ"ח).

וצזה יש הביאור דהחשבון, של כל אחת מאלו הד' הויות שצ"ז מלכים, איך יש בו השם ע"צ שלו שהוא שם ע"צ שנפל, ויש לכיון בו להעלותו, והעיקרון של החשבון צזה, הינו עפ"י פרטי ההוי"ה של אלו המדרגות שנפלו, ובכל מלך לפי פרטי המדרגות שנפלו בו נצנה מפרטי ההוי"ה שלהם חשבון העולה ע"צ, וצזה יש לכיון להעלותו ולתקנו.

וקודם יבואר עתה בדברי רבינו צכלליות, הסדר די"צ הדרגין, של כל הוי"ה, וביאור ענינם, ואח"כ מפרט בכל אחד מהויות ד' מלכין, חשבונה וכוונתה לפי הדרגין שנפלו הימנה.

ג.

ענין הי"ב דרגין בקצרה

הגה כל הוי"ה היא ספירה אחת, וכנ"ל, והנה ידענו שכל ספירה מתחלקת לי"ם פרטיים משלה, ולמדנו כאן, שכונת הספירות הפרטיים, של כל הוי"ה, היא צמילויים שבה, והיינו שכשצאים לכיון כחתר הפרטי דאחתה הספירה, עלינו לכיון צהוי"ה פשוט, וכשצאים לכיון צחכמה פרטית דאחתה הספירה, עלינו לכיון צמילוי שלו, (ולדוג' חכמה פרטית דחסד, הוא אותיות הוי"ה צמילוי ע"צ), וכשנצא לכיון צבינה פרטית עליו לכיון צמילוי דמילוי, (ושאר ספירות פרטיות לא נתבאר בדברי האר"י, ועי' להלן).

ונמלא לן אס כן ג' לירופי הוי"ה, צכ"א. והוא הוי"ה פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי. והגה, כל אחד מאלו הלרופים, יש בו ד' מדרגות, דכל שם יש בו צחי' פנים שבו וצחי' אחר שבו, דהיינו אותיותיו ציושר, זהו צחי' פנים, וכשהם למפרע, (ולדוג' צהוי"ה פשוט היינו י', י' ה', י' ה' ו' ה') זהו צחי' אחריים שצזה השם, ואח"כ הגימט' של כ"א מאלו הב', הינם שני הדרגות הגוספים צאותו השם.

וענינם מבואר, דאותיותיו עלמס דהשם הינם הע"ס עליונות שבו, והגימט' הינה מלכות שבו, (ולדוג' הוי"ה צמילוי ע"צ, שאמרנו דהיא מכונת לחכמה פרטית דחסד, הגה היא עלמה מתחלקת לי"ם שבה, וע"ס עליונות מכונים צאותיות השם וצחי' מלכות שבה מכונת צגמט' דהשם, ועד"ז הוא צצחי' האחריים של זה השם). ונמלא בכל הוי"ה ג' לירופים, והם פשוט, ומילוי, ומילוי

דמילוי, וצ"א ד' מדרגות, א"כ יחדיו הם י"צ מדרגות. והרחצת הענין וציאורו מצואר בדברי רבינו:

ואותם הכלים דא"א ודאו"א וישמ"ת שנפלו למקום זו"ן, שם בתוכם נתונים האורות דמלכים דזו"ן שלא נפלו עם הכלים לבי"ע שהם השש מדרגות העליונות דע"ב.

רבינו פותח ענין רפ"ח ואומר, דהאורות שהיו בתוך הכלים של ז' המלכים שנשברו, הם נכנסו צעת שכליהם נפלו לתוך כלים דג"ר דא"ליות, וכמוצא צאר"י דכלי הג"ר נתארכו לקבל בתוכם את האורות דז"מ שנשארו עלי כלים, וזה נחשב לפילה מעט בערכם. ומפרט מי המה האורות ומתחיל לפרט צאורות דמלך החסד שהוא שס ע"ב, ואומר.

והם השש מדרגות העליונות דע"ב. י"ד שש דרגין ראשונים מהי"צ שצוה"ה דע"ב נשארו ולא נפלו לבי"ע, ותוך כך נכנס לצאר ולפרוט ענין וסדר י"צ הדרגות שצכל אחת מאלו הכוונות.

עיונים והוספות

דע"י הסתכלות העינים באורות אח"פ, נהיו אורות וכלים דהנקודים, דמהסתכלות דעין ימין נהיו האורות פנימים ומקיפים, ומהסתכלות דעין שמאל, נתהוו הכלים. והקשו דהא נתבאר דאורות הנקודים, נעשה מבחי' אור העינים, ומבחי' אור היוצא, מדרך דפני תנה"י דא"ק, וא"כ מה צורך להם ליקח אורות ומקיפים, מאורות אח"פ.

וע"ז ת"י האש"ל דתרי מילי נינהו שגוף ועיקר האורות דהנקודים, הם היוצאים מעינים ומדפני תנה"י דא"ק, ומה שנאמר על האורות שלקחו הנקודים מהסתכלות דעין ימין, זהו על הרפ"ח ניצוצין, שירדו עם הכלים להחיותם, והם סוד הבלא דגרמי שלהם, והעתיק זה מל' המבו"ש, שמבואר שם כן להדיא לכאן. ועכ"פ מתבאר שיטתו, דס"ל, דהרפ"ח נצוצין, אינם חלק מהאורות עצמן דהמלכים שנאמר בהם שנשארו באצילות. ובאש"ל שם הביא מהיפ"ש (בפ"ד שם) ומעוד מקובלים שפי' הענין בדרך אחרת. והאש"ל טען עליהם שלפי הנראה שלא נראו דברי המבו"ש שמוכח כדבריו.

יג. והם השש מדרגות העליונות. יש להעיר דהנה, בדברי האר"י נתבאר, דהו' מלכים יש בהם אנ"ך, והם אורות, ניצוצות, כלים, וכנתבאר שם, דהכלים הם שנשברו, ונפלו לבי"ע. והניצוצות, ירדו חלקם עמהם להחיותם, והאורות נשארו באצילות, ולא נפלו.

ומל' רבנו כאן משמע, דהאורות והניצוצות חד הן אלא שחלק הנשאר באצילות נקרא אורות, וחלק היורד עם הכלים, נקרא ניצוצות.

שהרי כך מבואר ממש"כ, ואותם הכלים, וכו', שם נתונים האורות שלא נפלו לבי"ע, וכו', והם השש מדרגות העליונות וכו', שמשמע דמתוך הי"ב מדרגות שבהו"ה, אזי אותם העליונות שלא נפלו, הם האורות שנאמר בהם שנשארו באצילות, וחלק דהדרגות שנפלו, הם הניצוצות, שבאים בתוך הכלים להחיותם, וכ"מ בלשונו בהמשך, כמ"פ.

אכן ענין זה, נפלה בו מחלוקת גדולה בין המקובלים, ע' באש"ל, פ"ב מש' הניקודים אות י"ב, שלא ס"ל הכי, עי"ש שהוכיח זה מהמבו"ש, [דהנה הקשו שם על הא דאיתא שם

ד.

ביאור י"ב דרגין

וכנודע דפשוט בכתר ומלא בחכמה, ומלא דמלא בבינה, עיין בס' מבוא שערין ש"ב ח"ב פ"ט וי"א.

זהו כלל הראשון בזה, דהוי"ה נפרטת לג' לירופים. (א) אותיות הוי"ה פשוט. (ב) אותיותיה צמילוי שלה, (כל הוי"ה לפי ענינה צד' מילוי הוי"ה). (ג) אותיותיה צמילוי דמילוי.

והכלל הוא דפשוט בכתר, ומילוי וכו', ר"ל דהרי כל הוי"ה מכונת בספירה אחת, ע"ז צחסד, ס"ג בגזורה, מ"ה צתפארת (- ונה"י), וצ"ן צמלכות. והנה צכל ספירה יש צה הי' ספירות הפרטיים שלה, וע"ז הוא הכלל, דכשאתה צא לדבר צשמות הק' דכל ספירה, אזי הכתר הפרטי, הק' מכוונה צד' אותיות הוי"ה פשוט, והחכמה הפרטית, הק' מכוונה צאותיות המילוי דאותה הוי"ה, (ולדוג' צהוי"ה דחסד, חכמה שלו מכוונת צמילוי ע"ז, וחכמה דגזורה צמילוי ס"ג, וכך הלאה) ואילו כשאתה צא לכיון, צצינה הפרטית, הק' מכוונה, צאותיות מילוי דמילוי דאותה הוי"ה, (וציבור הענין ראה צציאורים י').

עיונים והוספות

דכשאתה בא לכוון ולהבחין בין ספירה לספירה, אזי רק כשמתפרטת הספירה מחכמה שבה ואילך, שם יש מקום להבחין בין ספירה לספירה. דבכתר הפרטי דכל ספירה הינם שוים כולם, בהוי"ה פשוט, אך כשאתה מפרטה. מחכמה ואילך, אזי חכמה דחסד היא במילוי ע"ב וחכמה דגבורה היא במילוי ס"ג. וכך הוא תמיד ואף בחכמה ובינה גופייהו, הכתר שבהם שוה, בהוי"ה פשוט והענין בזה דבחי' הכתר היא תמיד בחי' אלקות פשוטה לפ"ע, ונבאר עד"מ, כשתראה לפניך, כיתת אנשים מבנ"י, והנה כ"א שונה במידותיו ובחינתו מחברו ומכל מקום לבשתכנס להתבונן בעומקם, בנקודה הכי עמוקה שבכולם, אזי תמצאם כולם שוים, דבנקודת פנימיותם, בבחי' יחידה שבהם, כולם הם בחי' אלקות פשוטה. והוא בחי' הפשיטות שיש בכל אחד מישראל, כידוע בספרים ובפרט בספרי ברסלב לרוב הפלגת מעלת הפשיטות, ושורשו הוא מבחינת הכתר שבכ"א והוא ענין

אך עי"ש בבל"י, שחולק ומפ' דברי המבו"ש ג"כ ע"ד דבר היפ"ש, [והוא שהסתכלות האח"פ מזה נהיה האורות שהחיו הכלים, בתחילת התהוותם, כל עוד שלא נכנסו עיקר האורות בתוכם]. ועכ"פ דלפ"ד ניתן ללמוד, דהרפ"ח ניצוצין, הינם חלק מעיקר האורות דהכלים, ולא דבר בפנ"ע, וכפש"כ דלכא' מדברי רבנו בסוגין מוכח דכך הוא ס"ל, ואף שניתן לדחוק בדבריו ולפרש דאורות שלא נפלו הם הינם מאורות עיניים ותנה"י, ואורות הנופלים הינם שונים, והם נעשו מהסתכלות הא"ק, אך אי"ז מסתבר, והפשוט הנראה בדבריו הוא דס"ל דהניצוצות הינם חלק מעיקר האורות. אמנם רבנו האש"ל, שכל כולו הוא מנהר לימודו של הרש"ש, וודאי שלא נעלם הימנו, דברי רבנו כאן, וכנראה דס"ל דלאו דוקא הוא.

יד. דפשוט בכתר, ומלא בחכמה, ומלא דמלא בבינה. ומבאר לך ההבחנה בענין,

והנה מחסד ואילך לא לימד לן האריז"ל, ונחלקו המקובלים בזה, עיין צביאורים יו', אך לדינא אי"ז נפק"מ, משום שלא נאמר, בשום מקום לכון צפירוטים חלו. ועכ"פ ידעת מכלאן, דכ"מ שאתה מולא לכון, צהוי"ה פשוט, הכוונה היא צכתר דזה הצחי', וכשאתה מולא לכון מילוי, הכוונה היא צחכמה דאותה הצחי' וכשמלאת לכון מילוי דמילוי, אזי הכוונה לצחי' הצינה דשס.

ועתה מפרט הד' דרגין שיטנה בכל אחד מאלו הג' לירופים, ר"ל כי צחי' ד' אותיות הוי"ה עלמס בכל מקום הם צפנים דע"ס עליונות, דכתר דאותה הצחי', והיינו דהוי"ה פשוט שאמרנו, דהוא מכון צכתר פרטי שצאותה הספירה, אזי ד' אותיותיו, מכוים לע"ס העליונות של צחי' פנים שצכתר הזה. וריצוע הפשוט דאותה הוי"ה, היא צאחוריים דע"ס עליונות דאותו הכתר. שצזה הכתר הפרטי, אזי אחוריים של ע"ס עליונות דזה הכתר, מכוים צריצוע דהוי"ה פשוט, (דהיינו י', י"ה, י"הו', י"הו"ה), ומספר הפנים והריצוע הגזכר דאותה הוי"ה היא צפנים ואחוריים דאותו הכתר. דהגימטריא שלהם, הגה צחי' מלכות שצזה הכתר, והגימט' דד' אותיות פשוט היא מלכות דפנים, והגמט' דריצוע היא מלכות דאחוריים שצכתר זה.

וצזה מסכס רצינו סדר הי"צ דרגין: הרי ד' מדרגות הראשונות דכל שס, צכתר דכל פרלוק, ד' הג"ל היגס ד' דרגין ראשונים מהי"צ, והם כולם צכתר הפרטי דכל הוי"ה. ואחריהם ד' מדרגות כמותם ממש צעשר אותיות המלא. דמילוי ההוי"ה ג"כ מתפרט ליושר וריצוע וצ' גימטריות שלהם, והם צפנים ואחור דע"ס ומלכות דחכמה דאותה צחינה. ד' דרגין אלו היגס

עיונים והוספות

טו. מלא דמלא בבינה – שמות הו"ק הפרטיים. השמן ששון, ובכרם שלמה, ועוד מגדולי המפרשים נקטו בפשיטות דכל ספירות דשמות דהו"ק הפרטים, הוא שחזור אותו סדר, דכל הספירות הז"א הפרטי, הם מלוי ההוי"ה כמו החכמה, והמלכות היא מלוי דמלוי, וכתבו שם זה דזהו הסוד הכתוב "מה שמו ומה שם בנו", (ואמנם אי"ז הכרח כ"כ). ובמקדש מלך דעה אחרת עימו, דהנה בסידורי הכונות נדפס, לכון – מ"ה ל"ז י"ט והם הגמט' דהמלויים לבד דהיינו משם מלוי ע"ב אזי הגמט' של אותיות המלוי לבד ללא ד' אותיות השם, הוא מ"ה, ובס"ג הוא ל"ז ובמ"ה הוא י"ט, ודעת המקדש מלך, דהוא הכונה של הו"ק הפרטיים דכל הוי"ה, ולכך נדפס שם, אמנם זוהי דעת יחידאה.

פשוט בכתר, ובוה משתווין כולם בהתאחדות גמורה, וע"ד שאמר אדמו"ר האמצעי מחב"ד, שהוא מסתכל בכל אחד מישראל, מצד שורשו, כשהוא כלול בפרצוף א"ק, והוא ע"ד מאמר העולם, דהחילוק בין נוסח אשכנז וספרד בנוסח התפילה הוא, שזה מתחיל בהודו וזה בברוך שאמר, אבל כשמגיעים ליהי כבוד הוי"ה, בזה כולם משתווים, שנקודות אלקות שבהם משתווה בכולם, ורק בהתפשטותם במידותיהם, מחכמה שבהם ואילך, יש הבחנת החילוק שבין אחד לרעהו, ומשם ניתן לתפוס באחד להבדילו מרעהו. ועד"ז הוא בספירות העליונות, דהאחיזה לתפוס ולהבחין בכל ספירה היא רק מחכמה שבה ואילך, דבכתר שבהם הם כולם שוים בבחינת הוי"ה פשוטה.

צחינה הפנים והאחור של ע"ם עליונות, שצספירת החכמה הפרטית שצכל ספירה, (צכל ספירה לפי מילוייה), ואחריהם ד' מדרגות אחרות צכ"ח אותיות דמלא דמלא, צע"ם עליונות, ומלכות, דצינה דאותה צחינה, - ד' מדרגות אחרונות הם צשם המכוון צצינה הפרטית דכל ספירה, - והוא המילוי דמילוי, שצכל מקום לפי עניו, דע"צ או דס"ג וכו', גם כאן הד' מדרגות הינם הפנים והאחור והמלכות של שניהם, כנ"ל.

וכן הולכים מד' מדרגות, לד' מדרגות, עד אין קץ, וזה צכל שם ושם שצעולם, היינו שצכל אחד מהי"ם הפרטיים, ניתן לפרוט כ"א מאלו הפרטים שוב לפירוט של מדרגות שצבהם, וכידוע שכל פרט מתחלק לספירות שצו עלמו, כך מוכיח צכרם שלמה (ש' רפ"ח פ"צ אות י"צ) לפרש זה הלשון המופיע כע"ז ג"כ צדצרי האר"י שם, ועי' צביאורים מש"כ עוד צזה פ"ז.

עצלת י"צ הדרגות דהוי"ה דע"צ מלך החסד (ומזה תקיש לכל ג' דהוי"ת האחרות):

כתר דע"צ - פשוט

י' יה"ו יה"ה
אחור דע"ם עליונות

יה"ה
פנים דע"ם עליונות

גימ' ע"צ
אחור דמלכות

גימ' כ"ז
פנים דמלכות

חכמה דע"צ - מילוי

י"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, יו"ד ה"י וי"ו
ה"י
אחור דע"ם עליונות

יו"ד ה"י וי"ו ה"י
פנים דע"ם עליונות

גימ' קפ"ד
אחור דמלכות

גימ' ע"צ
אחור דמלכות

צינה דע"צ - מילוי דמילוי

קג"ו אותיות ריבוע מילוי דמילוי הוי"ה
אחור דע"ם עליונות

יו"ד וי"ו דל"ת, ה"י וי"ד, וי"ו יו"ד וי"ו, ה"י
יו"ד
פנים דע"ם עליונות

גימ' ד' אלפים ת"א
אחור דמלכות

גימ' תר"י
אחור דמלכות

עיונים והוספות

טז. וכן הולכים מד' מדרגות וכו' עד אין קץ. היינו שבכל אחד מהי' ספי' הפרטיים, ניתן לפרוט כל אחד מאלו הפרטים שוב לפירוט של מדרגות שבהם, וכידוע שכל פרט מתחלק

לספירות שבו עצמו, כך מוכיח צכרם שלמה (שער רפ"ח פ"ב אות יב) לפרש זה הלשון המופיע כעין זה גם כן בדברי רבינו האר"י ז"ל שם.

להלן מוצא מעטה, ככל הו"ה מהמלכים איזה מהמדרגות שזה נפלו, וזחינתם, ולירופי שמות שלהם, וזה נדע לירופי שמות שיש לבין להעלחתם. ונקדים לזכר, דאיתא במפרשים, דהסימן לזכרון איזה מהמדרגות נפלו, יהיה לך זאחיות דתיבת אצד"ו י"ו - דד' זאחיות הללו הם מספרי המדרגות שנשארו זאחיות מאלו המלכים, והוא מהסוף-מהמלכות להתחלה, דממלך הז-דהוא שם ז"ן, נשארו זאחיות דרגה א' זלזד, ומשם מ"ה, נשארו ז' מדרגות, משם ס"ג, נשארו ד' מדרגות, ומשם ע"ב, נשארו ו' מדרגות.

ה.

פירוט דשם ע"ב-מלך החסד י"ח

ונמצא כי חששה מדרגות העליונות דע"ב, שנשארו באצילות ולא נפלו לבי"ע עם הכלים, - זשם ע"ב-דהוא הו"ה דמלך החסד, נפל לבי"ע רק ו' דרגות תחתונות מהי"ב דרגין שלו, וז' עליונות נשארו. וא"כ לפי המצוא סדר הצחינות די"ב דרגין, ממלא דצחינתם ולרופיהם, הם פנים ואחור דאחיות, ומספר די"ב דכתר דע"ב, - והיינו ד' דרגות ראשונות שהם הד' דרגות דשם הפשוט, המכוון נגד כתר הפרטי דע"ב, וכוללים כל הי"ם של הכתר הזה (ושלא כזחכמה שרק ע"ס נשארו וכדלהלן), ועוד ז' מדרגות נשארו זאחיות - והם, ופנים ואחור דאחיות לבד זחי' פנים ואחור רק מהאחיות ולא מהגמט', והינם

עיונים והוספות

גוים, שהם החיצונים, מארצו - שהוא באצילות, עיי"ש המשך הענין, ובמקובלים הביאו, עוד הסימן בפייט אנשי אמונה "אבדו", הנאמר בסליחות והיינו שמתאוננים, ומתפללים דבכל דור נצרך להיות שישנם אותם צדיקים מבחי' אבדו, שנשארו בדרגת האצילות, בלא פגע רע, ומתאוננים על שאינם, נמצאים לנו, לידע מי הם.

יח. דפרצוף חסד דאצילות. והנה אף שבשער הנקודים, בחשבון הז' מלכים שנפלו, מנה האר"י ג"כ את הדעת, שהוא נפל ראשון לכולם, מ"מ בשער הרפ"ח - בנוגע לרפ"ח ניצוצין - לא מנה אותו האר"י, שלא ירדו עמו ניצוצין משל עצמו, והטעם לכך הוא, דהדעת הינו נשמת הו"ק, ואין כלי שלו נחשב כל כך כלי והלכך די לו במה שלהם יש חיות ע"י הניצוצין, דמחיות של תלמידיו הרי הוא גם חי.

והביא שיש שרצו לפרש דבמש"כ מד' מדרגות לד' מדרגות וכו', הכונה שע"ד הנ"ל יש ג"כ בספירות ז"א, ומל' הפרטיים שבכל הו"ה, (שהרי הי"ב מדרגות הם רק, מהכח"ב, שבכל הו"ה וכנ"ל) אך הכר"ש דחה פירוש זה, משום דלפי"ז אין מובן מש"כ "עד אין קץ", דלפירוט של ז"א ומל' בלבד, איך שרק ננקוט מה הן השמות שבהם, מ"מ אפשר לחשב ברור את סוף וקץ החשבון של המדרגות שבהם, שאינם אלא ז' ספירות, וגם אם תתן י"ב מדרגות לכ"א מהם, עדיין חשבונם ברור ויש לו קץ.

יז. אבדו סימן. ועי' באש"ל פ"ג משער בניקודים [דף כ"ח ע"ד], שמביא מע"ח כ"י הג"ה ר' דוד פארדו, שהסמיך הסימן על הפסוק אבדו גוים מארצו, ור"ל אלו במדרגות אשר סי' "אבדו", נשארו באצילות ואין שם אחיזה, כי על האצילות נאמר לא יגורך רע, וזהו אבדו

דט"ם עליונות בלא מלכות דחכמה פרטית דע"ב, - והיינו ז' דרגות ראשונים דמילוי הע"צ, שהם דרגות ה' וו', - והם מכוונים לפנים ואחור של שם האותיות, שהוא מכוון לע"ס עליונות דחכמה הפרטית דע"צ.

והם נתונים בבליים דאבא, אלו האורות שנשאר משם ע"צ נכנסו לכלים דאבא, שהכלי דאבא שלא נשבר נתארך לקבל בתוכו הע"צ שהוא עמו בקו ימין (- כמזכיר בדורשי השצירה, דזה הוחל כבר ענין התיקון ע"י העמדתם באופן דקוין, תוך כדי השצירה). ואלו הכלי, הם צחי', של ה' דרגות עליונות דע"צ, הנשארים באילנות ועתה הוא פירוש ו' דרגות התחתונות שבו שנפלו:

וממדרגה השביעית, שהיא: הפנים דמלכות דחכמה-דרגה ז' דע"צ הוא הגימטריא של מילוי הע"צ באותיותיו ציושר (- והיינו מספר ע"צ), וא"כ הוא צחי' פנים (- שהרי הוא אותיות ציושר) של מלכות (- דהרי הוא גמט') של החכמה הפרטית דע"צ. דפרצוף מלכות דפרצוף דחסד-שהיא מספר שם ע"ב, כ"ז הוא מתוך פרצוף החסד שהוא משם ע"צ דבאלי'.

ומה שהוסיף רבינו דפרצוף מלכות דפרצוף החסד, וכו', ר"ל, דכל המלכים, בכליות הם מצחי' מלכות, כמודע שעל שם זה נקראו מלכים, דצעת יליאת הז"מ ילאו כלליותם רק בצחי' מלכות, ולכך כתב, שהוא מפרצוף מלכות, שצפרצוף החסד.

דכל פרט עד אין קץ, ירדו עם הכלים לבי"ע, ממדרגה ז' ולמטה הימנה, כל האורות שיש עד אין קץ, כולם ירדו עם הכלים הנשצרים לבי"ע (וע' לעיל בענין עד אין קץ). וממלא דהדרגה העליונה, שנפלה לבי"ע משם ע"צ, היא הגימטריא דמילוי ע"צ, וצדור ככאן איך הוא מספר דע"צ נילויין דמלך החסד, וכפי דביאר האר"י, דכל המדרגות התחתונות הנופלים, נכללים דדרגה העליונה שנפלה, וא"כ, יש לכיון בגימטריא דמילוי ע"צ, ציונה להעלות הגילויין דמלך החסד.

ו.

פירוש שם ס"ג-מלך הגבורה

ויד' מדרגות עליונות דס"ג, מהס"ג נשארו באילנות רק ד' המדרגות העליונות, (והוא הד' בסימן דחיבת אצד"ו). והם: פנים ואחור, דאותיות ומספר, די"ם דבתר דס"ג, ד' דרגות ראשונות הינם כל ד' המדרגות שישנם צסס הוי"ה פשוט של הס"ג, והם כל הי"ם של הכתר הפרטי של הס"ג, שנשארו באצילות והם נתונים בתוך בליים דאימא, אחר שכלי הס"ג נפל לבי"ע, ד' מדרגות אלו נשארו באילנות, וכלים דאימא נתארכו למקום מלך הגבורה וקבלו בתוכם האורות הנשארים דס"ג, ומה שנפל לבי"ע מהס"ג, הוא:

וממדרגה החמישית, שהיא: הפנים דט"ם עליונות דחכמה, דרגה ה' הינה אותיות המילוי דס"ג ציושר, וענינה היא, צחי' הפנים של הע"ס עליונות, שצחכמה

הפרטית דהס"ג. דפרצוף מלכות דפרצוף דגבורה דאצילות, חכמה זו הינה מתוך פרלוף גבורה דאצילות, ומנחי מלכות שצזו הגבורה וכנ"ל דכל הז"מ, הינם בכלליות צחי' מלכות. שהיא עשר אותיות עצמן דס"ג מדרגה חמישית שירדה לצי"ע, הינה מכוונת צי' האותיות עלמן של הס"ג, (- ולא נמספרים או צריצו), דבל פרט עד אין קץ עם כל הפרטים שצחוכס, מדרגה זו ואילך שצסס ס"ג, עד אין קץ, וכנחצאר לעיל כוונתו צעד אין קץ, כל אלה-ירדו עם הכלים דס"ג לבי"ע, ועתה יפרש איך עולה כאן צס"ג חשבון ע"צ שהרי הכוונה דרפ"ח, הוא מד"פ ע"צ שצד' ההיות שטולה יחדיו רפ"ח.

והנה כאן שמאחר וצדרגה ה' שהיא העליונה שצין המדרגות הגופלות מהס"ג, אין צה לצד חשבון ע"צ, לכך מלרפין עמס, אחת מדרגות שתחתיה, וכפי שציר שס האר"י, דמאחר שהיא תחתיה, והיא כלולה עימה, ניתן לרפה, ומשו"כ מלרפין את דרגה ז', דהיא הגימטריא של אותיות מילוי ס"ג, ויחדיו עם דרגה ה' דהיא אותיות עלמן דס"ג, שמהם לוקחים חשבון של מנין האותיות. דהיינו, שהם מנין של עשר אותיות המרכיבים את מילוי ס"ג, ויחדיו הם ע"ג, וא"כ, יש כאן חשבון דע"צ נילוצין, ואחד היתיר הוא צחי' כולל דע"צ כדלהלן.

וזש"כ, והנה בהצטרף, עם עשר האותיות דס"ג, מספר שלהם, והוא המדרגה חז', שיחד עם דרגה ה' שמשס לוקחים חשבון עשר, מחמת שיש י' אותיות צסס דמילוי, ומלרפין לזה דרגה ז' דהיא הגימטריא של המילוי, והוא הפנים דמלכות דחכמה דפרצוף דגבורה חנז', דרגה ז' ענינה היא צחינת הפנים, שלמלכות דחכמה הפרטית שצספירת הגבורה, וכנ"ל, דגמט' היא לצחינת מלכות, ומאחר דהיא גמט' של מילוי וציושר ולא של ריצוע, א"כ היא צחינת פנים דמלכות דחכמה פרטית, והוא מילוי דס"ג, א"כ הוא צפרלוף הגבורה. יעלז למספר ע"ב והבולל, היינו מספר ע"צ, עם הכולל דהע"צ (צכ"מ ניתן ללרף הכולל דהוא כלליות הדצר, שהוא צחי' השכינה, והוא תיקון הענין). ומהנה נמלא, כי הצא לכיון, העלאת ע"צ נילוצין של מלך הגבורה, יש לו לכיון צמילוי דס"ג צצחינת האותיות, וצמילוי זה צצחי' הגמט', שצהלערפותם יחד יש חשבון ע"צ, והכוונה היא להעלותם ולתקנם.

ז.

פירוט חו"ה דמ"ה, – מלך התפארת, ועמה הנה"י

ושנני מדרגות עליונות דמ"ה, מהו"ה דמ"ה, נשארו צאלילות רק שני המדרגות העליונות, והוא הצ' דסימן אצד"ו, הנ"ל. והם פנים ואחור דאותיות עצמן לבד שהם אותיות לצד צלא גימטריא שלהם, והם אותיות דהו"ה פשוט ציושר שהוא צחי' פנים, ואותיותיו צריצוע שהוא צחי' אחור. דט"ם עליונות, דבתר דמ"ה, והם מכוונים לע"ס העליונות, (צלא המלכות השייכת לגמט') של הכתר הפרטי דמ"ה, והיינו מלך התפארת. נשארו באצילות, והם נתונים בכלים דנה"י דא"א, שכלי אריך השיך לקו האמלעי, נתארך למקום התפארת, וצמקום נה"י שלו, נכנסו צ' מדרגות אלו של התפארת הנשארים צאלילות.

ומדרגה השלישית, שהיא העליונה שנופלות, **שהיא הפנים דמלכות דבתר**, דפרצוף מלכות, דפרצוף ת"ת דאצילות, **שהיא מספר ד' אותיות הוי"ה** שהוא ב"ו, י"ט דרגה ג', היא מספר כ"ו, הגימטריא של הוי"ה פשוט, וענינה הוא, שהיא מהכתר הפרטי דהתפארת דאצילות, והיא צחי' פנים, של המלכות דהכתר צה, וצפרלוף מלכות משום דכל המלכים בכליותם הם של צחי' מלכות, דכל פרט עד אין קץ ירדו עם הכלים דמ"ה לבי"ע, כל הפרטים הכלולים בתפארת מדרגה זו ואילך, עד אין קץ וכנ"ל מהכר"ש, דהכוונה דאותם הי"צ מדרגות כ"א מהם, מתפרט בעלמא שבו, כל אלה ירדו עם כלי המ"ה לבי"ע. ועתה מצא חשזון הע"צ, שזהו"ה דמ"ה.

והנה בהצטרף עם הכ"ו הנזכר, מדרגה השביעית, **שהיא מספר מ"ה**, **שהיא פנים דמלכות דחכמה**, דפרצוף ת"ת הנזכר, יעלו עם הכולל למספר ע"ב, והיינו דה"נ מאחר דדרגה העליונה שמהנופלות דהיא דרגה ג' אין זה אלא מספר כ"ו, לכך מלפין עמה החשזון מאחת המדרגות שתחתיה, שיחדיו ילערפו לחשזון ע"צ, ולכך לוקחים החשזון דדרגה ז', והיא הגימטריא של מילוי מ"ה, ובענינה היא, צחי' הפנים של המלכות (דהיא הגמט') של חכמה הפרטית (דהיא מילוי) דת"ת, וצחשזונם יחדיו הרי הם מ"ה עם כ"ו ועולים למספר ע"צ.

ה.

שמות מלכי הנה"י – והתכללותם בהוי"ה דתפארת

והנה במלכי הנה"י ישנו דצר חידוש, ששונה ההוי"ה שבהם שיש בו רק אותיות, י"ה, ולא הוי"ה שלם, והנה חשזונם מתקבל בשלשם יחד, וגם אין מכווין בהם צפרעות, אלא הם כלולין עם התפארת, (דהנה"י-הרגליים, מחוברין ומשתייכים לגוף, - התפארת). והנה הנשאר באצילות מכ"א מהם, הם שני מדרגות העליונות שבהם, והיינו האותיות י"ה, צפשוט, והם גופייהו צאופן דריצוט, ולפי ענין צחינתם, הוא דהם הפנים והאחור, של הכתר הפרטי של הנה"י. והם הע' ספירות עליונות שצאוחו כתר, שהרי הם האותיות בעלמא, ובכלליות הינם שייכים לצחי' מלכות, מאחר וכל המלכים הינם מצחי' מלכות כנ"ל.

וזש"כ גם שני מדרגות העליונות, דשלשה שמות י"ה, שהם ג' שמות ההוי"ה דהנה"י, והם פנים ואחור דאותיות עצמן דט"ם עליונות דבתרים די"ה, וכנ"ל דהיושר והריצוט, הם פנים ואחור של הע"ם עליונות (שהרי הן באותיות ולא בגימטריא) מכתרים פרטיים

עיונים והוספות

הכוונה צריך להיות, באותיות השם בעצמן, וכך תמצא בסדורים שמביאים תמיד את אותיות השם, [דהמספר אינו שם, ורק האותיות] ומל' רבינו הכא, שכתב שהוא מספר – מבואר, דצריך לכיון שם פלוני שהוא גמטריה כו"ב.

יט. שהוא מספר. והנה ידוע, מש"כ בדברי שלום, דיש לדע, שאין מכוונים אף פעם מספר גמטריא בעלמא, אלא הכונה היא תמיד באותיות השם עצמן, ואף כשנאמר, כוונה שהוא עפ"י חשבון מספר דהשם, מ"מ, גוף

דנה"י, שהו"ה דנהס הוא י"ה לצד, דפרצופי המלבויות, (משום שהמלכים הנשצרים כלליותם הוא צחי' מלכות), דפרצופי נה"י דאצילות, נשארר באצילות, ואורות דנ"ה, נתונים בכלים דא"א, אורות דלח ששארר באצילות נכנסו בכלי אצא שנתארכו, ואורות דהוד הנשארר, נכנסו בכלים דאמא, ואור דיסוד בכלים דנה"י דא"א, דאור היסוד שהוא בקו אמצעי, נכנסו בכלי הכתר.

ומהמדרגה השלישית, במלכי הנה"י נפלו לצי"ע מהמדרגה השלישית ואילך, כמו צח"ת, והם גימטריא של י"ה צפשוט, וענינם וצחינתם, הוא, שהיא בפנים דמלבויות דבתרים, פנים של מלכות דכתרים פרעיים, דפרצופי המלבויות (דכל המלכים הינם צחי' מלכות), דפרצופי הנה"י דאצילות, שהיא מספר ג' י"ה העולים מ"ה, דכאן מחשצין חשצון דכל הנה"י יחדיו, ולכך הם ג' פעמים גימטריא י"ה (דהרי דרגה ג' היא גימטריא ד"ה) ויחדיו הינם חשצון מ"ה, דכל פרט עד אין קץ, כל הפרטים הכלולים בהם, עד אין קץ וכנ"ל דכל אחד מהם ופרטים לי"ס של עלמס, ירדו עם הכלים די"ה.

והנה ככאן יש דבר חידוש צסדר ירידתו. והוא שמדרגה שלישית זו די"ה, צעת ירידתה לצי"ע, לא נכנסה בכליה להחיותם, אלא נכנסה בכלי התפארת דדרגה צ' שלה, הנמצאת צצ"ע. והטעם לכך, עפ"י המתצאר צע"ח שס, דדרגה ה' דתפארת (דהיא אור דכלי הת"ת) צירידתה לצי"ע, לא נכנסה בכליה, אלא נתחצרה עם אורות דס"ג, הנמצאים בכלי הגצורה, והוא, מאחר דשני אלו הדרגות דומין זה לזה, ששניהם דרגה ה' והם י' אותיות, ע"כ נתחצרה עמה ולא רלחה לירד עוד.

ומעתה היה החשש דגס דרגה ז' של צחי' מ"ה, ג"כ תתחצר עמהם שס, משום דאע"פ שהיא אינה דומה לדרגה ה' דס"ג, אצל מ"מ ע"י שדרגה שמעליה דהיינו י' אותיות דמ"ה נמצאת שס, עי"ז דרגה ז' של המ"ה, דהיא גמט' של אלו ה' אותיות דמ"ה, תמשך אחריה ג"כ לשס (ועד"מ כשהרצו נוסע לרצי אחר, אזי תלמידיו צאים עמו. שכשהתפארת שלמה ז"ל, נסע פעם על חג השצעות ללחז, צאו חסידיו התפא"ש עמו, אך הם צאו צשציל רצס התפא"ש), ואם יהיה כך ישארר כלי המ"ה צלתי אור כלל, ולכך פעל המאליל ונכנסו אורות של ג' י"ה הג"ל דמלכי הנה"י, צמקוס דרגה ה' דמ"ה, דמאחר והם יחדיו הינם גימטריא מ"ה א"כ יש בהם שייכות לדרגה ז' דמ"ה שהיא ג"כ הגימטריא דהמ"ה, ע"י השתוותם צגימטריא (וזה כלל צקצלה, דצכ"מ צתורה שתמלא להשוות גימטריא צין צ' תיבות, הפי' הוא שודאי יש שייכות, ציניהם, אלא שהעיקר הוא, ההשגה הנכונה לידע אמיתות ענין השייכות שצזה) ועי"כ תסתפק דרגה ז' דמ"ה צזה, ולא תרלח לעלות להתחצר עם י' אותיות דמ"ה הנמצאים בכלי ס"ג.

וזש"כ ומדרגה זו השלישית לבדה, שהיא מספר חג' י' ה', העולים מ"ה, עמדה בט"ם עליונות דחכמה דמלבויות דפרצוף דתפארת דמ"ה, והיינו שעמדה דדרגה ה' דמ"ה, שהיא מכוונת צט"ס עליונות, של החכמה הפרטית, דמלך התפארת, שהוא הו"ה דמ"ה, שנשאר ריקם מבלתי אור שלז שהם העשר אותיות דמ"ה, לפי שנשארר מחובררים

בכלים דס"ג, ברדתם לבריאח ופגעו בעשר אותיות דס"ג, ונתחברו עמהם, ולא ירדו לכלים שלהם, וכדי שלא יגרר ויעלה, ג"כ המספר שלו אחר האותיות, ולא יוכל לקום בתחית המתים, ע"כ נשארה מדרגה זו דנה"י במקומה ולא ירדה לכלים שלה.

ט.

שמות דמלך הז' – מלכות

ומדריוגה הראשונה העליונה דב"ן, והוא הפנים דאותיות עצמן דט"ס דכתר דב"ן נשארה באצילות והיא נתונה בכלים דנה"י דא"א. והיא דרגה א' כללית מתוך י"ג הדרגין, והיא נתונה בכלים דנה"י דא"א, ונכנסו אורותיה צתוך כלי א"א דהרי הוא צקו האמלטי.

וממדריוגה השנית, שהיא אחוריים דט"ס עליונות דכתר, דפרצוף מלכות דפרצוף מלכות (דאצילות) שהיא י' אותיות עלמן דריבוע דהוי"ה כ', נשם צ"ן נפל

עיונים והוספות

עמלק, אז יעלה שם הוי"ה שעולה ע"ב, כמנין ר"ת מלחמה לה' בעמלק, שזה השם יעשה בהם נקמה, וגם הנה"י, שיש בהם שם י"ה בכ"א, יעלה ג"כ במלחמת עמלק, כמשפ' כי יד על כס י"ה, ואם יעלו התחתונים כ"ש שיעלו בעליונים, שהם חג"ת, ואז בלע המות לנצח, עכ"ל. והנה נתבאר בדבריו, דעיקר מלחמת עמלק היא בשם זה, שהוא ריבוע הוי"ה, שעיקר הגאולה תלויה בתיקון כלי המלכות. ולכך עיקר העושה נקמה בעמלק הוא זה השם. ולכך כשימחה זרעו של עמלק ויעלה שם זה מן הגלות, יהיה הוא השיר.

ועומק הענין, שזהו מה שיסודו רבותנו הק' הבעש"ט ז"ל ותלמידיו, ומה שידוע הרבה, מרבנו מוהר"ן מברסלב, דעיקר ויסוד עבודת השי"ת הוא בענין אמונה. לחזק ולהוסיף אומץ הרבה באמונה ברורה ולקבוע האמונה בלבו בכל עת תמיד. והוא מיסוד הנ"ל שעיקר פגם הגלות הוא בכלי המלכות. ועיקר הגאולה תלויה בבירור המלכות. וענין המלכות הוא סוד האמונה ועיקר הגאולה תלויה ע"י אמונתם של ישראל, וזהו מה דאיתא מהחידושי הר"ם ז"ל.

כ. שהיא י' אותיות עצמן דריבוע הוי"ה. והנה שם ע"ב זה, שהוא הרבוע דהוי"ה, מבואר בזה"ק, שהוא השם שיהיה לעת"ל, דיתער בעלמא שיר פשוט כפול ומשולש, והוא אותיות הוי"ה שכולל ומשלש עצמו. והוא סוד כינור של ע"ב נימין, שיהיה לעת"ל, כמובא בחז"ל. והענין בזה, שדוקא הדרגה שנפל מהמלכות – שם ב"ן. הוא שיאיר לעת"ל, כמבואר שבמלכות יש נפילה הכי גדולה, שרק דרגה א' נשארה באצילות. והגילוי דלעת"ל הוא, שיתגלה דכל הדינין הינם רחמים גמורים, ויתחפך הכל.

וראה עוד בהגהכת הרמ"ז והרנ"ש אות ק"פ, מש"כ על עני"ז מהרנ"ש בדרך אחר, וז"ל ונודע שבכלי במלכות אחזו בו הקלי, יותר מכל הו"ק, שהיא ירדה יותר במדרגה תחתונה מכולם, ולכן עיקר הגאולה תלויה בכלי שלה, דהיינו, בעת שישתלם הבירור מהכלי שלה. אז יבא הגאולה, ובוה יובן מ"ש בזה"ר פ' פנחס ר"מ, דרי"ט וז"ל כד אתתבר שקר מעלמא דביה אומא מלחמה לה' בעמלק, יתער בעלמא שיר פשוט וכו', עד ובכך צדיקים יראו וישמחו וכו' א"כ נראה מכאן בפ' דזה תלוי בעת שימחה זכר

מדרגה ז' ואילך, והיא הע"ס עליונות של כתר פרטי דב"ן, עד אין קץ ירדו עם הכלים לבי"ע.

והנה מספר המדרגה הזו דב"ן שהיא באחוריים דמלכות דכתר הנז' היא ע"ב. מחשכ כאן הגימט' שהיא דרגה ד', עיין צה צצואורים. בא הרי ד"פ ע"ב הם

עיונים והוספות

וענין העיגולים. אך כללות הענין, דלפי הבנת התו"ח אזי באלו ההבחנות של ענין אור חוזר וענין העיגולים שהם מבחי' אור חוזר, וכל כלליות ענין הצמצום שמקושר עם זה. בכל אלו אזי הסדר הוא בהיפוך, דכל כמה שהוא תחתון יותר, אזי הוא נעלה יותר, ואורו גדול ושלם יותר. ושורש הענין יובן מעט בענינו, דזהו סוד דשם הוי"ה בריבוע יהיה השיר דלעת"ל. דהריבוע הוא שם דהמלכות שהוא סוד האמונה, בחי' מידת המלכות, ועכשיו הוא בגלות, אך לעת"ל כשיצא האמונה המלכות מהגלות, יתגלה בחי' מלכות עטרת בעלה. וע"ד דאיתא מהרה"ק ר' איזיק מזידיטשוב, פי' ישא ה' פניו אליך, דהש"ת יעשה אותנו לכתר שלו כביכול, וזהו בחי' שיר דלעת"ל. ענין עטרת בעלה שהש"ת מחשיב הכנסת ישראל יותר מהז"א, וזהו השיר הפלאי דלעת"ל, שיגלה דבסוד המלכות סוד אור חוזר יש כביכול קדושה גדולה יותר מהז"א, ויגלה איך שדיקא בעשיה יש האור דכל ההוי"ה. והוא הבחי' דע"י התשובה מתגלה, איך שהדרגא התחתונה היא במעלה יתירה על דרגה העליונה.

כא. והנה מספר המדרגה הזו הב' דב"ן וכו' היא מספר ע"ב. יש כאן מקום עיון, דהנה משם ב"ן, נפל מדרגה ב', שהיא הריבוע דשם הוי"ה, וכשאנו באים לחשב בה המספר ע"ב, הרי"ז נמצא לן, ע"י הגמט' של זה הריבוע שהוא מספר ע"ב, וגימטריא זו הינה באמת מדרגה רביעית. אך מאחר ומה שנפל הוא מדרגה ב' ואילך, א"כ ע"כ לחשב מדרגה ב', ולא דרגה ד', ואך שבה

שעיקר מלחמת גוג ומגוג, הוא בעת אמירת ה' אחד בק"ש, והוא כנ"ל דשורש פגם בגלות הוא באמונה. ובוזה הוא עיקר המלחמה, וקירוב הגאולה. ואיתא מהרה"ק מקמארנא ז"ל, עה"פ יען לא האמנתם בי להקדישני, דאפי' במרע"ה שהוא מבחר האנושי, וודיא תיקן הכל בשלימות. ומ"מ נאמר בו ענין ד"לא האמנתם", והוא משום דענין האמונה היא שאין בה התיקון בשלימות עד לעת"ל, בב"א.

וכלל העולה, דאיש הישראלי, יש לו להתחזק בהעלאת אלו ד' ע"ב. וכשיש ליהודי נסיון בענין חסד ואהבות נפולות, יכוין להעלות ע"ב דע"ב. וכשיש לו נסיון בענין גבורה יכוין להעלות ע"ב דס"ג. ובנסיון של התפארות, יכוין להעלות ע"ב דמ"ה. ועיקר יש לחשוב תמיד להעלות ע"ק דב"ן. ולצייר ריבוע דשם הוי"ה בכונה להעלותו, ולהתחזק מתוך כך תמיד באמונה ברורה. והנה ענין נפלא נוסף מצאנו בזה מתורת רבנו התורת חכם, זיע"א. דהוא ז"ל כותב דבר פלא, והוא דסדר הריבוע דהוי"ה, מתחלק באופן, דהי' הראשונה הוא באצילות, וי"ה בבריאה, ויה"ו, מאיר ביצירה, ויהו"ה הוא מאיר בעשיה, והוא פלאי שבעשיה דיקא יאיר השם בשלמות. ואילו כל שעולה לעולם גבוה יותר הוא מאיר אתמהה.

אמנם סוד הענין הוא, דיש בזה מהלך כללי, דעולה מכ"מ בתו"ח שרואים משם זה היסוד מאור תורתו של התו"ח. ובשביל להשיג הענין היטב יש ללמוד הענין בכל אלו המקורות, בהבנת ענין הצמצום וענין אור ישר ואור חוזר,

רפ"ח כ"ב והס מספר המדריגות הראשונות אשר מהם התחילו לירד האורות דע"צ ס"ג מ"ה
 ז"ן דמ"ה וז"ן דז"ן דא"ק כ"ב עס הכלים לזי"ע. מש"כ-דז"ן-דא"ק ל"ז, עיין צביאורים כ"ד. ושאר

עיונים והוספות

המסתכל על בנין, שאמנם יש אפשרות להסתכל
 על כל פרט על כל חלון וכל דלת בדיוק איך
 ואיפה ומה הוא, אך האם מי שיביט על הבנין
 בהבטה כוללת, וכי נאמר שאינו רואה הבנין,
 וה"נ בדידן שאחרי שידוע ולמד הפרטים, אזי
 מכיון ועיקר ענין הכונות הוא הדבקות בבחי' ת.
 לכך די לו במה שמסתכל בשמות, ומכיון
 שמעלה הרפ"ח עם הכלים הנשברים, שבתוכם
 הרפ"ח, מתוך דבקות המחשבה והנפש להתכלל
 בו ית'.

כג. דב"ן דא"ק. הנה ידוע שיש סתירה בענין
 בדברי האר"י אם הו"מ הנשברים, הם מבחי'
 ס"ג, או מבחי' ב"ן. ואנן חזי' הכי למרן הרש"ש
 שכותב כמ"פ, דהם מבין דא"ק. ומשמע לכאן
 דכך הוא הכרעתו דמרן. אמנם במקום אחד
 מצינו שכתב, דהוא מנקודות ס"ג, והוא
 בנה"ש, בהקדמת הק"ש, (להלן דף כ"ז ע"ג)
 אכן דהתם הוא ממהדו"ק, וא"כ יתכן דחזר בו
 מהאי שמעתא, שבכמה דברים מצינו ששונה
 בסידור מ"מ"ש בנה"ש, ונקט בפשטות, דהוא
 משום דהדר ב"ה בסידור שהוא מהדורא בתרא.
 אמנם בפשטות נראה, וכך נוקט האש"ל, (בדף
 ה') דהכרעת הרש"ש הוא דעיקר שבירה הוא
 בב"ן, אך יש בזה גם השייך לס"ג.

כד. דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן דא"ק.
 הנה יש בכאן תמיהה, מה שכתב, עסמ"ב
 "דמ"ה" "ובן" דב"ן דא"ק, דמהו הפירוט הנוסף
 "דמ"ה וב"ן", שעיקר היה לו לומר, שהם
 העסמ"ב דב"ן ד"א, וכפש"כ כל הזמן, דהו"מ
 הם מב"ן דא"ק, אך מהו הפירוט שהם עסמ"ב
 דמ"ה ודב"ן, דב"ן דא"ק, וכאי' נראה מלשונו
 שאומר דיש עסמ"ב הנשברים מהמ"ה, ועוד

עצמה כלול מציאות של ע"ב, מצד שזהו מספר
 הגמט' שלה, וכך הוא באמת ל' רבינו כאן,
 שכתב, והנה מספר המדרגה המדרגה הזו הב'
 דב"ן היא מספר ע"ב, וכו', "והיינו שמחשבין
 הכל בדרגה הב'. אמנם בסידור העתיק הלשון,
 דרגה ב' ושם הל', מדר' השנית והרביעית" וצ"ב
 פ' הדברים, ובאמת שזה העתק מל' הרח"ו בש'
 רפ"ח, דמה לן לדרגה ד' כאן.

והנה בתורת חכם, הביא זה השאלה בשם חכמי
 המערב, שהקשו לו זה, ושם מיישב זה לפ"ד
 באופן נפלא, ותו"ד הוא, דבאמת, הכונה היא
 רק לדרגה ב', אלא שמש"כ "שהיא מדרגה
 הרביעית" נתכוון בזה, לרמוז הענין, דבאמת
 כל שם דב"ן, הוא בבחי' שבגמטריא, דהלא
 הגמטריא הוא בחי' מלכות, ולכך כל שם דב"ן
 אף אותיות שבו, בערך ז"א, ה"ה נחשב לבחי'
 גמטריא דמהות המלכות, הוא בחי' גמטריא,
 ולרמוז זה כתב הרב, שהיא מדרגה ד', אך ודאי
 הכונה לדרגה ב' לבד, ואף שכתב מדרגה ד' "כך
 הוא דרכו של הרב (רח"ו) להסתיר העניינים
 וסמך על המעיין".

כב. הרי ד"פ ע"ב הם רפ"ח, והם מספר
 המדריגות. והם ד' ע"ב שיש לכיון בהם בכונה
 להעלות רפ"ח. ואיתא מהגה"ק הרחש"ד בעל
 איפה שלימה, דאין צריך בשעת התפילה והכונה
 לחשב אז כל החשבון והפלפול שיש בכ"א מאלו
 הע"ב איך הוא נבנה, דומן תורה לחוד וזמן
 תפילה לחוד, ועיקר ענין הכונות היא הדבקות
 והתכללות בא"ס ב"ה וב"ש. ואין הזמן גרמא אז
 לפלפולא, לכך אחר שלמד די במה שמכוין
 בכללות להעלות ע"ב דע"ב, וע"ב דס"ג וע"ב
 דמ"ה וע"ב דב"ן. וכותב דלמה"ד לאחד

המדריגות שמהם ולמעלה נשארו באצילות, בכלים דא"א ואו"א כנז"ל, וזה היה בכל פרטי פרצופי אבי"ע דמחצב העולמות והנשמות. ציחור ענין מחצב העולמות והנשמות אכ"מ להאריך, ועיין ציחורים. כה

חיה דכל פרט-מהות השבירה

והנה אחר שבירת הכלים המלכים דאצילות, שהוא החיה דכל פרט, וירידתם לבי"ע שהוא הנר"ן דכל פרט, צפסמות נראה פי' הדצרים, דעולם האצילות נחשז צח' חיה

עיונים והוספות

מחצב הנשמות, וסביביו מחצב המלכים, וסביבו מחצב בחשך שהוא הקלי', וכך הוא בכל האבי"ע, (ובדעת ותבונה להבין איש חי, האריך לבאר הענין, ושם ביאר שיש לידע דאי"ז דבר חדש שלא נתבאר בכתבי האר"י. אלא זהו גופא, הענין המובא בע"ח, דיש בכל עולם, פנימיות דחיצוניות, וחיצוניות דחיצוניות).

והנה הרח"ו כתב שם דכל ענין השבירה, היה רק בג' המחצבים החיצוניים שהם בנשמות מלכים וחשך, אבל המחצב הפנימי שהוא הספירות, ובמ"א נקרא גם עולמות, שם הוא אלקות גמורה, ונאמר שם לא יגורך רע, שלא היה שם שבירה, ואי"ז שייך לעבודתנו את ה' בתיקון העולמות, ובוה נאמר אם צדקת מה תתן לו. והרש"ש ז"ל חלק עליו להלן, והוא סל' דגם במחצב הספירות – העולמות, היה שבירה ויש לנו לכיין בעבודתנו לתקנו ולהשלימו.

והנה כשכותב על תיקון הרפ"ח וכו', שבמחצב "העולמות" והנשמות נראה דאזיל לשיטתיה, דגם דבמחצב העולמות היה שבירה, ודלא כהרח"ו. ובאמת היה אפשר לפרש גם בכאן, עפ"י דרכו של התו"ח בהרבה מקומות, מיסוד ענין דערכין, והיינו שנבאר דבערך עצמם, היה ודאי שבירה גם במחצב הספירות, אך בערך המחצבים האחרים אין השבירה שבמחצב הספירות נחשב כשבירה, ובערכם ה"ה כשלם.

עסמ"ב נשברם מב"ן, ושניהם הם מכללות הב"ן דא"ק.

ואכן שכך ס"ל לנכדו דרבנו הרב דברי שלום ז"ל, בנדפס ממנו בסוף הנה"ש, (דף מ"ח ד"ה ופי' דבריו), דכתב (לא על הדברים שבכאן), דלפ"ד הרש"ש, היה שבירה דז"מ בין בז"א ובין בנוק', והיינו בז"א ונוק' דאורך, בכ"א מהם היה ז' מלכים שלו, ולפי"ז יתפרש אכן כונת רבנו, דהם רפ"ח מעסמ"ב שמהמ"ה, ורפ"ח נוספים מעסמ"ב שמהב"ן.

ובד"א אפי' לפ' עפ"י פשוט, דנתכון לפרש, דהעסמ"ב הנשברים, הם מ"ה וב"ן, שע"ב ס"ג מ"ה, הם מהז"א דהוא מ"ה, והב"ן הוא מלכות שהיא ב"ן, והרבה יש בל' רבנו שכותב ד' וכוונתו לפירוש כמו אצלנו, שמתפרש דמ"ה ודב"ן, היינו שהם המ"ה והב"ן, ולא שהם של המ"ה ושל הב"ן, כפי' שהוא לפי' הקודם, והבאתי לגני, ג"כ מסתפק באלו ב' הפי' בל' רבנו. [והיה אפ"ל גם לפ' דמ"ה וב"ן, שהיינו הז"מ דיושר ודעיגולים. שהיושר נקרא מ"ה ועיגולים נקראים ב"ן. ובס' מחשבת בצלאל פי' בדרך אחר, ואין דבריו נראין].

כה. דמחצב העולמות והנשמות: הנה הרח"ו כתב בס' שערי קדושה, (ח"ג ש' ב' ד"ה ועתה) דעולמות אבי"ע, כ"א מהם כלולים מד' מחצבים זעג"ז, מחצב הפנימי הוא הספירות, וסביבו

דכללות העולמות. וז"ע הינס צחי' נר"ן דכללות העולמות, ולכך נפילת הכלים מאצילות לצי"ע הינה ענין של ירידה מצחי' חיה לצחי' נר"ן, אומנם פי' זה תמוה מכמה תמיהות, כמש"כ צציאורים. בי והאמת נראה שכיון ורימז כאן, לענין מחודש מהיסודות שמצאצ' צהמשך הספר,

עיונים והוספות

יסודיים, בקוצר אמרים, והוא עפ"י העולה מסך תמצית של כמה מעיקרי היסודות בזה הספר, והוא, שרבנו בדבריו במ"ש "והיא מדרגת החיה", כונתו לבחי' חיה דא"ק, ומ"ש "ונפלו למקום נר"ן", הכונה לנר"ן דא"ק, ובא ללמדנו ב זאת דעיקר בחי' השבירה הינו במה, שהפסידו הכלים, הנשברים את מדרגת חיה דא"ק, דבעת שהיו באצילות, היה בהם אור מדרגת חיה דא"ק, וכשנפלו לבי"ע, איבדו האור שקיבלו מדרגת חיה דא"ק, ויש להם עתה רק אור דנר"ן דא"ק, המאיר בבי"ע, ועיקר בחי' התיקון שבהעלאתם בחזרה לאצילות, הוא במה שישו בו לקבל דרגת חיה דא"ק, שבוה נמשך בהם אור א"ס, המאיר בחכמה דא"ק, ובוה נאמר בהם, ימותו ולא בחכמה, שע"י שנמשך בהם אור החכמה, בטל מהם ענין המיתה.

ב] ויסוד הענין הוא עפ"י, המתבאר בדברי רבנו להלן דף ה' ודף ט', והיא מעיקרי החידושים שהספר חותר להאירם דבונה שם עפ"י דברי האר"י, דנרנ"ח דא"ק, הינו מאיר בבי"ע, עפ"י החלוקה דחיה דא"ק מאיר באצילות, ובינה דא"ק מאיר בבריאה, ורוח דא"ק מאיר ביצירה, ונפש דא"ק בעשיה, עי"ש שמעתיק עי"ז מדברי האר"י בש' סדר אצילות. ומתבאר שם בדברי רבנו דלאמת דברי האר"י אלו לפשטם תמוהים עד למאד, שהרי אם הכוונה להארה כפשוטו מצד הלבשת העולמות, אין לדבר זה הבנה כלל, שהלא כפי אשר ידענו, הרי שכל מקום עמידתה של עולם האצילות אינו אלא בנה"י דא"ק מטבורו ולמטה, ואילו הבי"ע כל כולם אינם עומדים אלא בפרסאות הרגלים דא"ק, ומאידך

אך התו"ח גופא פי' כאן באו"א, וכ"כ בדעת ותבונה שם ובכמה מספרי גדולי המקובלים, והוא דביאר דבאמת כ"א מאלו הד', מתחלק גם לד' אלו שבו עצמו, ועפ"י ז' מפ' דמ"ש הרש"ש דהיה שבירה במחצב הספירות, כונתו למחצב הספירות שבכל אחד מהג' האחרים אך במחצב הספירות הכללי, בזה מסכים הרש"ש לדעתו דהרח"ו שלא היה בהם שבירה, ועד"ז נצטרך לדחוק לפרש בדידן, דמש"כ כאן במחצב העולמות, הכונה לעולמות – ספירות שבכ"א מהם.

כו. שהוא החיה דכל פרט, וירידתן לבי"ע שהם הנר"ן דכל פרט.

א] הנה הדברים בפשטם, תמוהים דצ"ל מה הענין חיה ונר"ן להכי, שאם כי אכן נכון הדבר, דהאבי"ע מכוון לנרנ"ח, וממילא נמצא שנפילה מאצילות לבי"ע משמעותה נפילה ממקום החיה, למקום נר"ן, מ"מ מה משמעות יש בזה לעניינו, ולמה הוצרך רבנו להזכיר כאן עני"ז, ויתירה על זאת שהכי הלא איירי בשעת הנפילה דהמלכים, ואז בזמן הלזה עדיין לא היה כלל מציאות של עולמות בי"ע, ושתאמר בהם אז דהם בחי' נר"ן הכללי דהעולמות, שהרי לא היה אלא אורות וכלים דנקודים, שנפלו ל'מקום' בי"ע, והיינו מקום שעתיד להיות בי"ע לאחר התיקון, כשנברר ונבנה זו"ן דאצי בתיקונו, ומהחלקים שלא נבררו, נעשה עולמות בי"ע, וא"כ מה מקום לכנות עתה, את מקום עולמות אלו בשם נר"ן, אתמהה, ואמנם האמת יורה דרכו, כי נראה כי יסוד חשוב וחידוש נפלא לימד כאן רבנו, וכדרכו לרמוז ולהבליע חידושים וגילויים

ושם ביאר רבינו, דא"ז סתם הארה צדדית נוספת לענין, אלא שבזה מונח עיקר ענין האור והתיקון, דבחי חיה דא"ק שהינה ענין חכמה דא"ק היא מלבשת לכתר דא"ק, שבתוכו הוא הקו וחוט דאור א"ס, שהוא אלקות ממש, והיא עיקר התיקון בהעלאת הכלים והרפ"ח הנשברים לאצילות, דבזה שהם באצילות, יש לכוין להמשיך בהם אור א"ס, המאיר בחכמה דא"ק, שהוא בחי אלקות ובוז הוא תיקונם. והוא סוד ענין דכלם בחכמה עשית, המבואר בתניא, (פ' י"ח ופ' ל"ה בהג"ה, ובכ"מ), דהכל נעשה ע"י ספירת החכמה, ועל ידה הוא השראת אור א"ס שבעולמות, עיקרה היא לחכמה דא"ק שבו שורה כתר דא"ק שבתוכו קו וחוט דאור א"ס.

וז"ל רבינו שם (דף ה' א') באופן כי העיקר להעלות ולהחזיר הברורים והאורות דרפ"ח והכלים וכו' אל מקומם ושורשם העליון. שהיא האצילות דכל פרט וכו' והוא החיה הנקרא אצילות דכל פרט, שהוא אלקות גמור, המלביש ליחידה הנק' א"ק, דכל פרט, שבו מלובש אור הא"ס וכו' והוא הנזכר בשער סדר אבי"ע, ובשער סדר אצילות וכו' עכ"ל.

ג] ומצד עני"ז הוא שמחדש רבנו במסקנת דברי הספר, להלן דף ט' ע"ג ד"ה את ענין כונת הויות המנוקדות והוא ענין מחודש בספרי רבנו הרש"ש, מה שלא תמצא מזה בשער הכונות והיא שבכל כונה וכונה, מלבד הכונה הפרטית השיכת לאותה הברכה או המצוה, יש לכוין בזה, גם את ההויות המנוקדות השיכים לעני"ז, ועי"ש שייסד זאת, על יסוד אוהרת רשב"י בזהר, שצריך להמשיך טברקא דגושפנקא, והיינו חותם המלך, והיא נשמתא דחיי, כד"א ויפח באפיו נשמת חיים, ומוהיר שם בזהר מאד, מעונש דמאן דפסיק האי יחודא, ח"ו, שעיקר הוא, שימשך בתוך המוחין אור הא"ס שהוא חיותם וקיומם של המוחין, ובל"ז הוא בחי' מיתה ח"ו, והוא ע"י שמכוין להמשיך בתוכם, הי'

חכמה דא"ק הלא מקום עמידתה וגילוייה הינה גבוה גבוה למעלה בקרקפתא דא"ק, ואף נשמה דהוא בינה דא"ק מקומה באורות אח"פ ועד טבורו דא"ק, ולמטה מהטיבור במקום הנה"י מאיר מ"ה וב"ן דא"ק דהוא רוח ונפש דא"ק, ואיך שיך בכלל עני"ז הנאמר בדברי האר"י כנ"ל.

ושם ביאר רבנו הענין עפ"י יסודותיו שבונה והולך בהמשך הספר, (ועוד יבואר בעז"ה להלן במקומו בהרחבה), ונקודת הענין, היא דודאי דלא היתה כונת האר"י, להארה גמורה מצד הלבשה דעמידת העולמות, אלא לבחי' הארה הנבנית מכח ענין דהתכללות והתקשרות. והוא ענין דמתבאר להלן בדברי רבנו, שמחדש בסדרי התיקון, איך שהיה ענין דכל העולמות והפרצופים נתחלפו ספירות שבהם מזה לזה. ושע"כ נתכללו ונתקשרו כל עלמין אהדי (ויבואר להלן בהרחבה בעז"ה). ושע"כ נמצא בזה, דבחי' חכמה דא"ק, נהיה בחי' א"ק דחכמה מצד סוד התכללות והתקשרות, והיינו דחכמה דא"ק נהיה הכתר – בחי' יחידה שבאצילות, ועד"ז בינה דא"ק נתכלל ונתחלף להיות א"ק דבינה – והיינו כתר יחידה דעולם הבריאה, דהיא בינה דכללות העולמות, ועד"ז ז"א – רוח דא"ק, נתחלף להיות א"ק דז"א – והיינו כתר – יחידה דיצירה – שהיא רוח דכללות העולמות, ועד"ז מלכות – נפש דא"ק נתחלף להיות א"ק דמלכות – דהיינו כתר דעשיה – מלכות דכללות עלמין, ואמנם להבנת הענין כראוי יש ללמוד הענין במקומו, אך, נקודת הענין הוא כנ"ל, דכונת האר"י בש' סדר אצילות, הינו דבבחי' והארה מסוימת יש לכל אחד מהעולמות, אור דיליה שמקבלו מא"ק, בסוד בחי' יחידה שבו, ע"י ענין דהתכללות והתקשרות – ומצד זה באצילות מאיר בחי' חיה דא"ק, ובבריאה נשמה דא"ק, וביצירה רוח דא"ק. ובעשיה נפש דא"ק.

חכמה, שבתוכה בחי' הכתר שהוא גלוי אורו ית', (דרגת הכתר היא למעלה מן החכמה, דחכמה הוא בחי' התקשרות שע"י ביטולו שורה ונגלה בו אלוקותו, ובחי' כתר הינה התכללות באור א"ס, ובחי' ביטול בעצם האלוקות) אמנם מעולה יותר הוא, בשגם מכוין בפרטות בפרטי השמות השיכים לזה.

והנה כללות המון ישראל זוכים לזה במה שמקושרים לצדיקים, ודעתם בטלה לדעת הצדיקים, שהם בטלים באלקותו ית"ש, ובוה ניצולים, מהלטות שהזהיר בזה, וע"ד המבואר ברמ"ק שהיודע מן הקבלה ומתנגד לזה, ה"ה בכלל האפיקורס, אך כשלא ידע מזה, ומאמין בפשטות, הרי שפיר דמי. וה"נ שהמאמין ע"ד הצדיקים, הרי הוא בכלל, ושפיר דמי, ורק הידוע מדברי הרש"ש הנ"ל, ומתנגד לענין, והוא הלטות ח"ו.

ד] וזהו שורש הענין דדברי רבנו בכאן. שע"ד הנ"ל יתבאר לן דלימוד גדול בא ללמדנו בזה. והוא שנדע להבין עיקר ענין השבירה מהו, ועד"ז מהו עיקר בחי' התיקון. דבזה יוסבר לן דענין שבעת הנפילה ירדו הכלים מאצילות לבי"ע אי"ז סתם ענין של שינוי מקום, וטיוח מכאן לכאן, אלא מהותו הוא שינוי דרגתם המוחין שבכלים, והיא עיקר בחי' השבירה שבהם. דעיקר ענין השבירה הוא במה שבעת היותם באצילות, האיר בהם בחי' חיה דא"ך וזה היה בחי' כתר – יחידה שבהם, והו"ע אלוקות ממש שהאיר בהם, ובנפילתם מאצילות לבי"ע, הוא שאבדו דרגה זו דחיה דא"ק, ומעתה לא האיר בהם, אלא בחי' נר"ן דא"ק, דכלי פנימי שנפל לבריאה, מאיר בו מעתה נר"ן דא"ק. ואלו כלי אמצעי שנפל ליצירה, משמעות הענין הוא שאין לו אלא נר"ן דא"ק, וכלי חיצון שנפל לעשיה היינו שאין לו אלא נפש דא"ק, וזהו עיקר שבירתם.

הויות מנוקדות שהם מכונים לבחי' חכמה דא"ק, דנקודות הוא בחכמה, שבתוכו הוא כתר דא"ק ובתוכו אור א"ס ב"ה, וע"ז הוא שנאמר ימותו ולא בחכמה, דע"י בחינת החכמה יש בחינת החיים ובל"ז הוא נבחן למיתה, וכמש"כ שם רבנו "באופן כי הי' הויות מנוקדות, הם עיקר מחשבות המוחין, ועי"כ יוכל להמשך בתוכם המוחין דכתר, ובתוכם אור הא"ס, וכנודע דכל עוד שאין אור החכמה מתפשט למטה במוחין, א"א לאור הכתר להתפשט, כי כולם בחכמה עשית, וכנזכר בכ"מ, ובש' סדר האצילות, עכ"ל.

והם הנם בחינת אורות שישנם בכל קומת מוחין, שכידוע כל קומת מוחין מורכבת, מכלים, לבושים צלמים, מוחין, אורות, (כל צמא – סימן) והמוחין עצמם הנם בחי' השמות המבוארים בשער הכוונות בכל כונה לפי ענינה, אם בו"ק או בג"ר, בתבונה או ביש"ס, או באו"א, שכ"ז הוא המתבאר בשער הכוונות, אך בכל בחי' מוחין יש לכוין לבחי' האורות שהם בחי' אלוקות, שהם החיות שבאלו המוחין, – וע"ז נאמר ימותו ולא בחכמה.

[והנה ודאי גם לפני גלוי, דהרש"ש היה ידוע עני"ז, עפ"י דברי הזהר הנ"ל אלא שאצל כל הצדיקים היה הענין בזה, במה שמחשבתם היה לביטול לאלוהות, והיתה מחשבתם כונתם, להמשיך אור אלוקותו ית"ש ע"י אלו השמות של המוחין, וכוננו על המשכת אלוהות בכללות, אך הרש"ש גילה זה גם פרטי הכונה בשמות ההוי"ה, איך יש לכוין זה ההמשכה, והוא בהויות המנוקדות הנ"ל.

והיינו שבחי' החכמה, ענינה ביטול נאצל למאצילו, דבזה שהוא בבחי' ביטול, עי"כ שורה חיות המאציל עליו, ונמצא שבמה שמחשבת הצדיקים היא בביטול האלוהות, ובכונה להמשיך אלוהותו, הרי הוא ההמשכה דבחי'

והכוונה הוא לחי' חיה ונר"ן דא"ק, ואומר דכשהיו הכלים צאצילות האיר צהס, צחי' חיה דא"ק המאירה צאצילות, וכשירדו לצי"ע, אין מאיר צהס אלא נר"ן דא"ק המאיר צצי"ע, וזהו עפ"י יסודי ענין התכללות והתקשרות המצואר להלן, צהמשך הספר, וצא ללמד צזה, צקולר הרמיזה, הצנה עמוקה מחודשת, צכל עיקר מהות השצירה והתיקון, דעיקר ענינה דהשצירה הינה איבוד צחי' חיה דא"ק, והתיקון. עיקרו הוא, לקבל חזרה אור החיה דא"ק, והצנת הענין עי' צציאורים כאן צהרצנה.

עיונים והוספות

חיים, והוא עיקר תיקונם. כך נראה אמיתות, כונת רבנו, ואף שהרוצה לדחוק, יכול למצוא ד"א, בביאור הדברים, מ"מ אחר ועצם יסודות הדברים הגם כולם ברורים בדברי רש"ש דלהלן מסתברא גם לאוקמא דבריו כאן בזה הדרך. ופרטי הכונה בזה הוא, שההויות מנוקדות בהתאם למקום שלשם הם נמשכים, דבאם נמשך לחכמה, הרי הוא בא בניקוד פתח, ואם לחסד יהיה מנוקד בסגול, וכך הלאה ע"ז הסדר.

(ואמנם יש עוד לפלפל הרבה, הוזה, שלכאור, הלא כל עניינא דהתכללות והתקשרות הינו חלק מהתיקון, ואז הוא רק נעשה ואילו הכא איירי, בשעת הנפילה, אכן דבאמת בלא מש"כ, ג"כ קשה כעין זה, בדברי הרש"ש בכלל וכפי שהק' במפרשים, דאיך מזכיר הרש"ש, בנקודות היוצאות מא"ק ענין הפרצופים, הלא באר"י מבואר, של שקודם התיקון ל"ה עדין ענין הפרצופים, אך התי' ע"ז נתבאר, דס"ל לרש"ש דכל מה שהיה בתיקון אזי בערכין, כבר היה זה בשעת השבירה, ע"י תו"ח בזה, ואכ"מ להאריך בזה.

ועוד יש להקשות בזה, דלהלן דף י"ב, מבאר הרש"ש, דמה דהחכמה, יורד להאיר באצילות היא רק בחיצוניות, ולא בפנימיות ואיך א"כ יתלה בזה הענין השבירה והתיקון, שהיו לכאור' בכל המחצבים, וגם בפנימיות, ויש לישב ואכ"מ).

ואף שמדובר בשעת השבירה שהוא קודם התהוות מציאות בי"ע, וכמשה"ק לעיל, לפי"ז לק"מ, דאף אם עדין לא נתהוו מציאות בי"ע, מכל מקום. מצד דרגת הארת הא"ק במקום עולמות אלו כבר היה אז ודאי גם, שלא האיר שם חיה דא"ק כבאצילות. וזהו משמעות ענין שאומרים דנפלו לבי"ע, ויש להעלותם, שאין באורות רוחניות, ענין של טיול ממקום למקום, אלא שריבוי מוחין נקרא עליה והגדלה, ומיעוט מוחין נקרא הקטנה, וירידה, (וכשם, שאומרים שהו"א או הנוק' מתגדלים בקומתם, לקומת תבונה או או"א, שפשוט הוא שהכונה לגידול האכיות, דהיינו להגדלת וריבוי המוחין, שבהם, וע"ד שבלשון הקודש מכנים, דפלוני גברא רבה הוא, וכי כשנתבונן להגדלת נראהו גדול יותר בגופו או בקומתו, אלא שלזה הת"ח הבקי בש"ס, אנו מכנים כאדם גדול ע"ש שמוחין שבו גדולים, ועד"ז הכי).

והתיקון שבהעלאתם שוב לאצילות, מהותו הוא במה שנמשך בהם מחדש בחי' מוחין דאצילות, ועיקרו הוא בחי' חיה דא"ק המאיר באצילות וכנ"ל.

וזהו שכתב רבנו הענין כאן ללמדנו דעיקר הכונה הנצרכת בכונת התיקון אינה רק הכונה להמשיך ט"ס דב"ן וי"ס דמ"ה. אלא עיקר הכונה, להמשיך להם אור א"ס, המלוכש בחכמה – חיה דא"ק, שבוה הוא שחזרו לבחי'

נתגלו ונפרדו מהם הקלי, דע"י ירידתם לבי"ע פעל התגלות הקלי, ועי"ז אח"כ נפעל הענין שנפרדו מהם, אוחס הקלי, וציאור הענין עי' ציאורים. בי

עיונים והוספות

נאמר לא יגורך רע, זהו רק לאחר התיקון, אבל קודם לכן בשעת התווה, אי"ז כך.

והנה לדרך זו, מתפרש לשונו של רבינו ברוך, דבירידתם לבי"ע, נתגלו הסיגים והקלי' שהיו בהם, ונפרדו מהם עי"כ. אמנם לדרך ראשונה, יתבאר, דבירידתם לבי"ע אזי בשלב ראשון, ע"י ההשתלשלות נתפתח ונתגלו מהם קלי', ואח"כ נפרדו, להיות קלי' גמורים.

והנה רבנו התו"ח, פי' כאן עפ"י דרכו בעומק הענין, והוא מתקרב לדרך הראשון, אך ביתר ביאור המישב הענין, דבעצם יש לידע דלאמת דאין בכלל מושג של טומאה גמורה, ואין דבר שעצמותו הוא מהות דטומאה. וכל ענין הטומאה, אינו אלא שעד כמה שחסר שלימות האור של הדבר הרי"ז מציאות דהטומאה. וע"ד המבואר עה"פ ולבני הפילגשים נתן אברהם מתנות שאמרו חז"ל שנתן להם שם טומאה ומפ' ר"א אבולפיה הפי' בזה, שפלגשים הוא מל' פלג שם, והיינו שנתן להם רק חצי מהשם, וזהו גופא הינו ענין דטומאה. שאין האור בשלימותו, וכל חצי דבר, והיינו שחסר לו המוחין שלו, הוא ענין טומאה. וזהו הביאור בכאן, שאמנם בשורש באצילות כולו הוא טוב, ואלא שעצם מיעוט האור שיש מדרגה לדרגה, זהו גופא ענין דהתפתחות מציאות דטומאה. ועד"ז מתפ' שפיר נתגלו ונפרדו, שבירידתם לבי"ע לדרגת נר"ן, ואיבוד המוחין שלהם, בזה עצמו הוא התגלות והתפרדות הקלי'. והוא מתקרב לדרך הא'. שאמרנו דבהשתלשלות נהיו הם עצמם, בחי' קלי' אלא שחסר ההבנה, שהרי אין בפועל אלא מה שבכח ולפי' זה מתבאר, דהא גופא שנחסר בהאור של זה, ונהיה חצי דבר הרי"ז נקרא קלי'.

כז. נתגלו ונפרדו הקלי'. מבואר כאן הדגש דב' דב' הענינים, א. נתגלו, ב. ואח"כ עי"ז, ונפרדו – וביאור הענין.

הנה אחד מן הטעמים, שמנה רבנו האריז"ל לענין השבירה, הוא, שזה היה כדי לברר מהם הסיגים. כ"כ במבו"ש, והנה כמה מן המקובלים תמהו בזה דהרי קי"ל דבאצילות הוא כולו טוב, ושם נאמר לא יגורך רע, ואיך שיש שם ענין דסיגים קודם הנפילה לבי"ע, אמנם מאידך, יש מקום תמיהה דאם נאמר שלא היה בהם מקודם שום חסרון איך א"כ נתפתח אח"כ ענין הקלי' שהרי הכלל הוא דאין בפועל אלא מה שבכח ואיך נתהוו מהם קלי', אם הם בעצמותם היו כולו טוב.

ואכן י"א, דודאי אין לומר ענין של רע וחסרון באצילות, ששם נאמר לא יגורך רע, וכל הענין הוא רק, שמבחי' הגבורות דאצילות, אזי בהשתלשלות מדרגה למדרגה, יכול להתפתח ולהתהוות מהם, ענין דקלי', אבל הם עצמם בשורשם, ודאי דהם טוב הגמור, וע"ד שהוא בשם אלוקים, שהוא ודאי שם קדוש למאוד ומכל מקום בהשתלשלות מדרגה לדרגה בק"כ צירופי אלוקים יש מזה אח"כ בחי' דאלהים אחרים, ח"ו.

אמנם מקובלים אחרים חלקו וס"ל הטענה דודאי אין בפועל אלא מה שבכח, וא"כ ודאי דגם באצילות ישנו שורש לזה, והוא שהרי מצינו בסיבת השבירה, שהיתה מאחר שכ"א מהם אמר אנא אמלוך, וד"ז לכא' ודאי דאינו נבחן כטוב, ומכאן שכבר בשורשם באצילות היה בהם בחי' סיגים, וז"ש במבו"ש בטעם בריאות העולמות, שהוא כדי לברר מהם הסיגים ומ"ש דבאצילות

עלית הבירורים, ותיקונם, עפ"י ערכין

א.

תיקון הבירורים בפרצוף עליון

וכאשר רצה המאציל העליון, להעלות הכלים הנז', עם האורות דרפ"ח שנשארו בהם, למז"ן, להשלים בירורם ותיקונם, ולהוציא הט"ם העליונות דב"ן, החסרים מכל פרט, אשר עדיין לא יצאו, וי"ם דמ"ה, ע"י זיווג עליון דע"ב וס"ג דא"ק, וחנה עדיין אדם אין להעלות המז"ן הנזכרים, כי הנה ידוע כי תמיד אי אפשר לבירורים בשום אופן להעלות למז"ן, בלי מי שיעלה אותם, והוא ע"י התחתונים, ר"ל ע"י הפרצופים התחתונים, שכבר יצאו ונתקנו, והם נקראים בנים בערך הפרצופים העליונים שעליהם, והענין כי כל פרצוף תחתון מחבירו נקרא בן אליו, והוא מברר בירורי פרצוף העליון שהוא שעליו, ומעלה אותם לפרצוף שע"ג פרצוף שעליו לתקנם. הכלל הוא כי כל פרצוף תחתון, מזרר צעמו הצוררים השייכים לפרצוף שעליו, ומעלה ונותנס לפרצוף שעליו. אך מאחר והם החלקים הנשזרים של אותו פרצוף עליון, א"כ אין יכול הוא צעמו לתקנם, ונלכך להעלותו עוד לפרצוף שע"ג, ושם יתקן ויוחזר לפרצוף התחתון. ולדוגמה דאנו נשמ"י מעלים המז"ן והם בירורים החלקים השייכים למז"ן דאצילות, ואנו מעלים אותם למז"ן דאצילות, אך הזו"ן עצמו אין יכולים לעשות עמהם דבר, מאחר וחלקים אלו נשזרו בהם, אלא שמעלים אותם עוד לפרצוף ישסו"ת, שהם הפרצוף שע"ג זו"ן ונקראים אז ואס למז"ן, ושם נתקנים הצוררים צבחי עיבור יניקה מוחין, וכך הם ניתנים בחזרה אל הזו"ן ומגדילים אותם וכך על דרך הזה, הוא ממשיך בכל הפרצופים של מעלה מהם, דזו"ן מזרר חלקי ישסו"ת ומעלה לאו"א, וישסו"ת מזררים ומעלים חלקי או"א לא"א, וכן הלאה וכמשי"ת להלן ג, ג.

והנה הצליע כאן רבינו בדבריו דבר חידוש, והוא דגם העליה מזו"ן לישסו"ת, נעשה ע"י פרצוף שתחת הזו"ן המעורר העליה, והיינו ע"י נשמ"י, שהלא כך מזו"ר צמ"כ, ומעלה אותם, לפרצוף שע"ג פרצוף שעליו לתקנו, ולא כפשטיה שנראה מדברי האר"י זכ"ל, דאנו מעלים למז"ן, זו"ן הם המעלים לישסו"ת, וע"י צבאורים פי' הענין. ב"

עיונים והוספות

דסדר התיקון הוא, שאנו מעלים הבירורים השייכים למז"ן דאצילות, שאנו נחשבים בנים דילהו, וע"ד בנים אתם לה' (ז"א) אלוהים (– נוק'), ואך שהם אינם יכולים לתקן השבירה שבהם עצמם, ולכך הם מעלים זאת לישסו"ת, שהם או"א דילהו, והם המתקנים זאת, ומשם נמשך סדר העלאת הבירורים, מדרגה לדרגה,

כח. לפרצוף שע"ג פרצוף שעליו. הנה זהו מהחדושים שמחדש הרש"ש, והוא שהעלאת הבירורים, אינה מפרצוף המעלה הבירורים לפרצוף שמעליו, אלא לפרצוף שעל גבי הפרצוף שעליו. והיינו שאנו נשמ"י שמעלים הבירורים, איננו מעלים רק למז"ן דאצילות, אלא אנו מעלים הבירורים עוד עד לישסו"ת.

ובמש"כ במב"ש וכל תחתון מחברו נקרא בן אליו, והוא המעלה מ"ן שלו, ע"כ ל' המצו"ש. ומסיק עתה רבינו חי' נוסף צענין.

נמצא כי כל הפרצופים דכל העולמות, נקראים בנים שהם זו"ן. וזהו כמש"כ צמזו"ש דכל פרלוף נקרא צ"ן לשעליו. אלא שכל פרצוף נקרא בן שהוא זו"ן בערך הפרצוף שעליו, ונקרא או"א בערך הפרצוף שתחתיו ונקרא א"א בערך הפרצוף התחתון השלישי אליו, ונקרא עתיק, בערך הפרצוף הרביעי אליו. ור"ל דהנה לעיל ציאר רבינו, דצערין יש לראות כל פרלוף, איך שהוא נקרא זו"ן, ונחשב שנשבר ונפל לפרלוף שתחתיו, הנקרא צרך זה צי"ע, ועתה מוסיף ומבאר דזה דגם צענין וצסדרי התיקון יש לך עני"ז, דלאמת צערין יש לראות כל פרלוף, דיש לו גדר דזו"ן המעלה מ"ן ונתקן ומקבל שפע צסדר התיקון, מעולמות שמעליו דג' עולמות שעליו נקראים או"א וא"א ועתיק צרך זה, המתקנים אותו ע"י זיוג דע"צ ס"ג דא"ק, שזהו צפרלוף הרביעי שמעליו.

וז"ש דכל פרלוף, צרך לשעליו ה"ה צן, וצרך לפרלופים שתחתיו יחשב צערין כאו"א או כא"א או כעתיק, כל פעם לפי ענינו, (- וה"ה שיקרא א"ק, וצפירוע יתפרע להגדיר צחי' ע"צ וס"ג שצו, הגמך מהס מ"ה החדש צרך זה) דכל פרלוף מתקן וממשיך המוחין לפרלופים שתחתיו, וצערין אלו יתכנה כינויו לפי הענין.

עיונים והוספות

וזימן לו השי"ת תלמיד קטן אחד שבא לפניו, וקרא רבי: במורא ופחד גדולים, ובוה נעורר וחזרו אליו המוחין (שם מבאר הרה"ק מקמארנא, דהצדיקים יש אצלם, הרבה ענין דנפילת המוחין ובחי' קטנות, ואלא שיש להם תמיד סיוע ושמירה מן השמים, בדרך נס, להינצל מזה, וע"ד הסיפור הנ"ל מהבעש"ט, ושם מביא, דהרה"ק מברדיטשוב שהיה עת, שקטרגו עליו שרי האומות, מאחר ונתגרה בהם, בהתאמצותו לקרב הגאולה, וחמת קיטרוג זה, ניטל הימנו הסיעד"ש הלזו, ונשאר במשך שנה שלמה בבחי' קטנות והיה מתפלל בסידור פשוט, כמבואר שם זיע"א), והנה ודאי דהבעש"ט הוא זה שעלה לקבל המוחין, אלא שמ"מ הבעש"ט עצמו מאחר והוא בבחי' נפילה, אין יכול לעלות לקבל מוחין, ורק אותו תלמיד קטן, בביטולו ותשוקתו לקבל, שזוהי בחי' העלאת מ"ן, רק ע"י זה עורר זאת, ונכון א"כ ליחס העלאה זו להתלמיד.

עד לע"ב וס"ג דא"ק וכמבואר, הסדר בזה (ראה להלן), ומשם חוזר ויורד האור דהמוחין החדשים לזו"ן. ובדברי רבנו כאן מתחדש, דאנו נשמ"י אנו עצמנו מעלים זאת לישסו"ת, דהיינו מהנכד לסב, ולא רק לזו"ן דהיינו מבן לאב.

והשמן זית וך, מתמה ביותר וטוען דבכל מקום בדברי האריז"ל מבואר, דהעליה דידן הוא רק לזו"ן, וזו"ן הם המעלים זאת לישסו"ת, ואמנם שאי"ז קושיא, דביאור הענין שודאי גם לרש"ש הכונה הוא, שאנו מעלים זאת לזו"ן, ומשם אזי בכוחם ועל ידיהם, אנו מעלים זאת הלאה לישסו"ת, וממילא, דניתן ליחס זאת אליהם מאחר דעל ידיהם הרי"ז עולה לישסו"ת, אכן ליחס זאת אלינו, מאחר ואנו המעוררים, והפועלים כל זו ההעלאה.

והוא ע"ד העובדא שמביא אדמו"ר מקמארנא ז"ל, פ"א היה הבעש"ט ז"ל בקטנות המוחין,

נמצא שכל פריצופי כל העולמות נקראים בן שהם ו"ק. דאס כל פרלוק הינו בן לשעליו
 א"כ צערך זה שהוא בן הינו נחשצ כו"ק, שלריך להשלים לו הג"ר, (וכפי שכבר נתבאר
 לעיל, דמה שנאמר דא"א נחשצים כ"ס, זהו רק צערך זו"ן, וכנ"ל). ומציא עתה הוכחה מדברי
 האר"י, שגראה מדבריו לכא"ו ענין ערכין.

ובמ"ש בשער ג' שער עגולים ויושר פרק ג' וז"ל "דע כי בחינת זו"ן, שיש בכל
 העולמות כולם, הם נקרא ו' קצות, של גוף אותו העולם, כי בן יצאו בעת
 האצילות הראשון, שנאצלו חסרים ג"ר לז"א וט"ם לנוק'. ואלו הב' צריכים ג' זמנים
 עיבור יניקה ומוחין להשלימם.

נמצא, כי בכל עולם ועולם, אינם צריכים מוחין ועיבור רק זו"ן של אותו העולם,
 בערך אר"א וא"א של אותו העולם, שהם שלמים, כפי אותו העולם. אמנם
 בבחינת הכולל, יהיו כל הח' פריצופים של אותו העולם נקראים זו"ן של עולם שלמעלה
 ממנו, ויהיו חסרים בבחי' הכולל כנוכח, והבן זה היטב", מצואר א"כ דדברי אר"י אלו,
 דאמנם שכל עולם שבו עלמו וא"א וא"א שבו, דהז"א והמוק' הינם חסרים ולריך להשלים,
 וא"א וא"א הינם שלמים, אכן כ"ז הוא רק צערך אותו העולם כלפי עלמו, אך צערך עולם
 שלמעלה ממנו, נקראים גם הא"א וא"א של זה העולם כזו"ן ונחשצים כחסרים, שלריכים
 השלמה, ולכא"ו הוא מפורש כאן הצנה דערכין ע"ד שציאר רבינו לעיל, (אך החולקים על רבינו
 צענין ציארו דברי האר"י צאופ"א ע"י שז"י).

ב.

זו"ן לפריצוף שכנגדו

קרי מבואר כי כל פריצופי כל העולמות, הם זו"ן למח שלמעלה מהם, ושכל חמשה
 פריצופים דכל עולם הם זו"ן שהם ו"ק, לח' פריצופים של עולם שלמעלה מהם, וכ"ז
 כמצואר כבר, אלא שעתה צהמשך מוסיף רבינו חידוש עלוס, שהוא מוסף ע"מ שמוכיח מדברי
 האר"י, כל פריצוף לפריצוף שכנגדו בעולם העליון.

חמשה בזה, כי חמשה פריצופי האצילות הם זו"ן שהם ו"ק לח' פריצופי א"ק. וחמישה
 פריצופי א"ק, כל אחד נקרא אר"א לפריצוף שכנגדו בח' פריצופי האצילות.
 והנה זה מחודש ביותר, דכל פרלוק יקרא זו"ן לאותו פרלוק מעולם עליון הימנו והיינו דלדוג'
 זו"ן דאצילות, נחשצ כזו"ן לזו"ן דא"ק, והוא מקבל אור מזו"ן דא"ק צאופן עלמני, מדין שהוא
 זו"ן ידיה, וכך אר"א דאצילות נחשצים לזו"ן דא"א דא"ק, וכך א"א דאצילות הוא זו"ן צאופן
 פרטי לא"א דא"ק וכו'.

והנה בפשטיה ד"ז מתמיה ביותר, דמה שייכות בין זו"ן דאצילות לזו"ן דא"ק, וצנים ישנם כמה
 פרלופים המפסיקים ציניהם, ואיך יוצן שזו"ן דאצילות יקבל צאופן פרטי מזו"ן דא"ק,
 וכך צשאר הפרלופים, ועוד דמה טעם וסיבה יש לדבר זה, דלמה יהא איזה שייכות ציניהם

(ואין לפרש מלד עמידת פרלופי העוץ, משום דפשטות כל קומת עוץ עומדת לעלמה, צחי' האור שלה, הגמשך ומשתשל מפרלופ לפרלופ צאורך של עוץ זה, ואין עוץ אחד מקבל מעוץ אחר).
אמנם הצנת זה הענין נמלא להלן בדף ד' וה', לפי איך שיצאר שם רצינו הסדר דהלצשת עולמות זע"ז, ויחד עם המצואר שם מענין התכללות והתקשרות הספירות זצ"ז, נמלא ביאור זה הענין, להצין דזו"ן דאילנות מלביש לזו"ן דזו"ן דא"ק ומקבל הימנו צחי' מסוימת, ויש להמתין עד שם להצנת זה הענין.

ענין ו"ק שהוא י"ם

א.

הקדמה

מכאן פותח רצינו צשמעתא חדתא, (ומשך עד להלן ע"ג צאמלע העמוד), ועיקר הענין, שצונה רצינו יסוד חדש, צהצנת ענין ו"ק המתגדל לי"ם, והוא שהענין ההגדלה לי"ם, אינה ע"י שצא לו הוספה של ג"ר ממ"א. אלא הוא נעשה ע"י זיכור הו"ק שמתגלה עי"כ כי"ס, ועפ"י ביאור רצינו, הרי שזהו ענין הגדלת הפירקין, שנאמר בדברי האר"י צנוגע להגדלת הו"ק לי"ם, ומתוך יסוד זה מתקבל הצנה אחרת צכל ענין ו"ק וי"ם, וממילא צכל סדר צנין ותיקון העולמות, שטפ"י דין ערכין שנתצאר, נמלא שכולם הם צחי' ו"ק צערך העליון. [מעומק הענין, פותח רצינו אור חדש צהצנת סדר עצודתנו צייחודי העולמות, וכל מהלך ההצנה של הגאמר צכתצי האר"י, וכדלהלן], והרצה מהמשך דברי הספר, מיוסד וחוזר, על עני"ז דהא שמתא. וסדר הדברים כך הוא:

צתחילת דבריו, מציא רצינו העתק דברי האר"י צכמה דוכתי, שמתוכס נצנה ומתצרר ומוכח, שלצ אחר שלצ, היסוד שצונה, וממשיך לצאר אחמ"כ כמה ענינים וסודות, המתפרשים ומתיישבים עפ"י יסודו. ונצוא אל הענין.

ב.

דברי האר"י דגם א"ק ואצילות הם זו"ן שהם ו"ק

וגם ה' פריצופי א"ק, גם הם נקראו זו"ן, שהם ו"ק, בערך הקודם אליו, צדברי האר"י דלהלן מצואר, דהא"ק נחשצ לזו"ן צערך הקודם אליו, וא"כ היינו שהוא ו"ק, דכל זו"ן הוא ו"ק, שזהו ענין הזו"ן דהוא חסר, ולריך לפרלופ הקודם אליו להשלמת ג"ר שלו, וכפי שנתצאר צזו"ן דאילנות.

ודע כי תמיד כשאומרים צפרלופ דהוא ו"ק, הכוונה היא לז' הספירות תחתונות, חוץ מהמוחין שהם הג"ר, ולא לז' צלצד. ואף שנקרא ו' קלות, הכוונה צזה הוא לז' קלות דז"א, הכוללים עמם המלכות, שהיא עטרת היסוד וכלולה עמו, לכך נקרא ו"ק, אצל הכוונה לז'. וזכור זה לכל המשך סוגין.

ובמ"ש הרב בשער ההקדמות בדרושי א"ק (דף ט'), וז"ל "ועתה יתבאר ענין אחד נמשך מן האמור, והוא, כי שם אדם אינו נקרא אלא הזכר והנקבה, שהם זו"ן, שהם מ"ה וז"ן, (כינוי שם אדם, משמעותו הוא לפרטוף מתוקן, מהתכללות, של מ"ה וז"ן, דהיינו דבר ומוק). ונמצא כי א"ק, הוא זו"ן, מ"ה וז"ן בערך הקודם אליו, ודי בזה, ויש בו כללות ע"ב פ"ג מ"ה ב"ן. שצריך עלמו, נפרט הא"ק לעסמ"צ שהם י"ס שלמים, ובן בחי' אורות היוצאים ממנו, שהם אורות אח"פ, והנקודים, בולם יחד הם זו"ן, כלול מע"ב פ"ג מ"ה ב"ן, ונתבאר דהא"ק צעלמו, הינו זו"ן לשלמעלה הימנו, וביאר לך דהיינו שהוא ו"ק, המקבל השלמת הג"ר מפרטופים שעליו, (והכוונה לג' פרטופי עולם המלבוש, המתבארים בדרושי מהרי" סרוק, שמס' מקבל א"ק הגח"י שלו, וכפי שנתבאר בס' חסדי דוד אות ע"ו, ונתבאר לעיל בסוגיה דערכין ועיין ציבורים כאן צעמ"ז) כ"י. אך יחד עם זאת, שהוא ו"ק, ה"ה נפרט ונחשב לעסמ"צ צורך עלמו. ועתה מתבאר האר"י, ענין זה, גם בעולם האלילות.

והנה מ"ה וז"ן שבהם, ר"ל מ"ה וז"ן שמתוך עסמ"צ דא"ק, שהם נקרא אחרי התיקון עולם האצילות, הוא בחי' זו"ן של אלו ההארות היוצניות, המ"ה וז"ן של אורות חילוניות דא"ק, ולכן נקרא אדם דאצילות, דאדם הינו מ"ה וז"ן, ולכן אינו מתפשט אלא מהטיבור ולמטה, דא"ק דזכו מקום זו"ן, ובן אדם זה דאצילות, כלול ע"ב פ"ג מ"ה ב"ן, והמ"ה והב"ן שלו, שהם זו"ן אצילות יוצא מטבור א"א ואו"א משם ולמטה ע"כ

עיונים והוספות

תיקונו מג' עולמות שלמעלה הימנו, ואין לזה ביאור אלא, כשאתה מפ' הכונה לג' עולמות המלבוש, וכפשנ"ת לעיל בסוגיה דערכין, בשם החסדי דוד, בסי' ע"ו.

ועוד יש הוכחה לזאת מדברי האר"י בש' האקדמות דף י"ב ע"ב, שמדובר שם בסוד הצימצום, שמדבר בצימצום שני – והוא בעת שעלו האורות דנה"י דא"ק, ללמעלה מן הפרסה ושם כתב בול"ל, "וכנזכר בצמצום ראשון", ותמוה שהלא צמצום ראשון, הוא הצמצום שנתבאר תחלת ע"ח שנסתלק האור לצדדין, ונעשה חלל ומקום פנוי, ושם הלא נסתלק האור לגמרי, ואיך דמה צמצום שני לזה, וע"כ שהוא עפ"י המבואר בכתבי מהר"י סרו"ק, דעפ"ה, עולה דצימצום ראשון הוא מקום נה"י דעולמות המלבוש, (וע"ע מש"כ בעני"ז בס' ים החכמה תשס"ח, עמ' ע"ט).

כט. וכמ"ש בש' ההקדמות וכו' גם הוא זו"ן בערך הקודם אליו.

ויש לציין, שכאן אחד מן המקומות, שמתבאר בעקיפין בכתבי מהר"ו ענין עולמות שלמעלה מא"ק.

שהרי ידוע דהרח"ו התחיל לבאר ראשית ההשתלשלות מא"ק ואילך, ואילו בכתבי מהר"י סרו"ק, (שהיה תלמיד האר"י קודם מהר"ו והלך לאשכנז) מבואר הרבה דרושי עולם המלבוש, שהיא עולמות למעלה מא"ק, והנה בכאן ובעוד איזהו מקומן מוכח שגם מהר"ו קיבל מעולמות שלמעלה מא"ק, אלא שהעלים הענין, לרוב סודו, שמדובר בעולמות גבוהים כ"כ.

וההוכחה בכאן, שאם אמרת דא"ק הינו זו"ן לשלמעלה הימנו, א"כ הינו כבחי' זו"ן שמקבל

האר"י שם צשער ההקדמות. ונמלא ח"כ שהאלימות, הוא גם כן ע"ז הדרך, שעם שהוא ו"ק דא"ק, הרי ו"ק אלו נפרטים לי"ם של עלמס, ומתוך י"ם אלו ישנו הו"ק שלהם, שהוא הינו זו"ן דאלימות, וגם שם צאלימות מקומם של אלו הזו"ן, היינו מטיצורא דאריך ולמטה ורצינו צא לפרע ציחור דצרי האר"י צהרצצה, והעולה מהם.

ג.

המתבאר ומוכח מדברי האר"י הנ"ל

הרי נתבאר היטב, מה שכתבנו, כי אפילו א"ק עצמו, הוא זו"ן שהוא ו"ק, מ"ה וב"ן, בערך הקודם אליו, ואלו המ"ה וב"ן הכוללים שבו, נפרטים לעסמ"ב, שהם י"ם, שהם ח' פרצופים שבו. כללות הא"ק, הינו מהמ"ה וב"ן של פרטוף הקודם אליו, (וכנ"ל מהסדי דוד אות ע"ו, דהכוונה לג' עולמות המלבוש, המתצארים צדושי מהר"י סרוק).

ב"ן בפנימיות, וכעד"ז בחצוניותו, שנפרטים לעסמ"ב, שהם י"ם, שהם ח' פרצופים שבו. דכן עד"ז צאורות, המאירים צחלונות א"ק ונקראים ענפי הא"ק, והם אורות אח"פ ועקודים ונקודים, המאירים מנקצים דא"ק (וכמזכר צחסדי דוד דמה שאין מאיר לחון זה הנקרא פנימיות א"ק, והמאיר לחון שנחכנה ענפי א"ק, זהו הנקרא צחינת חילונות הא"ק), וכל אלו הינם גם מ"ה וב"ן דהעליון, אך צערך עלמס נפרטים לי"ם שלמים שהם ה' פרצופים, וכונתו דמוכח צזה, הסתכלות חדשה, המתצארת והולכת בהמשך הדברים.

שהלא צפשוטו הענין מתמיה. שהלא אתה מדבר צא"ק, שבו ידענו מכ"מ צכתצי האר"י, שהוא פרטוף השלם והכולל, שמלציש לכל קו דאוא"ס, והוא ראשית כל ההשלטנות ונחשצ לשלם צי"ם. ויותר דהרי צכ"מ המשמעות הפשוטה היא, דיש צו כל ה' פרצופים, והוא מורכצ מגולגלתא ועסמ"צ שלימים, ואיך ח"כ ימלא כאן דצצרי האר"י לומר דהינו ו"ק, ומחשצו האר"י כפרטוף חסר הנלך להשלמה.

ואמנם שמתצאר לך צזה, דניתן לחלק צפרטוף אחד, ולומר צו דאף שצערך עלמו, הינו ודאי עסמ"צ שלם, מ"מ יחד עם זאת אצי צערך העליון אינו אלא הו"ק שלו, והנה מוכח יותר ויותר צזה, מצנין דכללות עולם האלימות כדלהלן.

ואותם המ"ה וחב"ן הפרטים שהם זו"ן שהם חו"ק בחיצוניותו המתפשטים מטיבורו ולמטה נפרטים מהם לעסמ"ב שהם י"ם, והם ח' פרצופי האצילות המלבישים לא"ק מטיבורא דיליה ולתתא, ואינם רק זו"ן שהם ז"ק, אלא שנפרטו לי' ומהם נעשו עתיק וא"א ואו"א וזו"ן דאצילות, ומצואר שוב דכל צנין ד' ספירות דכל האלימות הינם מהמ"ה וב"ן דחילונות א"ק, אלא שצאלימות הרי נפרטים לעס"צ שלימים י' ספירות דאלימות. ורצינו מפרע צפרוטרוט סדר התהוות האלימות מאלו המ"ה וב"ן.

ובתחילה יצא שם ב"ן, שהוא ז"ק, שהם מ"ה וב"ן דב"ן דא"ק, והם ח' מלכים דמיתו, ואינם רק ד' מלכים, והם עתיק וא"א ואו"א וזו"ן דב"ן דאצילות.

ונמלא ח"כ דהיו רק צ"ן לצד שאינו אלא ז"ק ומחמת כך נחכנו ז' מלכים והם הז' הנקראים ז' מלכים דמיתו אלא שהם כוללים בתוכם את כל הי"ם דאילות, [וכ"ה שיעת רבינו, גם להלן צכ"מ דהז' מלכים דמיתו כוללים לכל הי"ם גם להג"ר, ועוד יצואר אי"ה].

ואח"כ בתיקון יצא שם מ"ה החדש שהוא ו"ק דזו"ן, שהם מ"ה וב"ן דמ"ה דא"ק, ונפרטו גם הם לעסמ"ב ע"ד הנ"ל, ובירר ותיקן לע"ב פ"ג מ"ה ב"ן דב"ן, במ"ש בע"ה. ונמלא שוב דהמ"ה החדש המתקן וצונה לכל אילות אינו אלא ו"ק שהרי הוא מ"ה דא"ק ומתקן לכל י"ם דאילות. והנה מוכח לך צזה יתר ויתר, שהרי כל האילות שהוא ה' פרזופים של י' ספירות שלימים, צרור לך צזה להדיא צכ"מ, דאינס אלא המ"ה והצ"ן דהא"ק, ואינס ח"כ אלא הו"ק דהא"ק. ויתרה ע"כ, שמתחלה לא נקראו כל הי"ם של אילות, אלא ז' מלכים, וכללתם צז' מחמת דהם ז"ק דהעליון. והנה יתמה עליך יותר ויותר דממנ"פ, האם י"ם שלמים הוא האילות, או שהינו רק ז' ורק ו"ק.

וכאן מוסיף רבינו להביא ממ"א דצברי האר"י, ששם מצואר הוכחה ועי"ז דאילות, להדיא ממש.

ד.

ראיה מהדמיון להיכלות דבריאה

ובין מבואר בדרוש א', משער מ"ד ומ"ן, (ע"ח ש' ל"ט) כי לא ילאו רק ז' מלכים, אלא שנפרטים לעשרה, ע"ד ז' היכלות שהיכל העליון כולל לג', והאחרון כולל מצ'. שם צע"ח, מדבר צנוגע לז' מלכין דמיתו, צזמן עולם התוהו, וכתב, ז"ל, "ואע"פ שהם ז' מלכים עכ"ז הם י', אלא שהם ע"ד ז' היכלות אשר נזכר צפ' פקודי, שהם ז' היכלות, והם י' כי היכל העליון כולל ג' היכלות, ותחתון כולל מצ', וכן העיין צכאן שהם ז' מלכים והם י' ע"ד הנ"ל".

ומצואר דהז' מלכין, כוללים בתוכם י', שהם נפרטים לעשרה, על אותו הדרך שמלינו צסדר ההיכלות, שהינס גם כן ז' הכוללים בתוכם י', וההיכלות הגזכרות צפר' פקודי, הוא צהיכלות די' ספירות דצריאה, ועינים הוא כמצואר צע"ח ש' מ"צ דלכל ספירה (שצכל העולמות), יש לה היכל שלה שצתוכה נמלאה זו הספירה, והוא כעין צית שלה, (והוא ע"ד אדם התחתון שנמלא צתוך צית שלו, מצד הצדשין שעליו, וכך גם הספירות יש להם צחי' נשמה וגוף, ולצוש צית, עי"ש).

וצהר שם, פירט שמות ההיכלות די' ספירות דעולם הצריאה, ומצאר שם דאע"פ שהם י' ספירות, מ"מ ההיכלות שלהם הינס רק ז', דהי' נכללים צתוך ז' ע"י דההיכל העליון כולל לכל הג' ראשונות, וההיכל העליון כולל לצ' ספירות אחרונות. ואמר לך רבינו האר"י, דהי' ז' המלכים, כוללים בתוכם י' ג"כ עז"ה שהי' נכללים צתוך הז'. והנה נמלא לך מפורש דצבריו, דאף שתמיד אמרנו ז' מלכים דעולם האילות, מ"מ הרי הם כוללים בתוכם י', ועוד דימה זאת לסדר התכללות שצז' היכלין דצריאה.

והדבר תמוה, דמה מקום יש לדמיון ציניהם, שהתם בעולם הצריחה, מדבר כזר צמלצ דתיקון, ויש שם י' ספירות שלימות דצריחה, אך מלד ההיכלות הינם נכללים בז', ואילו הכא דאלימות איירי, צמנ דתהו, שהגם עדיין חסרים, ומלד זה הינם ז', הצריכים להשתלם לי'. וא"כ איך אמרת שהם י'. ועוד יותר איך דימיתם לי"ם דצריחה, ששם הם י' גמורים בערכם. וע"כ מתצאר כאן, יסוד הזה, דכל ו"ק הינו בעלם י"ם, וש"א"כ כל י"ם דאלימות מתכללים בתוך הו"ק שלהם, אלא שקודם התיקון הינם ניכרים כו"ק, ולאחמ"כ הינם נפרעים לי"ם, וכדיבואר.

ה.

הוכחה נוספת ממ"ש האר"י בזו"ן דאצילות

ובין נתבאר בפ"ח משער מוחין דצלם (ע"ח שכ"ג), כי שם צ"ן, שהם הז' מלכים לצד, יש בהם רפ"ח, שהם עסמ"צ, והיא לסיבת כי הו"ק נעשו י"ם גמורות עי"ש, והנה אס עוד כה, הוצאו ההוכחות, מגדרי כלל האצילות ומא"ק, הנה כאן נתוסף לך הראיה בענין, צו"ן דאצילות גופיהו, שנאמר בהם תמיד דהם חסרים, ולריכים להשתלם צג"ר. והוא דשם איירי האר"י, צספירות חילוניות דז"א (וצא לצאר, דשונה הוא הכתר דז"א, וזה שהוא אינו חלק מתוך הספירות דז"א אלא הוא ממש חלק מאימא), וציאר שם האר"י, "ולכן תמלא, כי הם ז' מלכים לצד, ויש בהם רפ"ח נילולין, שהם ע"צ ס"ג מ"ה צ"ן, לסיבה הנ"ל, כי הו"ק נעשו י"ם גמורות דחילוניות, ומתחילים מחכמה שהוא ע"צ, ולא מן הכתר הנ"ל".

וממלא מצואר להדיא דהז' מלכים, צמלצ של שצירתם שמנינו בהם אז רפ"ח נילולין, ופרטנו אותם צד' שמות עסמ"צ, הינם גופא י' ספירות שלמים, ושרק מלד זה יש בהם עסמ"צ, דהע"צ וס"ג שבהם הינם הע"צ וס"ג דחו"צ, ומצואר שכזר צעת השצירה, שהם נמנים כז', כזר אז נמנה בהם ע"צ וס"ג דחו"צ, והם הם החו"צ דז"א דאצילות, הצאים לו צעת תיקונו. וכמש"כ האר"י "כי הו"ק נעשים י"ם גמורות דחילוניות", ולהדיא וזה, דכזר צעת שהם ו"ק רואים בהם כזר י"ם ומתפרט בהם שמות דע"צ וס"ג (וכפי שעוד יצאר רציו להלן ענין הע"צ וס"ג הללו), ושהע"צ וס"ג הללו הם הם החו"צ, העתידים לצוא לז"א הזה.

ואין לענין זה ציאר, אלא ע"ד היסוד הנ"ל שצונה רציו והולך, דהו"ק הם עלמם י"ם, וצתוכם מונח הג"ר שניתוספים וצאים עליהם.

והנה מתחילה ראינו יסוד זה בא"ק, מלד זה דהא"ק נקרא זו"ן, ונתחדד הענין בכללות האצילות, ממה שהי"ם דאצילות כלולה בז' מלכים מלד שכולה היא זו"ן דא"ק. ויתרה מזו, ראינו זה להדיא צמוגע לאצילות, צמה שדימה האר"י את הז' מלכים דתהו, לז' היכלין דצריחה, וכנ"ל.

ועתה נתוסף לך זאת להדיא, צו"ן דאצילות, שנאמר צו צכ"מ דחסר הוא, ואמר לך האר"י צו, דהוא צאמת י"ם, ויש צו עסמ"צ, והם העסמ"צ דהרפ"ח. וחזית דהו"ק צעת שהוא ו"ק יש כזר לראות צו הי"ם, שיהיו צו צעת תיקונו והגדלתו, וד"ז דורש ציאר גדול, להצין

חידת הענין, איך זה ומה זה שהוא ו"ק והוא גם י"ס, ומהי הצנת זה הענין. ועתה יבאר רבינו, צתמלית הדבור, אך הוא נקודת הענין, ושורש ההסברה שלו כולו.

ו.

ביאור הענין ביסוד הדרש, דהי"ם מונחין בתוך הו"ק, והוא מבח ביאור ענין עלית הפירקין

והיא לסיבת כי התרין פרקין עלאין, עלו ונעשו חב"ד, ופרקין עלאין דנה"י נעשו חג"ת, ובמ"ש לקמן בע"ה. ור"ל דתריין פרקין עלאין דחג"ת, הם עלמס נעשו חצ"ד. ופרקין עלאין דנה"י, הם גופיהו נעשו חג"ת. ונמלא שהו"ק עלמו נהפך לי"ס.

וביארור הענין, שיסוד הענין הוא צהצנה הנכונה שמצאח ומחדש רבינו צענין הגדלת הפירקין, והיינו שהרי ידוע ונתצאר צדצרי האר"ז"ל, הסדר צהגדלת הז"א מו"ק לי"ס צהמשכת המוחין, שהוא ע"י הגדלת הפירקין. ור"ל דהנה הלא ידענו דכל ספירה נחלקת לחלת פירקין (כיד ורגל של אדם שיש צהם תלת פירקין), וכשנמשך לו המוחין, אזי מוח החכמה דהוא מח ימין, מתפשט צלד ימין, ומתחלק צאופן דתריין פרקין עלאין דחסד מלטרפים עם פרק עליון דחכמה, ועולים להיות ספירת החכמה, ופרק תחתון דחסד מלטרף עם פרק אמלעי דחכמה ועם תרי פרקין תחאין דנלח, להיות ספירת הנלח. ועד"ז הוא צלד שמאל צמח הצניה עם גצורה והוד, וכן עד"ז הוא צקו אמלעי, צמח הדעת עם הת"ת ויסוד, וכמבואר וידוע כ"ז.

והנה כפי המוצן, מדצרי האר"י, נראה הצנת הענין כפשוטו, דהמוחין הינם ספירות נוספים המתוספים וצאים לו"ק, ומתחלקים צהם על סדר חלוקה הנ"ל, וצהלטרף יחד ג' הנוספים עם הי' שכצר ישנס, נשלם צזה הז"א לי"ס.

וכאן הוא נקודת הענין דשמעתין. והיא שצצרת רבינו, המבוארת כאן, צקולר הרמז ונתצאר להלן י"ג ע"צ ד"ה גם הו"ק, שאין תפקיד המוחין הצאים, להתוסף ולהלטרף עם הו"ק הישנים, אלא תפקידם הם, שהם צצחי אור המצכך הכלים, שע"י מצדכך הז"א ונגדלים פירקין שצו, להעשות תרי פירקין עלאין דחסד מח החכמה, ועד"ז צהצדככות שאר פירקין.

וזש"כ והוא כי התרין פרקין עלאין דחג"ת עלו ונעשו חב"ד, ופירקין עלאין דנה"י נעשו חג"ת, ובמ"ש לקמן בע"ה, וכוונתו למה שציאר להלן י"ג, דמה דפועלים המוחין, הוא להפוך תרי פרקין עלאין, מדרגת חג"ת למדרגת חצ"ד, והוא ע"י הזיכוך המגיע להם מאור המוחין. וכן עד"ז מצככים המוחין את הפרק עליון דנה"י, להתעלות ולהפוך לחג"ת.

ויתצאר זה צמשל מתלמיד שנתקשה מאד צלימודו, מוחו היה סתום מלקלוט, ונראה היה כי אין לו כלי קליטה והצנה כלל. והיה כעצור זמן, פגשנו צו והנה נפתח ליצו ומוחו, והתהפך למליון מאד צלמודיו, עד כי נתעלה להחשצ כצחיר התלמידים. והנה ודאי לא צאו אליו חושים חדשים, כמקוצל מצעה"ת, שאין מרכיצים לאדם ראש חדש מן השמים. ולכשתתענין מה זה היה עיימו, תתוודע, כי צא לו זה ע"י רצו שלמד עמו צחצרותא והאיר לו פנים עד שנתעדנו חושיו, ונגלו וילאו כשרונותיו הצצויים, ונתגלה כמליון מאד.

וכך צעניינו, שזהארת המוחין הצאים מפרלף עליון, מזדכך הפרלף התחתון, ונתגלה שלמות האור שבו. ונמצאת אומר לפי"ז, דאזתם שצאו לצסוף, כבר מתחילה היו כאן, והיו כלולים בתוך ו"ק דמקודס, אלא שחסרו ו"ק זיכוך שיאיר צהם מליאות הי"ם שצהם, והוא צדוגמת קטן הנולד, שצאמת כבר בלידתו, יש צו את כל האצרים, ואת כל הקומה שיהיה צו צגדלותו, אלא שצריך להגדילם ולפתחם ולהציאם אל שלימותם, וכך כל ו"ק הוא צדוגמת זה, שכלול כבר מכל מליאותו העתידית, אלא שצריך אור המוחין שצביל להאירו ולגדל את שממלא צו.

וצזה נתצאר, מש"כ צאר"י דרפ"ח כוללים צתוכס י"ם, דאכן הרפ"ח שהן ו"ק, צתוכס ממש מונה כל הי"ם דז"א דאצילות. וכך גם שפיר מתצאר מש"כ האר"י דהז' הינס צדמיון ההיכלות, שהם ז' הכוללים כל הי", דה"נ ודאי אף שהם ז' מלד שהם ו"ק, מ"מ ה"ה כוללים צתוכס כל הי" דכל ו"ק כולל צתוכו כל הי" שלו. וזהו הענין הנתצאר צכלל האצילות שהוא ז' מלכים, מחמת דהוא ז"ן, אף מ"מ יחד עם זאת הרי הוא נפרט לי' ספירות.

וצזה הוא גם הציאור השלם, למה שמצואר צדצרי האר"י צשער ההקדמות, דהא"ק הוא ו"ק צערך העליון, וי"ם צערך עלמו, ועד"ז גם האצילות הינה הו"ק מ"ה וצ"ן דא"ק ונפרטת לי"ם צעלמה.

דהשתא דנתצאר דכל י"ם הצא לכל פרלף שהוא, הוא צא מתוך ו"ק שבו, והו"ק הוא שנתגלה לי"ם, א"כ עד"ז שפיר להצין מליאות דהוא ו"ק צערך עליון וי"ם צערך עלמו, דצאמת כל ו"ק הינו מליאות די"ם, אלא דצערך דהעליון, אזי פרלף שלמטה שמוטט יותר צאורו נחשצ הוא רק כו"ק, אף צערך עלמו דהיינו צערך האור של דרגה שהוא צו, הרי י"ם שבו נראים ונגלים כ"ם שלמים. ועתה מכח יסוד הנתצאר צא רציונו לפ' ולישצ ענין מוקשה, צעקרי ענין הרפ"ח.

ז.

עפי"ז מבואר ענין הע"ב וס"ג שברפ"ח

ונמצא, כי החו"ב שהם ע"ב ס"ג דב"ן, הנמנים בכלל רפ"ח. הרפ"ח מורכבים מד' שמות עסמ"צ כמצואר, והע"צ והס"ג שצהם, הלא הם ע"כ חו"צ שצהם, דכל ע"צ וס"ג הינס שמות חו"צ, ועפ"י הנתצאר יתיישצ להצין כי גם הם מכלל אורות דמלכים שנפלו לבי"ע, והיינו דהלא כפי הידוע ונתצאר, הלא הז' מלכים הנופלים, הינס מלכי הזו"ן מדעת וחסד ואילך, ואין החו"צ צכלל, וא"כ קשה מאד, איך החשצנו הע"צ וס"ג צין הרפ"ח שנפלו, והרי הם שמות דחו"צ, וא"כ אינס צכלל המלכים הנופלים. אף עפ"י הנתצאר א"ש, דלפי"ז הלא הג"ר דז"א הגוספים אליו אחר התיקון, כלולים הם בתוך הו"ק הנצצרים, וכגוף אחד הינס עממם, ושפיר אפשר ליתן לז' מלכים הנופלים שמות ע"צ וס"ג, שהם חו"צ דז"א, הכלולים צהם. ואינם או"א שנפלו אחוריהם באצילות עצמה. שאין מקום לצוא ולפרש דהכוונה צע"צ וס"ג הללו, לאו"א דכללות האצילות, ואע"פ שהם לא נפלו, נפרש שהכוונה הוא לאחוריהם שנתצאר דהם נפלו צאצילות עלמה. כי אם הם היו, איך אנו מכונים בק"ש להעלותם

מבי"ע, דהלא צפסוק ראשון דק"ש שזכר הכונות שזשס, יש הכוונה לעלות הרפ"ח, ושם נאמר דהכוונה היא להעלותם מצי"ע (וה"י גם צכ"מ שיש כונת עליית הרפ"ח), וא"כ לא יתכן שהע"צ וס"ג העולים זכר הרפ"ח, הינם אחוריהם דאו"א, שהלא הם לא נפלו לצי"ע, ואיך יהיה הכוונה להעלותם מצי"ע. וע"כ לפרש הענין, כמשנ"ת, דהכוונה צהע"צ וס"ג הללו להג"ר דז"א, הכלולים צז' מלכים, וכנ"ל, ועי' צביאורים הרחצת הענין. ל

עיונים והוספות

וע' באיפה שלימה (ש' רפ"ח אות ה') שהעתיק שם הג"ה השמ"ש הנ"ל, מע"ח כת"י, ושם נוסף בלשון הרש"ש בסופו בזה"ל. וע' בהקדמת רחובות הנהר, כי שם ביארנו עני"ז היטב, כי ע"ב וס"ג אלו הנמנים בכלל הרפ"ח, הם מכלל אורות המלכים שנפלו לבי"ע. ואינם א"א ואו"א שנפלו באצילות עצמו, כי אם הם היו איך אנו מכונים בק"ש להעלות מבי"ע עי"ש היטב, עכ"ל השמ"ש. ושם באש"ל, הוסיף לבאר 'וע' שם בהקדמת רחובות, שכתב שעלו ב"פ עלאין דתו"ת ונעשו מהם חב"ד הרי שו"ק יש בהם עסמ"ב", עי"ש המשך דברי האש"ל. והיינו שע"פ מש"כ, הוסבר הענין באופן נפלא, דלהמבואר נמצא, א"כ שהג"ר הבאים להתוסף ולהמשך לז"א המתקן, הנם עתה מכלל ומתוך הז"א, דהו"ק כולל בתוכו כל הי"ס, וא"כ הע"ב וס"ג הנם החו"ב דז"א הכלולים בתוכו בעת שנפל לבי"ע.

[וע' באש"ל ש' רפ"ח פ"ד אות א', שמעתיק שם הג"ה השמ"ש שם, שמקשה על דברי הרב, עי"ש, וכתב עי"ז האש"ל 'ודבריו אלו הם לפי הס"ד דמהרח"ו ז"ל, לעיל בפ"ב. אבל לפי האמת הע"ב וס"ג, הם בחי' חו"ג עצמם של המלכים, שנעשו מהם אח"כ חו"ב דז"א, וכמ"ש הרש"ש ז"ל עצמו בהקדמת רחובות דף ב' סע"ב יעו"ש].

ובאמת דיש כאן מקום לשאלה יסודית, בהאי ענינא. דהנה מצד אחד אנו מכונים בהעלאת רפ"ח גם בשביל להביא המוחין, וגם בשביל

ל. ונמצא כי החו"ב, שהם ע"ב ס"ג דב"ן. בארנו כבר בפנים דבכאן בא רבנו לישב ענין מוקשה, מגופי הענינים דהשכירה וכונת העלאת רפ"ח, ועפ"י היסוד שביאר עתה בא הענין על פתרונו הפלא ופלא.

והנה בגוף הקושיה, האריך בה רבנו במ"א והוא בהג"ה השמ"ש ע"ח ש' י"ח פ"ב.

והענין דהנה הלא פשוט הוא בכ"מ דע"ב ס"ג, הנם שמות דהחו"ב. וא"כ כאן איך כתב רבנו האר"י בענין הרפ"ח, דע"ב ס"ג הנם השמות דמלכי החסד והגבורה הנופלים בכלל הז"מ, והלא החו"ב כלליים דאצילות לא נפלו לבי"ע כלל אפי' אחוריהם, ואלו חו"ב דז"א לא יצאו עדיין, ואיך בא כאן שמות דע"ב וס"ג, ומה ענינם לחסד וגבורה.

והנה רבנו האר"י, האריך בענין שם ב"ש רפ"ח, (ע"ח ש' י"ח), פ"ד ותו"ד שם הוא, שהחסד והגבורה, לאחר התיקון תפסו מקומם של או"א מקודם התיקון, ולכך קבלו שמותם. ועי' האריך להקשות שם בהג"ה השמ"ש אות א', גם על גוף חידוש דהאר"י שם שהיה שינוי גוף הענין במקומם של או"א, וגם הרחיב להקשות הקו' הנ"ל ולבאר שאין אפשרות לפרש אלו הע"ב וס"ג, דהם ע"ב וס"ג דז"א.

והיינו, שרבנו הרש"ש נקט לפ"ד דפשוט הוא, דשמות ע"ב וס"ג הנם שמות דהחו"ב דייקא, ואין להם שייכות להיות בעצם שמות דחסד וגבורה ולכך, לא הספיק לו תי' דרבנו האר"י.

לפי שהג"ר דו"א בעצמם לא יצאו, משו"ה הדעת אינו עולה בשם, שאינו כ"א ענפי הג"ר שנקראים הארה בעלמא, כמבואר בשכ"ג פ"ו יעו"ש. ולפיכך לא מנה אותו בכלל המלכים כ"א התחיל מן הח"ד ולמטה וא"ש. וכונת תי', דמאחר והדעת הינו בכלל המלכים הנשברים, והדעת נחשב גם לחלק מהג"ר, דמוגדר בל' האר"י כו"ק דחו"ב, א"כ הינו חלק מהחו"ב, ולכך מאחר דבכונת העלאת רפ"ח כלול גם העלאת הדעת, הרי"ז העלאה גם מהחו"ב, וזהו מ"ן שלהם. (ובזה מבאר דזהו הטעם, למה שלא מנה האר"י את מלך הדעת בכלל חשבון הרפ"ח, משום שהוא הע"ב וס"ג).

אמנם תי' זה תמוה לכאו', ויל"ע בכונת האש"ל כאן, דהרי אנו מכונים בכל הרפ"ח כולם ולא דוקא בדעת, ולא נתיישב בדבריו למ"ל זה. ואולי שכונתו דמכיון דהדעת נקרא גם נשמת הו"ק, א"כ מציאותו נחשבת שכוללת בתוכה את כל החג"ת נהי"ם, וע"כ יש לכונן בכולם. ומ"מ עדיין תמוה דבכ"ז לא פועלת, אלא לפרש מה הם המ"נ דהחו"ב, דאמרת שהדעת הוא ו"ק שלהם. אך מה נענה בנוגע לכתר דמה הוא המ"ן בשביל. והנה במקום אחר, מצינו לאחד מן האחרונים, [כמדומה אולי בש"ש] לישב בזה הקושיה, עפ"י היסוד שמבואר בכ"מ, (והאש"ל ביאר זה ג"כ בכ"מ) לפרש התמיה ע"מ דמבואר דבשעת בנין עולם התיקון היה ג"פ ענין התיקון בעתיק ואריך דהאצילות. ותמוה, שהלא בעתיק לא היה כלל פגם משבירה ומה תיקון יצטרך הוא, יחד עם הו"א.

והתשובה לזה מבואר מבו"ש (ש"ב ח"ג פ"ז) שמבאר דקודם השבירה היו ספירות הו"א, ע"ד יין שמן דבש חלב, המעורבים יחד בכלי אחד, דגם כאן היו כל ספירות דאצילות מעורבים יחדיו, ובספירות דו"א הוי בהם חלקים השייכים לעתיק ואריך וכו'. ולכך חלק מבנין התיקון, היה גם ענין העמדת כל ספירה על מקומה,

הכלים דחב"ד. והדבר תמוה, איך יתכן שניהם יחד. אך ביסוד הנ"ל, יהיה אפשר להסביר הענין, דהרפ"ח משלימין הכלים, בתור שהוא ו"ק, ואח"כ עושים על זה עלית הפירקין, לעשות לו חב"ד, ולא שמעלים מבי"ע כלים דחב"ד, שלא היו לו מקודם, שהם אינם חלקים מהו"ק, אלא הכלה וא מחלקי הו"ק. וההבנה בזה יהיה שמסתכלים בזה, במצב של חלוקת הפירקין בעוד שהם מבי"ע, ואז מוציאים מתוכם הנפש רוח, באופן זה. וכשבאים להמשיך לו נשמה, הרי נראה אז הו"ק באופן שאין עוד חלוקת פירקין, ועושים ע"ז חלוקת הפירקין, ונמשך לו חב"ד, והוא ענין דק וקצרנו בזה הרבה, במה שיש פה לפלפל הרבה, ואכ"מ.

ובהכא מהאי כללא ארוח לן ללישב עוד קוש' אלימתא, שדשו בה כבר גדולי המפרשים. ובכולם רבנו הרח"ש בעל איפה שלימה, בשער הניקודים פ"ז אות ב' בסופו, וז"ל שם, גם הותר לנו מה שיש קצת להקשות, והוא כיון שג"ר דו"א לא יצאו האיך אנו מבררים לצורך ג"ר דו"א מבי"ע, ע"כ. ותוכן הקו', שהרי מבואר, דעיקר עבודתנו הוא להשלים הנח"י לו"א, שבעת התיקון, לתקן הו"א בנפש רוח שלו, ואנו באים להשלים לו הג"ר, והיינו להשלים הנח"י שלו. [ובאופן כללי בעבודה בימות החול נמשך לו הנשמה, ובשב"ק עד מוסף נשלם החיה, ובמנחת שבת נשלם היחידה, וע"ז סובב כל הכונות]. וע"ז בא סדר הכונות דמכונים להעלות רפ"ח שהיה למ"ן לצורך המשכת מוחין שהם הג"ר. ותמוה, דמה לרפ"ח עם אלו הג"ר, ואיך יהיו הרפ"ח שהם הו' הנופלים מ"ן, שמהם יתברר, יתהפך להיות המוחין שהם ג"ר דו"א, הלא הרפ"ח הנם הו"ק לבד, ואלו הג"ר לא יצאו כלל מעולם, ומה יהיה מ"ן אליהם.

והנה האש"ל גופיה כתב שם ליישב, וז"ל אמנם במש"כ הרב ז"ל כי הדעת הוא ז"ת דחו"ב, יתורץ זה שכבר היה הדעת בזמן המלכים אבל

ח.

ביסוד הזה מתקבל הבנה מחדשת בכל קומת החשתלשלות, ובתפקיד עבודתנו בהם באופן כי כל הנאצלים מראש א"ק עד סוף העשיה, כולם בחי' ו"ק, שהם זו"ן, מ"ה וב"ן, אלא שנפרטים לי"ם, שהם עסמ"ב, ואותם המ"ה וב"ן הפרטים, שהם חזו"ן הפרטים חוזרים ונפרטים לי"ם, ובעד"ז עד סוף העשיה.

והנה זכאן מסכס רבינו הענין, ומנצח תכלית כונתו צמה שרווח והואר לן צזה החידוש האחרון, וצזה נמלא פיתחא זעירא לעמוד על עומק ההקשר שצין כל הסוגיות, ההולכות ומתבצרות עד כאן. דמכאן עולה ומסתכם לך להצין, דאחר שנתבאר דכל הפרלופים והעולמות כולם מראש א"ק עד סוף העשיה, כ"א מהם הינו צחי' צ"ן לפרלופ שלמעלה הימנו, ואו"א לשלמטה הימנו, וא"כ כ"א הינו ו"ק דהיינו מ"ה וצ"ן לשלמעלה הימנו, ורק דבערך עלמנו הרי הוא נפרט לי"ם. וע"כ הלא עפ"י הנתבאר, משמעות הענין יהיה, שאף שהוא ו"ק דהעליון, ולריך לקבל הימנו מוחין, שעי"ז נתגדל להיות י"ם, הרי צעלם לאמיתות הענין הוא שצו עלמנו כצר כלול שלמות האמיתית שלו, והמוחין הצאין אליו אינם אלא מזככים אותו לגלות שלמות העמונה זו. וזה הסדר, נמשך והולך מפרלופ לפרלופ עד סוף העשיה, שגם פרלופי העשיה מתגדלים והולכים, עד שעולים להתכלל צאליות, והוא שלימות עליית הצירורים ותיקון הכולל

עיונים והוספות

אינו אלא ו"ק (יובן עד"ז כל הפרלופים כולם) וכל שבאנו הוא רק להמשיך לו מוחין שיהיו בבחינת אורות שבו שיאיר בזה הג"ר הכלולים בו. א"כ שפיר ודאי שיש לן להעלות הו"ק, בכדי שעי"ז ימשך מוחין לג"ר. דהג"ר הנם בתוך הו"ק, וכפי המובן מעלית הפירקין שפירקי הו"ק עצמם נהפכין להיות מג"ר, א"כ ודאי העלאת הו"ק הינו מ"ן לג"ר. שהם הנם הג"ר, ויתבאר לך לפי"ז, דבעת תיקון הז"א, נברר מתוך הרפ"ח, רק החלקים השייכים, לז"ק דהיינו לנ"ר שבו, וחלקי הג"ר שהם הנח"י נשארו בבי"ע. ועתה מוסיפים לברר ולהעלות מ"ן מחלקי הג"ר. [ואל תקשה עלן דא"כ זה את"ש בנוגע לחג"ת נה"י. אך הנוק' שבה וממנה אין דין דעלית הפירקין לג"ר, א"כ למה יש לכוין בהם הא ליתא, דמכיון ונחשב עתה כגוף אחד, ודאי עלינו להעלות כל הגוף, בכדי להעלות חלקי הג"ר הכלולים בו, וכמובן למבין.

להעמיד וליתן בכל ספירה את חלקיה השייכים לה הפזורים במקום אחר באצילות. ועפ"כ באים לישב גם לדידן, דעפ"י אותו יסוד נאמר, דגם בנוגע לג"ר פרטיים דו"א, יש ענין זה דחלקים מתוך אלו הג"ר נמצאים בתוך ז' מלכים הנופלים, ומעתה על חלקים אלו הם שאנו באים להעלותם בכונת הרפ"ח, שיהיו מ"ן להמשכת מוחין וג"ר. אכן דגם בזה יש מקום לתמיהה, דעדיין מנ"ל לומר עני"ז בג"ר דו"א דבשלמא, העתיק הכללי דאצילות, שאמרנו בו שיצא עם הניקודים, נאמר בו גם שנפזרו חלקים ממנו. אך בג"ר בז"א שכלל לא יצאו מנין לך שנפזרו הימנו חלקים, בז"ת שבו.

אכן דלפי היסוד שהאיר לן כאן רבנו, אנהרינן לעיינין להבין הענין שפיר ושפיר, דמעתה שהבנת דהג"ר הנם בעצם נמצאים וכלולים בתוך הו"ק, ובעצם כל כולו של הז"א בשרשו

(וכפי שנת' לעיל דף ז' ע"ב, צענין ישכיל עצדי ירום ונשא, שצ"ע עתידים להצטל, וע' ס' חסדי דוד, ארת ע"ו, איך הוא סדר עליית פרלופי הצ"ע, והמשכת המוחין להם).

ולאג"ל מתבאר דמשמעות הענין הוא דצטלס מתבאר, דצכל הפרלופים כולם, מונח זהם כבר שלימות שזהם מלכתחילה, וכל פעולת המשכת המוחין, אינה פועלת אלא להאירם ולזכרם, שיגלה שלימות האור שזהם, וכך הוא עד סוף פרלופי העשיה, והוא הענין המתבאר דכל תפקיד עבודתנו, וכל התכלית המיוחל צתיקון השלם המעשה להגלות צצ"א, הוא שיתגלה ויראה איך שכל המליאות כולה מריש כל דרגין עד אחרון הגמלאים בעולם הזה הגשמי, כל כולם אינו אלא המליאות דעלמות אלקותו הפשוטה, ואין עוד מלכדו כלל.

וזהו המתבאר צכאן, שכל המשכת המוחין, אינה אלא להאיר ולזכר הפרלופ התחתון, שיתגלה שלימות שצו, והיינו מליאות אור הפשוט הנמלא צו בהעלמה, דכל עולם ע"י הארת המוחין צו, הרי הוא מתגדל ל"ם ולקומת עולם שלמעלה הימנו. ועי"ז העולמות כולן נכללין זה בזה, ועולין ומתעלים, עד התכללות צאוא"ם הפשוט.

וצה גילה לך רבינו, עומק האמיתי להצין כל סוד ענין המוחין והייחודין הזיווגים וההמשכות, אשר על זה נתיסדו כל דברי רבינו האר"י ז"ל שהנה צפשוטו, מתבאר צכתצי האר"י, שתכלית כל הייחודין הינם לזווג ז"ן, ותכלית זיווג ז"ן הינה הולדת נשמות חדשות. והנה עדיין לא נדע מהו ענין הולדת נשמות חדשות, ומהו התכלית הגדול שצזה. ועתה יתבאר, דענין נשמות חדשות הוא זה הענין, שנשמות עניינם הוא גלוי אור אלקותו צצ"ע, ותכלית כל העבודה, להוסיף אור אלקותו צצ"ע, שעי"ז מזדכך הצ"ע, ונתוסף צו כח להתעלות ולהתבאר צכל חלקי נילופין שצו, עדי יתעלה כולו לקדושת האלילות, ויהיה נגלה אור אלקותו. עדי כי נגלה כבוד ה' וראו כל צשר יחדיו כי פי ה' דיבר צצ"א נס"ו. לא

עיונים והוספות

דהנה ודאי שהבא ליתן כבוד אלקי לאיזה מן הנבראים. ה"ה עוע"ז ח"ו, ואף שאתה אומר דהכל הוא אלקותו הפשוטה. אמנם מאחר ואנו בתוך המצב דההעלם, ומצד מציאות שאאנו שייכים אליה, אנו רואים בנבראים מציאות לעצמה, ואין נראה לעינינו בפשטות אלקותו בזה. משו"כ נתינת כבוד אלקי כהשתחוויה וכו' לאחד מן הנבראים יחשב כעבודה זרה, ח"ו. אך מצד מציאות האמונה נגלה לנו הידיעה האמיתית, דאין עוד מלבדו, ושמצד

לא. באופן כי כל הנאצלים, עי' מה שבארנו בפנים. והנה מתבאר בדברי רבינו אלו, היסוד שנתבאר הרבה בספרי החסידות, דכל תכלית התיקון והגילוי לעתיד לבוא ושע"ז הוא עיקר עבודתנו, הוא שיגלה דהכל בכל מכל הוא עצם אלקותו ית' שמו, ואין עוד מלבדו.

ויש להבין הענין על נכון, שיש המצב מצד הנראה והנגלה לנו, ויש מצב הנמצא בהעלמה,

לעיל, דענין האורך, עיקרו בא ליתן הציור וההמחשה לתפוס היחס והערך שמדרגה לדרגה, ונופל בזה גודל היראה, בהרגשתנו מיעוט אפסותנו אל מול גודל המאורות העליונים.

אך יחד עם זה יש הציור דהעובי, שנותן תפיסה אמיתית גם היא, להבין כי כל מציאות אלו האורות, אתנו פה הם נמצאים, וע"ד שאמר המגיד הגדול לתלמידיו "אצילות איז דא", אצילות היא פה, וזהו השגת דבקות האהבה הגמורה, וצריך ביאור רחב לכל זה. ומתוך כך עייל רבנו לבאר ענין דערכין, ואח"כ ענין הרפ"ח, ומתוך כך ביאר ענין השבירה והתקון, שהיא בהמשכת יחידה דא"ק שהוא אוא"ס, ואח"כ נתבאר שמעתין, דו"ק הוא י' ספ"י.

והכלל העולה מכל האי, שאחרי דכל העולמות הינם כולם ו"ק כל אחד לעליון ממנו, וכ"א מעלה בירורים לשלמעלה הימנו, דכך עולה שענין הרפ"ח הוא מעולם לעולם עד רום המעלות, שכ"א נחשב כשבור לעומת עליון הימנו, ומעלה לו הברורין להמשיך המוחין לתקנו. וענין התיקון הוא המשכת אור היחידה דא"ק שהוא בחי' אלקות גמורה, וזהו גם בכל עולם לפי ערכו. והתיקון הוא שעולה לאצילות ששם מאיר אור אא"ס, שהוא בחי' אלקות גמור. וזה נשלם עם הביאור, שכל ענין המשכת המוחין דג"ר והגדלת הפרצוף שנעשה ע"י העלאת הברורין, ענינו הוא לזכך הפרצוף התחתון שיתגלה שלימות והאור שבו, ואמיתות המציאות שלו, דהיינו עצם אלקות הנמצאת ונעלמת בו, וזהו בהעלאה מדרגה לדרגה בהמשך הזמן, עד לגמר כלליות התיקון בשלימות בב"א.

הבורא יש המצב דאתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם, שאין מציאות הבריאה פועלת בו כלל שינוי. וב' ידיעות אלו, הם משורש ענין דממכ"ע וסוכ"ע וענין יחו"ת ויחו"ע, שנתבארו הרבה בספרי חב"ד, ונתבאר שזהו מעיקר עבודתנו, שיתגלה אור הסובב בתוך הממלא, ונתבאר אצלנו בס' ים החכמה תשס"ח, ע' צ"ג ואילך, קחנו משם.

והנה ספרי החסידות ביארו זה, בלשונם בפשטות, דהיינו עצם הידיעה, כי הכל הוא אלוקותו, ושוה הנפעל מכל עבודתנו שיתגלה ויאיר בבירור עני"ז שאין עוד מלבדו. ורבנו הרש"ש, בא לבאר זאת בתוך משמעות הבנת חכמת הקבלה ובסגנונה, ע"י פלפול רב ועצום. וכל ספר ההקדמה הזאת מיוסדת על עני"ז. ולהבנת הענין בשלמות יש עוד לראות כל דברי הספר עד תומם. אך כאן נפתר כאן מעט הפתר, לראות השגת עני"ז. ומתבאר לך מעט, הקשר שבדברי הסוגיות שעד כה, ונבאר מעט.

ביאור המשכיות הסוגיות עד הכי: והנה פתח לן רבנו בענין פרצופי העובי, וכללות משמעות העולה מענין עובי הוא ההשגה להבין ולראות מציאות האלקות, וכל אורות הפרצופין. בהבחנה שאין המדובר על עולמות גבוהים ורחוקים, אלא כל מציאות אורות הפרצופים, הנם קרובה הנמצאת בהשתוות גמורה למקום שאנו עומדים, והוא רק ענין דזיכור אחר זיכור להשיג ולדבוק בפנימיות האור יותר ויותר.

וע"ד שבארנו עני"ז לעיל בדברי התורת חכם, ואמנם זה צריך עדיין ביאור רחב, ולא נדבר בזה עד כה. ובמ"א הארכנו בזה, אך על קצה המזלג זוהי נקודת הענין. ועל דרך שביארנו

ט.

ענין ערכין א"ש טפי להנ"ל

קרי נתבאר היטב מש"ל, כי כל פריצותי כל העולמות, הם נק' זו"ן, שהם ו"ק, כי כל פריצות נקרא בן, שהוא זו"ן בערך הפריצות העליון שעליו, שנקרא או"א בערכו. וגם אותו הפריצות העליון, גם הוא נקרא זו"ן, בערך הפריצות שלמעלה ממנו, וכן בולם. ואעפ"י שהג"ר כלולים ושלמים מי"ם, הנה אותו הכללות אינו אלא בערך הפריצות התחתונים מהם, אמנם בערך הפריצות העליונים מהם, כל אותו הכללות, אינו רק הי"ם דו"ק. חוזר לזכר את שכר נתבאר בהרחבה לעיל בסוגיה דערכין, דאף הג"ר שנחשבים לשלמים וכלולים מי"ם, אינו אלא בערך התחתון, אך בערך פרטוף העליון, נחשבים הם כפרטים של י' ספי', שמתוך ו"ק. אך מתוך מה שחזר עתה רצונו לפרט הענין, נראה דכוונתו לומר דמעתה יתיישב הצנת הענין יותר בנקל.

שהנה אף שמתקבל להצין הסצרה דערכין צמה שנוגט להגדרת משמעות והערכת דרגה, שמוכן לומר, דאז"ל יחשבו כאז"ל לערך דרגת התחתון מהם, שהרי הם שלמים צמעלה עליהם, ויחשבו כצנים לעומת העליונים מהם, ולריכים לקבל מהם, אך קשה להצין זה צנוגט לענין של מליאות שהתא סותרת צעלמה, והיינו כמו צדין שתאמר דבערך תחתון הוא נמנה לי ובערך עליון הוא נמנה לז', דז' וי' הם ענין של מספר ומליאות (אף אם אמנם מדובר ברוחני), וקשה לקבל לומר צזה צ' מליאות הפכיות.

אכן להיסוד הנתבאר צשמעתין א"ש גם עני"ז, דנתבאר לך דצאמת כל ו"ק וי"ם אינם שני מליאות שונות, אלא אותה המליאות צשני מלצים, שבעד שאינו מזוכך יראה כו"ק, ובעד מזוכך יותר יראה כו"ם, וכעד"ז, בעד זיכוד העליון יראה חסר וכו"ק צלצד, ובעד עציות דתחתון יראה כו"ם. וצזה נשלם הא שמתא, ופותח רצונו עתה צענין נוסף, המסכם לעניינים שעד עתה, והוא ציאור סדר העלאת הצירורים, מדרגה לדרגה.

סדר עלית הבירורים

א.

סדר עלייתם מעולם לעולם

נחזור לענין לעניינא דערכין, כי כל פריצות תחתון נקרא בן לפריצות שעליו, והוא מברר בירורי הפריצות העליון ההוא, ומעלה אותם לפריצות שעל גבי פריצות שעליו, לתקנם, והו כשיטתו לעיל, שהפרטוף המעלה הצירורים, מעלה אותם לפרטוף "שע"ג" פרטוף שעליו, והיינו לפרטוף שהוא המתקנס, עיין לעיל.

המשל בזה, הנה ידוע כי ישראל נקראו בנים לזו"ן דאצילות לב, כדכתיב צניס אחס לה' ז"א, חלקיכם-מוק', כדפי' האר"י, וע"י התורה והתפילה והמצוות שעושים ישראל, והדגש הוא בזה בסדר תורה תפילה מלוות, וכמזכר צמ"א. דתורה מתקן צמחלז הכי פנימי, ותפילה צמחלז יותר חילוני, ומלוות צמחלז עוד יותר חילוני (לצד מן ייחודין שהם מתקנים, צמחלז יותר פנימי מהתורה). מתבררין מבחי' בירורי המלכים דזו"ן ומבחי' הנשמות והיינו כמזכר צשט"ק למהרש"ו, הוצא לעיל, דיש ד' מחלצים, והם ספירות, נשמות, מלאכים, חשך, ומכ"א מכס יש לצרר צירורים השייכים צו. וזהו הכוונה מלכים ונשמות, דמלכים הוא מחלז הספירות ונשמות הוא מחלז הנשמות. וה"ה למחלז המלאכים והנשמות, אלא שלא נכנס לפירוט. ומעלים אותם למז"ן לישראל לתקנם.

ובפי ריבוי או מיעוט אותם הבירורים שמעלים ישראל מבחי' הזו"ן, כך כפי אותו השיעור ניתן כח בזו"ן, ומבררים גם הם מבירורי ישראל, ומעלים אותם לאו"א עלאין לתקנם כי הזו"ן נקרא בנים לישראל. ומזכר מל' רצונו, דאיכות תיקוני העולמות תלוי צריצוי או מיעוט ח"ו של עבודת נשמי. ויש להבין בזה, וכי אם חסר אחד מישראל מתפלתו ועבודתו, יהיו חסרים אז המוחין לאצילות. אכן הבן איש חי כתב צתשוצה לשאלת ענין זה, דאם ח"ו יחסרו ישראל מתפקודם, מה יהיה נעשה עם התיקונים הצריכים

עיונים והוספות

עומד תחת באצילות, והוא החזן הכללי שכל התפילות מתכללים בו, וע"י עולים כולם לאצילות.

אכן הבא"ח שם, מת' בכמה אנפי אחרוני, אופן א', הוא עפ"י דאיתא, שבי"ע דאצילות יורדת להתלבש בבי"ע, ומשו"ה בכל מקום דבי"ע ישנם ג"כ חלקי האצילות, ולכך כ"א שיק באצילות. ודרך נוספת מיישב, דמאחר וכל נשמי"י היו כלולים והנם חלקים מנשמת אדם הראשון, שהוא היה כללות כל הנשמות לכך כולם יש להם חלק באצילות, ובעוד אופן מפ' דמצד הא גופא דהרי סוכ"ס השורש דנשמי"י כולם, הינו מאצילות, לכך מכח זה גופא יכולים להעלות לאצילות.

ובתו"ח כתב לבאר עפ"י דרכו בערכין, שבאמת מכל מקום שהנך בו, משם מתחיל האצילות בערכין, והוא ענין עמוק ודק, ואכ"מ לבאר.

לב. הנקראים בנים לזו"ן דאצילות וכו' מעלים לזו"ן דאצילות. והנה יש בזה מקום להקשות. שהלא נודע, דיש מנשמות שהם רק מהבריאה, ויש שהם רק יצירה ויש שהינם רק בעשיה וכו', וא"כ איך הם יקראו בנים לזו"ן דאצילות. ואיך יעלו הם מ"ן לאצילות, ושורשם מגיע רק לעשיה, או יצירה, וכו', כן הק' הבן איש חי בספרו דעת ותבונה (בדפוס ישן דף כ"ז, ובדפוס חדש דף ס'). והנה התי' הפשוט בזה הוא, עפ"י מה שכתב החסד לאברהם, בסדר הוא, שאחר שמסיימין בכל בתי הכנסיות להתפלל, מתכללים כולם להיות תפילה אחת שלמה, וכך הם עולים יחדו, לפעול פעולתם בשמי מרומים. והיינו שעפ"י באמת, אין לכ"א האפשרות לפעול לבדו באצילות, ורק מצד התכללות הכלל ישראל, יכולים כולם לפעול באצילות. וזהו ע"ד מה דאיתא, דהצדיק הגדול היינו בבחי' חזן הכללי, שהצדיק השלם הוא

להעשות ע"י, וכתב הצ"ח דודאי שהלריך להתקן נתקן ע"י המאליל צ"ה. ואלא שכחסר בעבודת בני, חסר צה הענין, שהתיקון יהיה עפ"י מעשינו, שזוהי כל תכלית הצריאה, והסדר צה דלז נשאים צנחי' צעלי חוב, שלריך להשלים המעשים, וזה או ע"י תשובה שמתקנת למפרט, או ע"י יסורים ח"ו. אכן מל' רצונו לא נראה כן, אלא שכפי עבודת נשמי' כך יהיו איכות התיקונים.

ובן ישמ"ת שנקראים בנים לאו"א עילאין, מבררים גם הם מבירורי או"א עילאין.
כפי ערך אותו השיעור שנברר מהם. ומעלים אותם הבירורים לא"א, לתקנם.
ובעד"ז, או"א שנק' בנים לא"א, מבררים מבירורי א"א ומעלים אותם לעתיק, לתקנם.
ובעד"ז או"א שנק' בן לעתיק, גם הוא מברר מבירורי עתיק, ומעלה אותם לפרצוף הקודם אליו לתקנם. י"ז וכ"ז הוא צערך מה שנתצרר ועלה מן הזו"ן. כמבואר צע"ה.

והכלל הוא, שהתיקון ככל פרטוף אינו אלא ע"י פרטוף שעליו, שהוא מתוקן צערך התחתון, ולכן יכול לתקן חלקי התחתון, והסדר הוא שהצירורים עולים מפרטוף לפרטוף, (וכל

עיונים והוספות

זו"ן שלמעלה הימנו, דכך הוא פשוט לשון סדר הרצאת הדברים שכאן. אכן שמצד גוף הענין היה אפ' לדחוק, שהכונה מצד חלקי העתיק שנתערבו בזו"ן, שאלו הם הבירורים, שיש לכונן להעלות בעתיק אך מל' רבנו, נראה יותר, שכונתו מצד הא שעתיק הינו זו"ן בערך עליון. אמנם יתכן, דאכן הפ' כפשוטו, שגם בערך דו"ן הוא הזו"ן דאצילות, ועתיק הוא עתיק שלו, אפשר יחד עם זאת לראות בחי' השבירה בעתיק, ולכונן להעלות חלקי השבירה שבו, והיינו דעפ"י שנראה מסוגיה דלעיל, וע"ד שביארנו, שבא רבנו לבאר דו"ק הוא י"ס, משום שס"ל דבאמת גם מצד הסתכלות דערכין, א"א לראות ב' מציאות הפכיים, ולומר דבערך זה נראה המציאות כך, ובערך אחר תהיה המציאות שונה, וכפשנ"ת דמדיקדוק לשונו ששילב סוגיה דו"ק שהיא י"ס בתוך ענינא דערכין, דהוא מפני שס"ל דא"א לומר מציאות הפכית מערך לערך, דענין של מספר ספירות, היא ענין מציאותי או שש או י', לכך חי' ענינ"ז דו"ק הוא י"ס, ועד"ז גם כאן ס"ל דא"א לומר בערך אחד.

לג. הוא מברר בירורי עתיק ומעלה אותם וכו', לפרצוף הקודם אליו לתקנם וכו'. והנה מ"ש שמבררים מברורי עתיק לכאו' תמוה מאד, דהלא בעתיק לא היה בכלל שום פגם, וא"כ מה הם הבירורים שלו.

וא"א לכאו' לבאר, דהכונה מצד דבערך העליון נחשב עתיק לזו"ן ונקרא זו"ן הנשבר, דהלא כאן, איירי במקום, שמכונים דאנו נשמי' מעלים מבי"ע לזו"ן דאצילות, ולפי ערך זה חשבנו עולמות שעליו כאו"א וכא"א ובעתיק, ובערך זה עלינו לראות העתיק כשלם ללא שבירה ועליך לילך בכל בנין התיקון מצד זה הסדר, וא"א לך לדלג לכאו' מערך לערך, דכשאתה בא לכונן העלאה, לעתיק מצד שהוא זו"ן לשלמעלה הימנו בערך זה אין שמו נקרא עתיק כלל, ואין מקומו או בפרצוף העליון המתוקן הממשיך תיקון לשלמטה הימנו.

אכן דמל' הרש"ש כאן כן משמע, דבאותו ערך של הכונה להעלאה דנשמי' לזו"ן, יחד עם זה, גם מכונים העלאה בעתיק מצד ערך דעתיק הוא

פרלוף מעלה חלקים של עליון, לפרלוף ש"ג עליון הימני, מנכד (לכז), עד לרום המעלות. ושם יש הייחוד דע"צ ס"ג דא"ק, וכך יורד האור וגורם זיווג בכל פרלוף, דרגה אחר דרגה, עד ז'ין דא"לילות, (והזיווג הוא התיקון לחלקי הצירורים של התחתון ויורד אליו והם נהיים למוחין שלו), וכך נתקן מדרגה לדרגה מעליון לתחתון.

והנה הסדר השלם של העליות, נתצאר צרש"ש, רק צמקוס אחד והוא צנה"ש צדף כ"ז, עמ' ג'. והוא שעולה, מעתיק למלכות דנקודים ומשם לנה"י דנקודים ומשם לחג"ת דנקודים, ומשם לחצ"ד דנקודים, ומשם לשרשי הנקודות שצפנימיות החזה דא"ק, וכו', ולא מתעורר זיווג ע"צ וס"ג דא"ק, וכו'.

ב.

הכל תלוי בתפילות ועבודתם של ישראל

אמנם תיקון כולם עליונים ותחתונים תלוי בתיקון ז'ין דאצילות. ותיקון ז'ין דאצילות תלוי ביד ישראל, הנקרא בנים, לז'ין דאצילות. וע"י התפילות של ישראל, מתבררים מבירורי המלכים דז'ין, מבחי' העולמות, ומבחינת הנשמות, שיעור קצוב בכל תפילה ותפילה, ומעלים אותם למ"ן. וכפי גודל כונתם, וזכותם, ומעשיהם, וזכות הזמן שבו נאמר התפילה ההיא, כך גודל תיקונם, להעלות ניצוצות רבים דמ"ן, אם בכמות ואם באיכות. ל'.

עיונים והוספות

כך כפי המקובל היה הולך לכתל המערבי, לומר תיקון חצות, ותפילת שחרית היה מתפלל בזמן בהנץ החמה, ולכאורה לא היה שוכב כלילה לישון כלל, וכנראה זמן שינתו היה ביום, זיע"א).

וכתב התו"ח ז"ל, דבאם קרא קריאת שמע בחצות בדיוק, ה"ה פועל הג"ר וגם הו"ק דהיחוד, אך באם אינו מדיק בחצות, ה"ה פועל רק ו"ק דהיחוד. ובדף ג"ה ע"א, כתב, דאם הוא בחצות בדיוק, פועל היחוד רק בב"ן דב"ן דב"ן וכתב שם שכשאינו בזמן המדויק, ה"ה פועל היחוד פחות בכמות ובאיכות. אך עדיין, לא נתברר שם מהו כמות ומהו איכות.

ובעל באתי לגני, כאן, כתם לבאר סוד הכמות, עפ"י שכתב האריז"ל בסוף ש' כ"ד, דהנה כל

לד. ברורים רבים בכמות ואיכות. ענין כמות ואיכות בברורים צ"ב, מהו כמות ומהו איכות בעני"ז, והנה מצינו כתוב, לגבי קריאת שמע שעל המטה, שכתב מרן הרש"ש דאם הוא ער בחצות, יקרא אז הקש בשעת חצות בדיוק אף שאין בדעתו לישן, שאז הוא זמן היחוד, (האר"י כתב בסוף ש' כ"ד, יזהר מאד לקום בחצות, ומרן הרש"ש ז"ל, לא היה שוכב לישון אף פעם קודם חצות, מחשש שלא יפסיד זמן המדויק בחצות, כך מעיד נכדו הדב"ש ז"ל אמנם מרבינו האר"י משמע שכן היה עתים ששכב לישון קודם חצות, ומנהג בית ק"ל, מובא שהיו קוראים קריאת שמע בחצי שעה הסמוכה לחצות, מחמת שאי אפשר לכיין שעה המדויקת בחצות, אך הרש"ש היה מדייק על זמן חצות בדיוק, ואחר

והנה מודגש כאן, כמה עניינים, ביונתם, וזכותם, ומעשיהם, וזכות הזמן. והנה "כוונתם" מוזן פשוט שהכוונה לכל צחי' ועיני כוונה, והם המס"ג והדצקות, והייחודין, וכו', כל הכלול בכוונה. וציאור "זכותם ומעשיהם", צפשטות נראה כי הכוונה לענין אחד, והוא זכותם הצא מכח מעשיהם העוזים שעשו, וכך פי' צעל צאחי לגני. אך צס' צרכת אליהו פירש, דשני עניינים הם, "זכותם", היינו זכות מעש"ט שעשו צאחיו היום, צלימוד ולדקה ומעש"ט והכנה לתפילה. ו"מעשיהם", היינו מעש"ט שעשו מעודם. שודאי אינו דומה מי שזכה להרבות צחורה ומעש"ט והצדככות מעודו, למי שרק עוסק בכך עתה. ומדייק זאת מל' רבינו הרש"ש, צכוונות לפיעוס הקטורת, שכותצ שס, "זכותו של המכוין אס הוא לדיק, או אס עשה איזה מליות קודם התפילה". ומשמע דצ' חצוונות הם. ואיתא מהאר"י, לגבי כוונות דתחנון, שא"א לכיון זה הכוונה אלא מי שכיון כראוי מתחילת התפילה עד כאן. ועני"ז כנ"ל שכל דבר הוא חצון צפני"ט.

אך נראה עוד, דהנה צזה"ק מוצא הל', מאן איקרי לדיק, דא דנעיר צרית קימא קדישא, ומשמע דדרגת זיכוכו וזכותו של האדם, צענין הקדושה, הינו גדר וזכות אחרת מדרגתו צכל המליות. וחצון צפני"ט הוא כמה הוא צדרגת הקדושה, וחצון אחר הוא כמה צכל

עיונים והוספות

המוחין הנמשכים ע"י עלייתם.

ובתו"ח כתב להקשות על דברי רבינו האר"י הנ"ל, דהוא סותר למה שכתב במקום אחר, דכל ספירה מתחלקת בעצמה לספירות פרטיות בלי סוף, ואילו כאן כתוב מספר מדויק לכמות הספירות פרטיות שבכל אחד. וכתב לישב, דבאמת כל ספירה כללית, מתחלקת לספירות בלא סוף, אך אותם הספירות גופא, כל אחד מהם, מתחלק למספר מדויק של ספירות, וכפש"כ בכתבי האר"י. ואחד ממקובל זמננו הביא לזה דמיון יפה מגמ' חגיגה (י"ג ע"ב), דחשבינן התם מספר מלאכים שישנם בכל גדוד. ומקשינן, והא כתיב אין מספר לגדודיו, ומפרקינן, דלגדודים אין מספר שיש בלא סוף גדודים, באמת, אך בכל גדוד גופא ישנו מספר כמה מלאכים יש בו, והוא בדיוק כתיורן התורת חכם.

ספירה יש בו כלי פנימי אמצעי וחיצון, וכתב האריז"ל, דפרצוף הפנימי מתחלק, לי' אלפים ריבוא ספירות שבו, ופרצוף אמצעי מתחלק לששת אלפים ריבוע, ופרצוף חיצון הינו אלף ריבוע. ועפי"ז אפ"ל דזהו ענין הכמות שבבירורים, דכל היכא שאין הדבר בשלמות, אין הוא פועל, על כל הפרטים שבאלו הספירות, ורק על חלקם לפי הענין, כ"כ הבאתי לגני.

ועפי"ז מתבאר, דמה שהיחוד נפעל רק בבחי' ו"ק שבו, ולא בבחי' ג"ר, וכש"כ לעיל בשם התו"ח, במי שקורא ק"ש שעה"מ שלא בזמן הנרצה בתכלית הדיקדוק, זהו ענין חסרון באיכות, דהוא חסרון בדרגת היחוד, וכמות הוא החסרון בפרטים שבספירות שנפעל בהם היחוד, והיינו שהמוחין הנמשכים הנם לפי הבירורים, שהבירורים הם המתהפכים להיות מוחין, ולפי כמות ואיכות הבירורים, כך הוא

המלוות. ולפי"ז יתכן דחיבת "זכות" הוא צב' דגושה, והיינו מל' זך ונקי. שזכו מלד ערכם צזכותם צצחי' הקדושה. ו"מעשיהם", הכוונה לשאר מעש"ע.

וענין "זכות הזמן", צפשטות הכוונה, לקדושת הזמנים, דזמני שצחות וי"ע מעולים ודאי צצחי' הז. אך י"א דודאי גם דהכוונה הוא, לזמני התפילה לפי ערכם, כגון זמן ותיקין, ותוך ד' שעות דזמן תפילה וכדו'. י"ה

ואין כל בריה דומה לחברתה. הנה צכחצי תלמידי האר"י צי'ארו, דמשמעות ענין השצירה, היא שהכלים ע"י שצירתם, נתפרדו ונתחלקו להרצה חלקים ושצרים קטנים, וכתבו שהסך הכללי, שלהם הוא שנשצרו לס' ריצוא חלקים קטנים, והוא כנגד ס' ריצוא נשמי'. וכתבו שמה הוא שורש הדעה, הסוצרת דדין רה"ר לגצי שצת, אינה אלא צמקום שס' ריצוא צי"א צוקטין צכל יוס. וצזה מלעייר היעצ, הענין דאין צריה דומה לחצרתה, שלכ"א מישראל ישנם חלקי הניזולות השייכים אליו. ואכן רצינו המהרח"ו צכל ספריו, לא כתב כך, אלא פי' דשצירה משמעותה, היא עלם מה שנפלו הכלים מאלולות לצו"ע, וזהו שצירתם, שנשצרו ממקומם הראוי. אך אי"ז סתירה צהכרת, ואפשר לקיים שניהם, ועכ"פ דלכל אחד מישראל חלקי הניזולות השייכים אליו.

ואין כל יום דומה לחבירו, דכשם שישנו החשצון דס' ריצוא נשמי', ישנו גם הענין דשית אלפי שנין. שכל יום מהם יש לו התפקיד שלו. וכפי שנראה אח"כ צנה"ש הלוח שסודר

עיונים והוספות

והיה אדם גדול מאד, מהיחידים שהלכו בדרכו של התו"ח בכל דבריו כמעט. ורואים בדבריו שהיה אדם גדול ביותר, והיה איש אלוקי ממש]. וכתב לחקור באחד העומד בתפילתו בשעה הסמוכה מאד לזמן הנץ החמה, ובאם ירצה להספיק זמן הנץ החמה, יצטרך לקצר ולהחסיר בכונות. והשאלה, מה עדיפא טפי, האם עליו לקצר בכונות כדי להספיק זמן הנץ שהוא הזמן המעולה לפעול הבירורים הראויים, או שמא מעלת הכונה עדיפא טפי. [הוא ז"ל כתב זאת בפשטות, בנוגע לכונות האריז"ל. אך פשוט הוא, שה"ה לכל עניני הכונה]. והוא מסיק, דודאי פשוט הוא, דמעלת הכונה עדיפא טפי, ואין להחסיר שום כונה שהיא, לצורך הזמן, דודאי מעלת הכונה היא העיקר.

לה. וכפי זכות הזמן. הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, דיבר פעם בקדשו שהמגיד מזלוטשוב זי"ע היה הראשון מתלמידי הבעשטה"ק שהתפלל באיחור זמן תפילה, והיה אומר שדמו זה הימנו, ע"מ שאינו יכול להתפלל בזמן, ואמר דאם היה מתפלל בזמן, היה כבר בא הגואל צדק. וביאור הענין, הוא בנ"ל, דלפי גודל שלימות כונת התפילה דהרה"ק מזלוטשוב, היה ראוי לגרום התיקון ולקרב ביאת המשיח ע"י תפילתו. אך מחמת שלא היה עדיין הזמן הראוי, לכך גלגלו מן השמים, שלא יכול להתפלל בזמן, ועי"כ היה חסר לשלמות התפילה את ענין הזמן, ולא יכל לפעול כ"ז בתפילתו.

וישנו חקירה מהר' הק' ר' אהרן פריירי ז"ל [היה מהמקובלים הספרדים מתלמידי בית קל,

רצונו, איך שמחלקים השית אלפי שנים, וכל יום העבודה שלו. ושכך יגמרו עבודת התיקון במשך כל הזמן, וכל הכונות דבכל יום מקושרים עם כוונה כללית אחת, השונה ומיוחדת לכל יום. וכל תפילות שמו"ע, אין אחת השוה לחברתה בכוונות שלה. כדברי הרש"ש, שצריך ללרף לכל כוונה וכוונה שמכוונים בתפילה, גם הכוונה המיוחדת לאותו היום, לפי הלוח הג'ל. וכן עפ"י ענין הידוע דבשחרית מנחה ומעריב מכוונים לכלי פנימי אמלעי וחילון, ממלא שאין תפילת שמו"ע בעולם הדומה לחברתה. ויתרה מזו, עפ"י הא דאיתא מהאר"י שישנם כונות חדשות בכל תפילה, המתגלים רק ללדיקים הגדולים במעלה, ודאי אין תפילה דומה לחברתה.

ואין צדיק דומה לחבירו. ועי"ז הוא באמת חיזוק גדול לכ"א. דאיתא בכל הספרים, על דאיתא במדרש אלל אברהם אבינו ע"ה, שראה צורה דולקת, ואיתא שם שציקש ארע"ה שלא יחליפנו באחר. ופי' בסה"ק, דהצקשה היתה, שיהיה עבודתו של א"א המיוחדת אליו, לפי טבעו ועניינו ראויה ונחפלת לפניו ית', שזהו מטבע נפשו של האדם, שחפץ לידע כי הוא נחפץ ונחשק לפניו ית', וגורם נח"ר במעשיו, ועבודתו הפרטית. וזהו באמת הכתוב כאן, דלכל לדיק בחי' עבודתו המיוחדת לו, והצירורים שהוא יכול ולריך לזרר ולתקן, ואין אחר יכול לעשותו במקומו.

וזהו גודל חיוב מלות התפלות והמלות יי, וכל אחד מתקן ומעלה כפי בחי' הראויה אליו ותתקן החלצנה מה שלא תתקן הלצונה, ולכן הכל לריכים זו לזה ולא יוכל שום אחד מיישראל

עיונים והוספות

השי"ת הוא שמחשיב הדבר כא"י נעשה ע"י התחתון).

וז"ל האר"י בשעה"כ דרושי קריאת שמע שעל המטה (דרוש ד'), "הכלל העולה מזה, כמה גדולה ונפלאה מעלת אדם, העושה כסדר שאמרנו, שיכון אל הזיווגים הנעשים בכל יום, מתחילת תפילת ערבית. עד סוף תפילת המנחה, ואין ספק שהיודע לכוין כל זה על אמיתתו, גורם שהזיווגים "נעשים על ידו ממש" ואין קץ ותחילת לשכרו, ואין למעלה ממנו, ויהיה מכלל הצדיקים, הגוורים למטה ודבריהם מתקיימים למעלה, עד כאן לשונו הנורא שם.

וממש"כ, גורם שבזיווגים נעשים ע"י ממש, מבואר דרך עי"ז שמכוין על אמיתתם, אזי

לו. וזהו גודל חיוב מצות התפילות וכו'. וידיעת הענין, דסדר הכוונות על בוריו נחוצ וצריך. וכאשר עושה האדם חלקו לפי יכולתו, נפעל הכל ונשלם בדרך ממילא. אמנם, זה הוא רק מענין רחמי השי"ת, שמצד רחמיו משלים ומקבל מעשי התחתונים אבל חסר בזה שלימות הנרצה, שעיקר נחת רוח להשי"ת ורצון הבורא בתחתונים, הוא דייקא בזה שע"י מעשה תחתון יתקן הכל, וכענין תנו עוז לאלוקים, וכמה שיותר תחתון יש בזה יותר נח"ר. ובה מ' מדברי האר"י הק', דרק צדיק האמת המכוין האמיתי כל הכונות על אמיתתם בשלימות, רק אצלו נחשב, שנתקן על ידי מעשינו", (ואף דודאי שהכל ע"י השי"ת, אמנם זהו ע"ד דאיתא עה"פ, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, שמחסדי

לעשות מה שיעשה חצירו. ואיתא מתלמידי צע"ט, ומהגר"א ז"ל דאיתא צוהר שיר השירים, דכ"א מחויב לחקור ולבקש לידע מהו עצודתו ותפקידו המיוחד אליו בחיים, ואיתא שם צוהר דמשציעין לגשמת האדם קודם ירידתה לעולם, שתחקור להתוודע מה תפקידה צוה העולם. ואע"פ דאיתא מהאר"י דצוה"ז אין לנו נביאים שיוכלו לומר לכ"א מהו תפקידו, ורק צומן שצהמ"ק היה קיים שהיתה נצוה ושרתה רוח"ק, היה מסדר העבודה, שהנביאים אמרו לכ"א ענינו ותפקידו המיוחד בחייו. אמנם מ"מ איתא צעמק המלך, דא"י כלל תירון ופערור לאדם, שאף שאין נצוה מ"מ אם יתחנן ויצקש צאמת, יתגלה לו, ויוכל לידע לכיוון דרכו, שיוכל להשלים תפקידו המיוחד כראוי.

וע"י השפע היורד מוסף כח בתחתונים, ללקט ולברר ולהעלות מ"ן. דצאמת כל פעולה ותיקון גם הקטן ביותר צעצה"י, לריכז לסיע"ד צכדי שיוכלו לעשותו כנדרש. וכמו שמואלים צסדר הכונות צכל צרכה, דצכדי שיוכלו להעלות מ"ן צאמירת מלך העולם, נמשך מקודם צאמירת צרוך אהה ה"א מוחין דיניקה צס"ד לצד. שיתן כח להעלות המ"ן. וכ"ה צאמירת שמע ישראל צק"ש. אמנם המצוה כאן הוא ענין מוסף, והוא סוד מלווה גוררת מלווה, שע"י שצבר העלו מ"ן ונמשכו מוחין, ע"י ניתן תוספת כח, שיוכלו להעלות מ"ן צצחי מעולה ועמוקה יותר. וע"כ נמשכין מוחין מעולים יותר, דכל פעם המוחין הם מהצירורים העולים, ולפי איכות הצירורים, כ"ה המוחין. וכ"ה צעצוהש"י, דע"י שהיום לומד שעה אחת, יקבל כח למחר ללמוד צ' שעות, וכן הלאה.

בחכמה אית ברירו

א.

בכל עליה כבר מתחיל תיקון

והנה נודע כי בכל עת וזמן, שמתבררים וחולכים האורות דרפ"ה, וחבלים דמלכים דב"ן. יסוד הענין הוא, שיש לידע דעפ"י הקצלה, עצודתו היא צסוד צורר אוכל מחוך פסולת. ור"ל דהרי אנו צאים לתקן, הז' מלכים הגצרים. וענין התיקון, אינו רק להעלות חלקים הגצרים, ולחצנם ולחקנם יחד שוב כציוכל. אלא מעיקר הענין הוא, הצירור, הנעשה צהם. שע"י שנפלו, נתגלה צהם הסיגים. ואח"כ צעלותם לדרגות העליונות, אזי צמה שמאיר עליהם האור של דרגה העליונה, מתצבר והולך להיות נצחן מהו קדושה ומהו קלי', והקדושה

עיונים והוספות

נחשב שנעשה ע"י, וזהו מה דא"י ממוהר"ן ומצטרפים עמם, דרך הצדיק האמת שמכוין מברסלב, דבאמת כל הזיווגים נעשים רק ע"י הצדיקים, ושאר הכלל ישראל מתחברים, כל הזיווגים ע"י מעשיו.

נשארת צאלילות [ונהפך למוחין], והקלי' נפרדים ומושלכים לשאל תחתית, למקום מדור הקלי'. וזהו ענין כולם בחכמה איתזררו, שע"י החכמה נהיה שלמות הצירור הזה וכדלהלן.

ונתקנים קצת בכל מדרגה ומדרגה, ובכל פרצוף ופרצוף. שהנה זה הצירור, אינו נעשה צבת אחת, אלא שמתזרר והולך, שכל שהולכים גבוה יותר ויותר כך נהיה נפרד יותר קלי'. והענין הוא, שכל שעולה במדרגה, הרי ניתוסף להאיר עליו דרגת האור שצו המדרגה, ואז נוסף צו צירור מצורר יותר, דכל שאור הקדושה נעלה יותר, כך נצחן ונרגש גם מליאות הקלי' צדקות שלה יותר. והמשל בזה כמו שגראה צעיניו, שהאדם הפשוט, העוסק צתורה אף אם הוא שלא לשמה מ"מ הרי"ז חשוב ונערך ביותר. אמנם אלא צעל מדרגה עליונה יותר, יחשב זה לפגם וחסרון, וככל שמעלתו עליונה יותר כך כל פניה אפי' דקה, תורגש ותחשב כפגם.

וה"נ צעינין שכלל שעולה יותר מדרגה לדרגה ה"ה מוסיף להתזרר, ולהצחן מהו חלק הקדושה, ומהו חלק הקלי'. וגם הצחי' הדקה שצרע יורגש יותר, ויראה שהוא חלק הקלי'. [ויש בזה שיעת התו"ח שמצא דגם הקלי' הוא ענין הנמדד לפי ערכין, דמה שצעולס עליון יחשב כקלי', יחשב מהקדושה צעולמות תחתונים יותר. ולפי"ד הרי"ז גופא מתפקיד הצירור, להעמיד כ"א במקומו הראוי. אכן ד"ז הוא ענין דק וזקוק לציאור, ואנו נצאר עתה עפ"י דרך הפשוט].

וצדכרי רצינו כאן טמון חידוש מוסף, דצפשוטו נראה, שתחילת תיקונם דהצירורים היו צעת עלייתם מצ"ע לאלילות, שאז הוא חזרתם למקומם, ולמקום הייחוד. אך הלי' דצדכרי רצינו כאן מצואר, דצעלס עלייתם למדרגה יותר עליונה משהיו, בזה כבר נחשב להתחלת התיקון, ואף צפרלופי צי"ע, צעלייתם בהם מדרגה לדרגה, הרי"ז נצחן כבר כתיקון קלת. וזהו שכלל ממזמור וממזמור שצתפילה, ואף צקרצנות וצפסוקי דזמרה, יש בהם כבר צחי' תיקון לפי עניינם של הצירורין המתזררין צו התפילה, וע' צציאורים. לז'

עיונים והוספות

ובאמת שורש הענין הוא מסוד הערכין דע"ד, שנתבאר שכל פרצוף נחשב לבי"ע בערך פרצוף שעליו, שההוא יקרא זו"ן, לפרצוף שעל גביו. א"כ עד"ז, גם בכל עליה מפרצוף לפרצוף יקרא בערך זה בחינת עליה, מבי"ע לאצילות, דבערך שהוא בי"ע יקרא העליה לפרצוף שע"ג, תיקון דעליה לבחינת אצילות. ושנמצא לכך שבכל עליה מדרגה לדרגה, ישנה בפרטות הזו את כל כונת סדר העליות והצירורין, ושייך לכיון בכל דרגה את כל

לז'. ונתקנים קצת בכל פרצוף ופרצוף וכו' אבל אינם נתקנים לגמרי עד עלותם אל האצילות העליון. הנה בפנים בארגו, דרבותא קמ"ל, והוא ענין שלא נזכר מזה במ"א כמעט, והוא שאף שכפי הפשט נראה, שאין התחלת התיקון אלא בעלותם לאצילות, קמ"ל הכא דלאו הכי היא, אלא בכל דרגה ודרגה שמתעלה יש בזה קצת תיקון. ורק שגמר התיקון הוא באצילות ושם בבחינת החכמה דיקא.

ב.

הבירור נגמר רק ע"י החכמה

כי אין הסיגים שבהם נפרדים מהם לגמרי, עד עלותם אל האצילות העליון שהיא בחי' חכמה הכללית, הנקרא נקודות, שהוא שרשם. דשלימות הצירור, והפרדת הסיגים לגמרי הינה רק ע"י אור האצילות מכיון שהיא צחי' חכמה, דכללות העולמות (א"ק-כתר, אצילות-חכמה, צריאה-בינה, יצירה-ז"א, עשיה-מלכות). הנקראת נקודות, שהרי טעמים צכתר, ונקודות צחכמה. והיא שורש אלו הצירורים. ומכיון שהיא צחי' חכמה לכן רק שם נגמרים להתצטר, שעיקר גמר מצרר הוא צחי' חכמה. וכפי שמתצטר והולך.

ולא עוד, אלא שאפילו באצילות עצמו, אינם נגמרים להתברר ולהתקן לגמרי, עד עלותם אל האצילות דבכל פרצוף, שהנה אחר שהצירורים עולים לאצילות, הרי הם מתחלקים שם בין ה' פרלופי האצילות, שחלקם שייך לזו"ן וחלקם הם צירורים השייכים לישסו"ת, וחלקם לאו"א וחלקם לא"א וכמבואר בהמשך. וכל פרלופ מתקן הצירורים של פרלופ שמתחתיו, הישסו"ת לזו"ן ואו"א לישסו"ת וכו'.

ומצטר עתה רצינו דגם בכל פרלופ אצילות שהוא גופו צא לצר ולתקן חלקים שעליו לתקן. הרי שאין יכול לגמור הצירור, עד שיעלו הצירורים לצחי' חכמה שצזה הפרלופ. ולדוגמא, דישסו"ת לא יגמור תיקון הצירורים שנחנש לו זו"ן לתקנס צשצילו, עד שיעלו לחכמה דישסו"ת שהוא נקרא אצילות דישסו"ת, וכן עד"ז צאו"א ואו"א. שהיא החיה, והיא פרצוף הרביעי דכל פרצוף. חכמה שצכל פרלופ נקראת צחי' חיה דאותו הפרלופ והיא פרלופ רביעי שמתוך ה' הפרלופים שצו, כשמונים מלמטה דהיינו ממלכות ואילך. שהוא אבא דכל פרצוף, הנקרא מחשבה. חכמה צכ"מ הינה צחי' אצא וכו' ונקראת מחשבה, ומתצטר דאין הצירורים נשלמים להתצטר, רק צהגיעם לשלמות, צחי' החכמה, והיינו שיגיעו לאצילות דהוא חכמה צכלליות. וצאצילות גופא, לחכמה שצכל פרלופ הצא לצר הנקרא מחשבה שצאותו הפרלופ, והטעם לכך הוא. כי במחשבה אתבריר בולא. זהו ל' הזהר. ואע"פ שצכ"מ צזהר מתפרש

עיונים והוספות

כל כללות הכונות, וזה היה כח הצדיקים בעבודתם. וע"כ איתא באמת שאמר המגיד להב"י שלא לדלג שום חלק בתפילה, והיינו כנ"ל שהכל הוא מסדר העליה. אמנם בכף החיים כתב, שהרוצה לדלג, בשביל להספיק תפילה בציבור, יכוין לכלול עצמו עם הציבור, והיינו שאז יהיה לו שאע"פ שהוא עצמו לא עשה כל הבירורים, אבל יזכה מכח הציבור בהתכללותו עמהם.

הכונות הכוללות בסדר העליה של כל התפילה.

וזהו הידוע מהבעש"ט ומהצדיקים שאחריו, גודל העבודה שבכל מזמור ומזמור, והעליה מהיכל להיכל, שיש בכל פרק בתפילה, ואפי' באמירת הקרבנות. וגדולי ישראל המכוונים האמיתיים היו מכוונים בכל מזמור את כללות כונת כל העליות עם כל העבודה שבו. ויותר מזה איתא מהבעש"ט דאפי' בכל אות ואות שייך

ל' מחשבה על צינה, כאן פירש רבינו דהכוונה לחכמה, שאומר הזהר דרך צנחי' מחשבה דהיא חכמה, רק זה אתצריך כולל. והוא זריק פסולת מגו מחשבה. ובהעלותם עד שם, אז אין יכולת בסיגים החם לישאר שם, והם נפרדים מהם על סדר הנז"ל. דרך זהגלות נגלות זהם שלימות אור החכמה, אזי אין יכולת צסיגים להישאר שם ונעשה שלימות הצירור.

וציור הענין אמאי דוקא קדושת אור החכמה צשלימות היא אשר צכוחה לגמור הצירור כראוי, ולמה צחי' צינה לא יהיה צכוחה לפעול זה הצירור. הענין צזה הוא, דהנה תפקיד הצירור ושליומותו הוא, לצרר ולהעמיד אלו הצירורים העולים כ"א צמקומו הראוי. והשייך לקדושה גמורה, יעלה להתכלל צמקומו הראוי צאלילות. ומה שעדיין צדרגת צי"ע יעמוד צמקומו הראוי, ויתצטר חלק הסיגים היורדים למקומם, צשאל תחתיות. ולא יוכל להוליא אל הפועל צירור זה, רק צחי' החכמה צזה יש הכח לפעול מליאות דעליון ותחתון, והיינו משום שרק צזה יש הכח להכיל ולקלוע גם מליאות עליון וגם מליאות תחתון, וממילא ליתן להם ולהעמידם לכ"א צשיעור ומקום הראוי לו, ולא ידחה התחתון יותר מהלריך, ולא יעלה העליון יותר מהראוי. משא"כ הצינה אין צזה כח השיעור הנכון, ליתן לעליון ולתחתון לכ"א מידה הראויה. והיינו דהחכמה יש צזה הכח להכיל צ' כחות ציחד, ולכך יכולה להכיל גם העליון וגם התחתון צאופן נכון ומושלם. וזהו הצירור האמיתי, לראות דצר שנראה אותו דצר, ולומר שאעפ"כ אינו אותו דצר. וזהו ההצנה האמיתית שאפילו ששניהם אותו דצר, מ"מ זהו עליון וזהו תחתון. משא"כ הצינה, אמנם גם היא מצררת ומחלקת צין העליון וצין התחתון, אך לא צשלימות, שהיא אין צזה יכולת לראות ולהכיל צ' הפכים. ולכך או שנושה העליון לעליון יתר על המידה, או תחתון יתר על המידה [או שהוא סותר צחי' עליון ותחתון, צדומה לצחי' העיגולים, צצינה יש לו דמיון יותר לצחי' כתר. ועי' צציאורים מהו ענין כתר לכאן]. יח

עיונים והוספות

דאצילות שם הוא שלימות גלוי אור הקדושה, והוא בחי' אחד, דהיינו אלוקות המתאחד בכלים. שבו מקבל הנברא היכולת, שיאיר ויתאחד בו שלימות אור אלוקות. ושם הוא הברור הגמור שמה שאינו קדושה נופל, ומה שהוא עדיין בי"ע נשאר בבי"ע.

ולמעלה מזה יש דרגת הכתר, דהוא בסוד יחיד, בסוד אני ואין שוים, שגם הנפרד מתגלה בו שאין עוד מלבדו, ושם גם מה שהוא בבחי' קלי' וטומאה, מתהפך אל הקדושה דאין שם כלל בחי' חלוקת הדרגין, והכל הוא בחי' אלוקות פשוטה.

לח. כי בחכמה איתבררו. הנה עיקר הקדושה היא בחי' החכמה. דהנה הרה"ק מקמארנא ז"ל מביא בשם הרה"ק מאפטא ז"ל, שהיה אומר, שצריך להיות אובען אין הונטען, הונטען אין אובען. (למעלה ולמטה למטה ולמעלה), והיינו שיהיה שוה אצלו ב' הענינים. ואילו מהאדמו"ר האמצעי מחב"ד ז"ל, מובא שאמר הונטען אין אובען, און דער עיקר איז גאר אובען (העיקר הוא מאד למעלה).

וביאור הענין דיש דרגת קדושה דאחד, והוא בחי' חכמה בחי' אצילות. ולמעלה מזה בחי' יחיד בחי' כתר בחי' א"ק.

והנה זהו אחד מהאופנים בביאור ענין הכנעה הבדלה והמתקה, הידוע מהבעש"ט ז"ל. שסדר העבודה, מוכרח להיות באופן שקודם הוא בחי' הכנעה, שהוא ענין הבינה שלוחם ביגיעה גדולה להכניע בחי' הרע והסיגים, ועולה מזה לבחי' הבדלה שהוא אור החכמה, שנגלה שלימות אור הקדושה, המתאחד בכלים, באופן שנשאר הכלים אך מאיר בהם האלוקות, ובוה נהיה שלמות ההבדלה בין קודש לחול בין אור לחושך.

ואח"כ בא עליה לבחי' המתקה שהוא בכח דרגת הכתר, שזהו התכללות גמורה ששם כל הרע נמתק ונתהפך לטוב. [וזהו אחד מהביאורים, ע"מ שמקשה האר"י בלקו"ת, דלמה פעם נאמר דהוא רפ"ח ניצוצין, ובמ"א איתא חשבון דש"ק ניצוצין. דמחשב שם דה"ז הוא כלול מח', ויחד זה ל"ב, וזהו"ע ל"ב אלוקים, שרפ"ח הוא מה שאפשר לתקן, והל"ב הנוספים הנם ל"ב האבן שא"א לתקנו.

והענין הוא, דרפ"ח הוא בסוד החכמה, שזה מה שאנו יכולים לתקן, והל"ב האחרים הוא ענין ל"ב האבן, שהוא בסוד הכתר, שזה נשלם רק ע"י הבוי"ת אחר שאנו מתקנים בסוד החכמה].

ועיקר שיש לידע בזה, שיש שנמשכים לעסוק רק בסוד ההמתקה. אך הסדר הנכון בזה, שקודם חייב להיות העבודה בסוד החכמה, שהוא בירור רע מן הטוב, ויש לידע שיש רע ויש טוב, וח"ו לאבד סוד ההבדלה.

ורק אח"כ יש עליה לסוד הכתר, שמעלים ומתקנים גם את הרע בסוד שהרע נהפך לטוב, ובסוד שהרע ניהיה כסא לטוב, וכמה מיני סודות שיש בזה. ואם תופס אור הכתר לפני אור החכמה יכול להתהפך מכרת לכרת ח"ו. וזהו ענין אובען אין הונטען, שהצדיק שמגיע בבחי' כתר, אזי למעלה ולמטה שוים אצלו, שגם כשעוסק בחיצוניות ומעשי עוה"ז, אי"ז גורע

ומפריע כלל מדביקותו. וזהו הידוע מהבעש"ט, שמתחילה היה אצלו שבער"ש בעת עליותו הגדולה בעולמות דאז, לא היה ביכולתו לדבר עם בנ"א, ועסק הרבה בעצמו עד שיכל לדבר עם בנ"א באופן הרגיל אף בעת הזאת. והיינו שעלה לדרגת א"ק (שבערך דרגה דעליותו הגדולה דאז), עד שלא שינה אצלו כלל דיבורו עם בנ"א, לדרגת דביקותו. וזהו שאמר האדמה"ע, דהעיקר איז גאר אובען, שמוטל עיקר עבודה על האדם, שידבק עצמו היטב למעלה, ויזכה לסוד הבירור טוב מן הרע, בסוד הדביקות בבחי' החכמה, ולא יתרפה מזה חלילה.

והוא ביאור העובדא, שמובא דפ"א היה האדמ"ע תפוס בדביקותו בשרעפי רעיוניו, ובאותה עת היה עמו בנו הקטן מוטל בעריסה, ובכה התינוק הרבה, ולא שמע אדמה"ע כלל מכח דביקותו הגדולה. עד שאביו אדה"ז בעה"ת ז"ל, שהיה בקומה למעלה שמע בכית התינוק וירד להרגיעו, ואז הוכיח בעה"ת לבנו ז"ל, איך יתכן לא לשמוע בכית ילד יהודי אפי' בעת הדביקות.

והיינו שבעה"ת היה אז בבחי' כתר, לעומת דרגת דביקות דאדמה"ע שהיה בדרגת חכמה. (בערכין דדרגתו, דכל דרגת דביקות יש בה זה העליה שקודם נשלם בדרגת החכמה, ואח"כ עולה לכתר דזה הדביקות, שיהיה בדבקות הלזו אף בעת שהוא למטה, ומובן בזה שאין בנו יכולת להשיג דרגת הצדיקים שכ"א יש בו א"ק ואבי"ע שלו).

ומובא עובדא מהרה"ק ר' אלעזר מגדל מלעלוב ז"ל, שעמד בתפילת שמו"ע בכותל המערבי, וקלט באמצע התפילה, איך שהערבי רוצה ליקח מנעליו שהיו לצידו, ושאלו הגבאי איך יכל לשים לב לזה באמצע שמו"ע, ענה לו וכי איזה פנים יהיה לי אם לא אשים לב שלוקחים מנעלי, והוא הענין כנ"ל זיע"א.

וְשׁוֹרֵשׁ הדבר, הוא דהחכמה היא צחי' אלילות [דעולם האלילות הוא חכמה דכלליות העולמות]. ואלילות, המיוחד שבו הוא ענין שמשובצ בו צ' הקלות. דהיינו, ששם ישנם י' ספירות בכלים נפרדים, וכלי כתר אינו חכמה וחכמה אינו צינה וכו'. ומ"מ נגלה שהם אלקות גמורה, דיש שם הצחי' דאיהי וגרמוהי חד, שהאלקות היא זהתאחדות עם הכלים (וע' הרחבת הציאור צענין צס' יס החכמה תשס"ח עמ' קמ"ה). משא"כ בעולם א"ק שהוא צחי' כתר ששם הכל הוא אלקות פשוטה, בלא דרגות, ובלא מקום לכלים נפרדים. ולאיך אי"ז בעולם הציאור ולמטה, ששם, אין נגלה מליאות אלקות גמורה, ושם הוא צחי' נפרדים המתצטלים לאלקות כגודע. ורק האלילות היא המאחדת לצ' הקלות, שיש מליאות של כלים, ומ"מ הם אלקות גמורה. ושם יש היכולת להכיל צ' כוחות, דיש י' ספירות, וכולם הם אלקות גמורה, ועכ"ז ניכר בהם, דזה עליון וזה תחתון והוא הכתר והוא החכמה וכו'. משא"כ הצינה, שמהותה נצחית לצחינת עולם הציאור, וזה אין עוד בשלימות את צחי' האור דאלילות שיכול להכיל צ' כוחות יחד, ולכך אין זה כח הציור ליתן צמידה הנכונה להעמיד העליון במקומו הראוי והתחתון במקומו הראוי.

ואמנם כפי המתבאר מדברי רבינו צמ"א, הנה ודאי גם הצינה נועלת חלק עיקרי, בפעולת הציור, והיא העורכת מלחמה גדולה ולוחמת מלחמת ה', לדחות הקלי', ולנתק מוסרות הסיגים, לצל יקרב אל משכן ה', וכמעט שהיא עושה הכל, אך מ"מ אין גמר הציור נשלם אלא ע"י אור החכמה. והם צצחי' נשמה וגוף. שמוצא שם דצחמת, גם החכמה לצדה אין יכולה לעשות כלום, דהחכמה היא צצחי' נשמה, ונשמה לצדה אין ציכלתה ללחוס, ורק אחר שכבר העלה הצינה צחוקף פעולתה ללחוס המלחמה, נכנסת החכמה צצחי' נשמה להצינה שהיא הגוף, ומשלמת זה למלאכת הציור. [וצכ"ז נדפס כבר צס' יס החכמה תשס"ח, מאמר ארוך לציור הענין בהרחבה ועומק הפלפול, ראה שם סדר עליית הציורים, עמ' ר"מ]. והנה עוד יש לצא תפקיד ספי' הכתר צעני"ז, ע' צציאורים כאן. ורבינו מפרט עתה סדר הציורים, שצפרופי האלילות.

כי בפרצוף מחשבה דעתיק, נבררו ונתקנו בירורי א"א ונוק'. עתיק הוא צחי' אצ לא"א ומתקן ציורים שלו. ואין העתיק גומר תיקונם אלא צפרוף חכמה שלו שנקרא פרוף מחשבה דעתיק. ובפרצוף מחשבת א"א, נבררו ונתקנו בירורי א"א עילאין. חכמה דא"א גומר תיקון דהציורין השייכים לא"א עילאין. ובפרצוף מחשבת א"א עילאין, נבררו ונתקנו בירורי ישראל סבא ותבונה. ובפרצוף מחשבת ישראל סו"ת, נבררו ונתקנו, בירורי זו"ן. ובפרצוף מחשבת זו"ן (דאלילות) נבררו ונתקנו ציורי עתיק דצריאה.

הנה רבינו לא נכנס כאן לפירוט צפרעי פרופי הצי"ע. ודיבר רק על המתברר לעתיק דצריאה. ובאופן כללי נשמות ישראל, כולים צחוס כל הצי"ע, ומעלים הציורים לאלילות (ושם עולים להתברר מפרוף לפרוף, וחוזרין להמשך צצחי' מוחין לכל פרוף השייך לו, ומקבלו מפרוף שעליו כנ"ל). אמנם גם צצי"ע אין עולים תיכף לאלילות, אלא הוא נמשך צדרגה אחר דרגה, בהמשך כל התפילה, שיש לעלות מהיכל להיכל צעשיה, ואח"כ ליצירה ושם מהיכל להיכל, ואח"כ

עד"ז צצריאה, ורק צתהילות לק-ל עליון, מגיעים לעתיק דצריאה, ואח"כ זה' שפתי תפתח אז נכנסים צאלילות. ואמנם זהו ג"כ רק צערכין, והוא צחי' האלילות צערך דרגת ימות החול, אך תיקון האמיתי אינו אלא צמוסף דשצת, שאז הוא העליה האמיתית לצחי' חכמה, עס כל הצירורים של כל ימות השצוע, ואז הוא גמר תיקונם, והוא צתיצת אחד שצכתר, שאז הוא הייחוד. וצאופן כללי כל ימות השצוע מעלים ומחקנים רק עד ישסו"ת, ושס גופא רק לנה"י דיססו"ת. ואח"כ צמשך תפילות השצת הוא המשך התיקון והעליה מדרגה לדרגה, עד מוסף דשצת.

ובן עד"ז מפרצוף לפרצוף, ובן הוא בפרטי פרטים מספירה לספירה. וכנ"ל דכל פרט של עליה מספירה לספירה יש צה צחי' תיקון שלה, ויש צה כל סדר התיקון. ובמבואר כ"ז במבוא שערים, ש"ה ח"א פ"ב. ושאי אפשר לסיגים, להפרד מן הביירוים לגמרי, אם לא ע"י מחשבה דאבא דכל פרצוף חמברר ומתקן ביירוים הפרצוף שתחתיו.

ובן נתבאר בש"ב ח"ג פ"ח, כי סדר הביורור הוא, כי הביירוים דפרצוף תחתון, עולים להתברר ע"י הפרצוף העליון, שעל גביו חסמוך לו. ואי אפשר לשום ביורור להעלות ולהתקן, ע"י הפרצוף העליון שעל גבי פרצוף שעליו, כגון מנפש לנשמה, או מרוח לחיה, וכיוצא רק ע"י הפרצוף שעליו, וחוא על סדר הנז"ל.

